СОВЕТ ШАПШИНСКОГО
СЕЛЬСКОГО ПОСЕЛЕНИЯ
ВЫСОКОГОРСКОГО
МУНИЦИПАЛЬНОГО РАЙОНА
РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН

422708, Высокогорский район РТ,
с. Шапши, ул Ленина , 1

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
БИЕКТАУ
МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ
ШӘПШИ
АВЫЛ ҖИРЛЕГЕ
СОВЕТЫ
422708, ТР Биектау районы,
Шәпши,Ленина ур ,1

Тел./факс: +7(84365) 77-2-36, e-mail: Shap.Vsg@tatar.ru

КАРАР **РЕШЕНИЕ**

от «17» сентябрь 2015 ел № 4

Муниципаль берәмлек уставы проекты турында Югары Шәпше авыл җирлеге муниципаль районы Татарстан Республикасы»

«Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон, "Татарстан Республикасында җирле үзидарә турында" 2004 елның 28 июлендәге 45-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы, Татарстан Республикасы Биектау муниципаль районы Шәпше авыл җирлеге муниципаль берәмлеге Уставының 86,87 статьясы, Татарстан Республикасы Биектау муниципаль районы Шәпше авыл җирлеге муниципаль берәмлеге территориясендә 2009 елның 8 декабрендәге 171/1 номерлы карары белән расланган Шәпше авыл җирлеге советы(2013 елның 26 июнендәге 43 номерлы үзгәрешләр белән), Биектау муниципаль районы Шәпше авыл җирлеге Татарстан карар итте:

1. «Татарстан Республикасы Биектау муниципаль районы Шәпше авыл җирлеге» муниципаль берәмлеге Уставы проектын (1 нче кушымта) хупларга.
2. «Татарстан Республикасы Биектау муниципаль районы Шәпше авыл җирлеге»муниципаль берәмлеге Уставы проекты буенча ачык тыңлаулар үткәрергә.
3. «Татарстан Республикасы Биектау муниципаль районы Шәпше авыл җирлеге» муниципаль берәмлеге Уставы проектына гражданнар тәкъдимнәрен исәпкә алу тәртибен раслау (№2 Кушымта).
4.«Татарстан Республикасы Биектау муниципаль районы Шәпше авыл җирлеге» муниципаль берәмлеге Уставы проекты турында фикер алышуда гражданнарның катнашу тәртибен расларга (3 нче кушымта).
5. «Татарстан Республикасы Биектау муниципаль районы Шәпше авыл җирлеге муниципаль берәмлеге Уставы проекты турында» Биектау муниципаль районы Шәпше авыл җирлеге Советы карары проекты буенча ачык тыңлаулар үткәрү тәртибен раслау (№4 кушымта)
6. Билгеләү:

а) ачык тыңлауларны үткәрү датасы – 2015 елның 5 октябре.

б) ачык тыңлаулар үткәрү вакыты - 10.00 сәгать.

в) үткәрү урыны – Шәпше авыл мәдәният йорты. адрес: Шәпше авылы, Ленин ур., 2. фикер алышына торган мәсьәлә буенча тәкъдимнәр һәм искәрмәләр бирелә , ачык тыңлауларда катнашу өчен чыгыш ясау хокукы белән гаризалар бирелә(эш көннәрендә – 8.00 дән 17.00 гә кадәр).

г) ачык тыңлауларда катнашу хокукы белән гаризалар бирү вакыты чыгышлар-2014 елның 3 октябренә кадәр (884365)77-2-36 телефоны буенча.

д)Устав проекты буенча гражданнар тарафыннан искәрмәләр һәм тәкъдимнәр кабул ителгән вакытка кадәр – 2014 елның 03 октябренә кадәр Шәпше авылы адресы буенча тел./факс (884365) 77-2-36. Ленин ур., 2.

7. Биектау муниципаль районы Шәпше авыл җирлеге башкарма комитеты «Татарстан Республикасы Биектау муниципаль районы Шәпше авыл җирлеге» муниципаль берәмлеге Уставы проекты буенча ачык тыңлаулар әзерләргә һәм үткәрергә тиеш.

8. 2015 елның 21 сентябренә кадәр әлеге карарны һәм аңа кушымталарны Шәпше авыл җирлеге территориясендә, Биектау муниципаль районы Шәпше авыл җирлеге карамагында булган биналарда махсус җиһазландырылган стендларда игълан итәргә.

9. Әлеге карар халыкка игълан ителгән көннән үз көченә керә дип билгеләргә. 10. Әлеге карарның үтәлешен контрольдә тотам

Шәпше авыл җирлеге башлыгы
Биектау муниципаль районы В.А.Беляков

1 нче кушымта
Шәпше авыл Советы карары буенча
Биектау муниципаль районы
2015 елның 17 сентябре, № 4

ГЛАВА I. Гомуми нигезләмәләр

1 Статья. «Татарстан Республикасы Биектау муниципаль районы Шәпше авыл җирлеге»муниципаль берәмлегенең исеме һәм хокукый статусы

1. «Татарстан Республикасы Биектау муниципаль районының Шәпше авыл җирлеге» муниципаль берәмлегенә авыл җирлеге статусы бирелде.
2. Муниципаль берәмлекнең рәсми исеме – «Татарстан Республикасы Биектау муниципаль районының Шәпше авыл җирлеге» муниципаль берәмлеге (алга таба-текст буенча-авыл җирлеге).
3. Шәпше авыл җирлеге Татарстан Республикасы Биектау муниципаль районы составына керә.

2 Статья. Җирлекнең территориаль төзелеше
1. Җирлек территориясе составына Шәпше, Кызыл Шәрык, Тимошкино авыллары керә.
2. Җирлекнең административ үзәге булып Шәпше авылы тора.
3. Җирлек чикләре «Биектау муниципаль районы «муниципаль берәмлегенең һәм аның составындагы муниципаль берәмлекләрнең территорияләре чикләрен билгеләү һәм аларның статусы турында» 2005 елның 31 гыйнварындагы 20 – ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы белән билгеләнгән.
4. Җирлек территориясе составына милек рәвешләренә һәм максатчан билгеләнешенә карамастан, җирләр керә. Муниципаль берәмлекнең гомуми мәйданы 7923 га тәшкил итә.
5. Җирлек чикләрен үзгәртү, аны үзгәртеп кору, җирлек халкының фикерен исәпкә алып, законнарда билгеләнгән тәртиптә Татарстан Республикасы законы белән гамәлгә ашырыла.

3 Статья. Җирлекнең рәсми символлары
1. Федераль законнар һәм геральдик кагыйдәләр нигезендә авыл җирлеге тарихи, мәдәни, милли һәм башка җирле традицияләрне, үзенчәлекләрне чагылдыручы рәсми символларны билгеләргә хокуклы.
2. Символларны раслау, тасвирлау һәм аларны рәсми куллану тәртибе җирлек Советының норматив хокукый актлары белән билгеләнә.

4 Статья. Җирлекнең җирле үзидарә
Җирлектә җирле үзидарә-Россия Федерациясе Конституциясендә, Татарстан Республикасы Конституциясендә, федераль законнарда билгеләнгән чикләрдә, шулай ук федераль законнарда, Татарстан Республикасы законнарында билгеләнгән очракларда халыкның турыдан-туры һәм (яисә)

җирле әһәмияттәге мәсьәләләрне турыдан-туры һәм (яисә) җирле үзидарә органнары аша, тарихи һәм башка җирле традицияләрне исәпкә алып, халык мәнфәгатьләреннән чыгып мөстәкыйль һәм үз җаваплылыгында хәл итүне тәэмин итә торган үз хакимиятен халык тарафыннан гамәлгә ашыру рәвеше.

Статья 5. Җирле үзидарәнең хокукый нигезе

Җирле үзидарәнең хокукый нигезен халыкара хокукның гомуми танылган принциплары һәм нормалары, Россия Федерациясе халыкара шартнамәләре, Россия Федерациясе Конституциясе, федераль конституциячел законнар, «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон, Россия Федерациясенең шулар нигезендә чыгарыла торган башка федераль законнар (Россия Федерациясе Президенты указлары һәм боерыклары, Россия Федерациясе Хөкүмәте карарлары һәм боерыклары, федераль башкарма хакимият органнарының башка норматив-хокукый актлары), Татарстан Республикасы законнары һәм башка норматив-хокукый актлары, әлеге Устав, гражданнар җыеннарында һәм җыеннарында кабул ителгән карарлар, башка муниципаль хокукый актлар тәшкил итә.

Статья 6. Җирле үзидарәне гамәлгә ашыруга гражданнарның хокуклары

1. Россия Федерациясе гражданнары, даими яисә нигездә җирлек территориясендә яшәүче гражданнар, җирле референдумда, муниципаль сайлауларда, турыдан-туры ихтыяр белдерүнең бүтән рәвешләре аша, шулай ук җирлекнең сайлау һәм башка җирле үзидарә органнары аша җирле үзидарәгә хокукларын гамәлгә ашыралар.

2. Гражданнар җирле үзидарәне гамәлгә ашыруга турыдан-туры, шулай ук үз вәкилләре аша җенесе, расасы, милләте, теле, чыгышы, мөлкәти һәм вазифаи хәле, дингә, инануларына, җәмәгать берләшмәләренә каравына бәйсез рәвештә тигез хокуклы. Җирлек территориясендә даими яки нигездә яшәүче чит ил гражданнары җирле үзидарәне гамәлгә ашырганда Россия Федерациясенең халыкара килешүләре һәм федераль законнар нигезендә хокукларга ия.

3. Гражданнар турыдан-туры җирле үзидарә органнарына һәм җирле үзидарәнең вазыйфаи затларына мөрәҗәгать итәргә, җирле үзидарә органнары эшчәнлеге турында мәгълүмат алырга хокуклы.

4. Җирлекнең җирле үзидарә органнары һәм вазыйфаи затлары һәркемгә аның хокукларына һәм ирекләренә турыдан-туры кагылучы документлар һәм материаллар белән танышу, шулай ук, әгәр законда башкача каралмаган булса, гражданнар тарафыннан җирлекнең җирле үзидарә органнары эшчәнлеге турында башка тулы һәм дөрес мәгълүмат алу мөмкинлеген тәэмин итәргә тиеш.

5. Җирлекнең җирле үзидарә органнары массакүләм мәгълүмат чаралары аша һәм башка ысул белән гражданнарга җирлек һәм аның аерым территорияләрен үстерүнең иң мөһим мәсьәләләре, гомуми файдаланудагы транспорт, торак-коммуналь хуҗалык эше, халыкка төрле хезмәтләр күрсәтүче социаль-мәдәни һәм башка учреждениеләр һәм хезмәтләр челтәрен үстерү, социаль ташламалар, җәмәгать тәртибен саклауның торышы һәм табигый һәм

техноген характердагы гадәттән тыш хәлләр турында даими рәвештә хәбәр итәләр.

6. Гражданнар, оешмалар, әгәр аларның хокуклары һәм ирекләре бозылган дип санасалар, судта җирле үзидарә органнарының һәм вазыйфаи затларының карарларына, гамәлләренә (гамәл кылмауларына) шикаять бирергә хокуклы.

Статья 7. Җирлекнең җирле үзидарә органнары структурасы

1. Җирлекнең җирле үзидарә органнары структурасына җирлек Советы, җирлек башлыгы, җирлекнең башкарма комитеты һәм Устав нигезендә төзелә торган башка җирле үзидарә органнары керә.

2. Җирлекнең җирле үзидарә органнары структурасын үзгәртү әлеге Уставка үзгәрешләр кертү юлы белән башкарыла.

ГЛАВА II. ҖИРЛЕКНЕҢ ҖИРЛЕ ӘҺӘМИЯТТӘГЕ МӘСЬӘЛӘЛӘРЕ

Статья 8. Җирлекнең җирле әһәмияттәге мәсьәләләре

1. Авыл җирлегенең җирле әһәмияттәге мәсьәләләренә түбәндәгеләр керә:

1) җирлек бюджеты проектын төзү һәм карау, җирлек бюджетын раслау һәм үтәү, аның үтәлешен контрольдә тоту, җирлек бюджеты үтәлеше турындагы хисапны төзү һәм раслау;

2) җирлекнең җирле салымнарын һәм җыемнарын билгеләү, үзгәртү һәм юкка чыгару;

3) җирлекнең муниципаль милкендәге мөлкәтенә ия булу, аннан файдалану һәм эш итү;

4) җирлекнең торак пунктлары чикләрендә беренчел янгын куркынычсызлыгы чараларын тәэмин итү;

5) җирлек халкын элемтә, җәмәгать туклануы, сәүдә һәм көнкүреш хезмәте күрсәтү белән тәэмин итү өчен шартлар тудыру;

6) җирлек халкын мәдәният оешмалары хезмәтләре белән тәэмин итү һәм ял оештыру өчен шартлар тудыру;

7) Җирлек территориясендә физик культура һәм массакүләм спортны үстерү өчен шартлар булдыру, җирлекнең рәсми физкультура-сәламәтләндерү һәм спорт чараларын үткәрүне оештыру;

8) җирлекнең архив фондларын формалаштыру;

9) җирлек территориясен төзекләндерү кагыйдәләрен раслау, шул исәптән алар урнашкан биналарны (торак йортларны да кертеп), корылмаларны һәм җир кишәрлекләрен карап тоту, тиешле Биналарның һәм корылмаларның фасадларын һәм киртәләрен тышкы кыяфәтенә карата таләпләр, аларны төзекләндерү эшләре исемлеге һәм аларны үтәүнең ешлыгы;

биналарның (биналарның) һәм корылмаларның якын-тирә территорияләрне төзекләндерүдә катнашу тәртибен билгеләү;

җирлек территориясен төзекләндерү (урамнарны яктырту, территорияләрне яшелләндерү, урам һәм йорт номерлары белән күрсәткечләр кую, кече архитектура формаларын урнаштыру һәм карап тоту);

10) адреслау объектларына адреслар бирү, үзгәртү, юкка чыгару урам-юл челтәре элементларына (федераль әһәмияттәге автомобиль юлларыннан, төбәк яки муниципальара әһәмияттәге автомобиль юлларыннан, муниципаль районның җирле әһәмияттәге автомобиль юлларыннан тыш), җирлек чикләрендә планлаштыру структурасы элементларына исемнәр бирү, мондый атамаларны үзгәртү, юкка чыгару, мәгълүматны Дәүләт адреслы реестрында урнаштыру;

11) авыл хуҗалыгы җитештерүен үстерүгә ярдәм итү, кече һәм урта эшкуарлыкны үстерү өчен шартлар тудыру.;

12) җирлектә балалар һәм яшьләр белән эшләү чараларын оештыру һәм гамәлгә ашыру;

13) җәмәгать тәртибен саклауда катнашучы гражданнарга һәм аларның берләшмәләренә ярдәм күрсәтү, халык дружиналары эшчәнлеге өчен шартлар тудыру;

14) көнкүреш калдыкларын һәм чүп-чар җыюны һәм чыгаруны оештыру; (01.01.2016 елдан үз көчен югалта);

15) ритуаль хезмәтләр оештыру һәм күмү урыннарын карап тоту;

16) каты коммуналь калдыкларны җыю (шул исәптән аерым җыю) һәм транспортлау эшчәнлеген оештыруда катнашу;

17) җирлек чикләрендә халыкны су белән тәэмин итү, ташландык суларны агызу, халыкны ягулык белән тәэмин итүне оештыру, Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән вәкаләтләр чикләрендә;

18) җирлекнең торак пунктлары чикләрендә җирле әһәмияттәге автомобиль юлларына карата юл эшчәнлеге;

19) милләтара һәм конфессияара татулыкны ныгытуга, җирлек территориясендә яшәүче Россия Федерациясе халыкларының телләрен һәм мәдәниятен саклап калуга һәм үстерүгә, мигрантларны социаль һәм мәдәни адаптацияләүгә, милләтара (этникара) конфликтларны профилактикалауга юнәлдерелгән чараларны гамәлгә ашыру өчен шартлар тудыру.;

20) җирлек халкының массакүләм ял итү өчен шартлар тудыру һәм халык күпләп ял итә торган урыннарны төзекләндерүне оештыру, шул исәптән гражданнарның гомуми файдаланудагы су объектларына һәм аларның яр буе полосаларына ирекле үтеп керүен тәэмин итү.

Статья 9. Җирлекнең җирле үзидарә органнарының җирле әһәмияттәге мәсьәләләргә кертелмәгән мәсьәләләрне хәл итүгә хокуклары

1. Җирлекнең җирле үзидарә органнары түбәндәгеләргә хокуклы:

1) җирлек музейларын булдыру;

2) җирлектә нотариус булмаган очракта законнарда каралган нотариаль гамәлләр кылу;

3) опека һәм попечительлек эшчәнлеген тормышка ашыруда катнашу;

4) җирлек территориясендә җирле милли-мәдәни мохтариятләрнең хокукларын гамәлгә ашыру белән бәйле эшчәнлекне гамәлгә ашыру өчен шартлар тудыру;

5) Россия Федерациясе халыкларының милли-мәдәни үсешенә ярдәм итү һәм җирлек территориясендә милләтара мөнәсәбәтләр өлкәсендә чараларны гамәлгә ашыру;

6) җирлек территориясендә урнашкан муниципаль предприятиеләрне һәм учреждениеләрне мобилизацион әзерләү чараларын оештыруда һәм тормышка ашыруда катнашу;

7) муниципаль Янгын сагы булдыру;

8) туризмны үстерү өчен шартлар тудыру;

9) кеше хокукларын тәэмин итүгә җәмәгать контролен һәм мәҗбүри тоту урыннарында булган затларга ярдәм күрсәтүне гамәлгә ашыручы иҗтимагый күзәтчелек комиссияләренә ярдәм күрсәтү.;

10) «Россия Федерациясендә инвалидларны социаль яклау турында»1995 елның 24 ноябрендәге 181-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә инвалидларның иҗтимагый берләшмәләренә, шулай ук Гомумроссия инвалидлар иҗтимагый берләшмәләре тарафыннан оештырылган оешмаларга ярдәм күрсәтү.;

11) федераль законнарда билгеләнгән тәртиптә һәм шартларда оешмалар тарафыннан хезмәт күрсәтү сыйфатын бәйсез бәяләүне үткәрүне оештыру өчен шартлар тудыру.;

12) торак законнары нигезендә социаль файдаланудагы торак фондының торак урыннарына наем шартнамәләре буенча гражданнарга муниципаль торак фондыннан торак урыннары бирү.

13) җирлек территориясендә яшәүче сукбай хайваннарны тоту һәм тоту чараларын гамәлгә ашыру.

2. Җирлекнең җирле үзидарә органнары әлеге статьяның 1 өлешендә күрсәтелгән мәсьәләләрне хәл итәргә, «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 19 статьясы нигезендә аларга тапшырылмаган башка дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыруда катнашырга, федераль законнарда каралса, шулай ук башка муниципаль берәмлекләрнең җирле үзидарә органнары, дәүләт хакимияте органнары компетенциясенә кермәгән һәм федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән алар компетенциясеннән төшереп калдырылмаган башка мәсьәләләрне, җирлек бюджеты керемнәре, Россия Федерациясе бюджет системасы бюджетларыннан бирелгән бюджетара трансфертлардан һәм өстәмә нормативлар буенча салым керемнәреннән.

Статья 10. Җирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү буенча җирле үзидарә органнары вәкаләтләре

1. Җирлекнең җирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү максатларында җирлекнең җирле үзидарә органнары түбәндәге вәкаләтләргә ия:

1) Уставны кабул итү һәм аңа үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү, муниципаль хокукый актларны бастырып чыгару;

2) җирлекнең рәсми символларын билгеләү;

3) җирлекнең муниципаль предприятиеләрен һәм учреждениеләрен төзү, җирлекнең муниципаль казна учреждениеләре эшчәнлеген финанс ягыннан тәэмин итү һәм җирлекнең бюджет һәм автоном муниципаль учреждениеләре тарафыннан муниципаль заданиене үтәүне финанс ягыннан тәэмин итү, шулай

ук җирлекнең муниципаль ихтыяҗларын тәэмин итү өчен товарлар, эшләр, хезмәт күрсәтүләр сатып алуны гамәлгә ашыру.;

4) Әгәр федераль законнарда башкасы каралмаган булса, муниципаль предприятиеләр һәм җирлек учреждениеләре тарафыннан күрсәтелә торган хезмәтләргә һәм муниципаль предприятиеләр һәм җирлек учреждениеләре тарафыннан башкарыла торган эшләргә тарифларны билгеләү;

5)»җылылык белән тәэмин итү турында " 2010 елның 27 июлендәге 190-ФЗ номерлы Федераль законда каралган җылылык белән тәэмин итүне оештыру хакында.;

6) Коммуналь инфраструктура системасына тоташуга тарифларны, коммуналь комплекс оешмалары тарифларын, коммуналь комплекс оешмалары товарларына һәм хезмәт күрсәтүләренә тарифларга өстәмәләр, кулланучылар өчен бәяләргә (тарифларга) өстәмә тарифларны җайга салу.

Коммуналь инфраструктура системасына тоташуга тарифларны, коммуналь комплекс оешмалары тарифларын, коммуналь комплекс оешмалары товарларына һәм хезмәт күрсәтүләренә тарифларга өстәмәләр, кулланучылар өчен бәяләргә, тарифларга өстәмәләрне җайга салу вәкаләтләре җирлекнең җирле үзидарә органнары һәм Биектау муниципаль районы муниципаль берәмлегенең җирле үзидарә органнары арасындагы килешүләр нигезендә тулысынча яки өлешчә бирелергә мөмкин;

7) «су белән тәэмин итү һәм ташландык суларны агызу турында»2011 елның 7 декабрендәге 416-ФЗ номерлы Федераль законда каралган су белән тәэмин итү һәм ташландык суларны агызу өлкәсендә вәкаләтләр.;

8) муниципаль сайлауларны, җирле референдумны, совет депутатын, җирлек башлыгын чакыртып алу буенча тавыш бирүне, җирлек чикләрен үзгәртү, җирлекне үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирүне оештыру һәм матди-техник яктан тәэмин итү;

9) җирлекнең комплекслы социаль-икътисадый үсеше планнарын һәм программаларын кабул итү һәм үтәүне оештыру, шулай ук җирлекнең икътисад һәм социаль өлкәсе торышын характерлый торган статистик күрсәткечләр җыюны оештыру һәм күрсәтелгән мәгълүматларны Россия Федерациясе Хөкүмәте билгеләгән тәртиптә дәүләт хакимияте органнарына бирү;

10) җирлекнең коммуналь инфраструктурасы системаларын комплекслы үстерү программаларын, җирлекнең транспорт инфраструктурасын комплекслы үстерү программаларын, җирлекнең социаль инфраструктурасын комплекслы үстерү программаларын эшләү һәм раслау, аларга карата таләпләр Россия Федерациясе Хөкүмәте тарафыннан билгеләнә торган;

11) муниципаль хокукый актларны бастырып чыгару, җирлекнең җирле әһәмияттәге мәсьәләләре буенча муниципаль хокукый актлар проектлары турында фикер алышу, җирлек халкына җирлекнең социаль-икътисадый һәм мәдәни үсеше, аның иҗтимагый инфраструктурасы үсеше һәм башка рәсми мәгълүмат җиткерү өчен массакүләм мәгълүмат чараларын гамәлгә кую;

12) федераль законнар нигезендә халыкара һәм тышкы икътисадый элемтәләрне гамәлгә ашыру;

13) җирлек башлыгының, Совет депутатларының, муниципаль хезмәткәрләрнең һәм җирлекнең муниципаль учреждениеләре хезмәткәрләренең һөнәри белем һәм өстәмә һөнәри белем бирүне оештыру, Мәгариф турында

Россия Федерациясе законнарында һәм муниципаль хезмәт турында Россия Федерациясе законнарында каралган тәртиптә муниципаль хезмәт өчен кадрлар әзерләүне оештыру.;

14) энергияне сак тоту һәм энергетика нәтиҗәлелеген арттыру өлкәсендә муниципаль программаларны раслау һәм гамәлгә ашыру, җирлек чикләрендә муниципаль торак фонды булган күп фатирлы йортларга энергетика тикшерүен оештыру, энергияне сак тоту һәм энергетика нәтиҗәлелеген арттыру турында законнарда каралган башка чараларны оештыру һәм үткәрү.;

15) «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон, әлеге Устав нигезендә башка вәкаләтләр.

2. Җирлекнең җирле үзидарә органнары, әлеге Уставның 8 статьясындагы 4, 6 пунктларында каралган җирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү максатларында, җирлек гражданнарын җирлек өчен әһәмиятле булган эшләрне (шул исәптән дежурлыкларны) ирекле нигездә башкаруга җәлеп итү турында Карар кабул итәргә хокуклы. Социаль әһәмиятле эшләргә махсус һөнәри әзерлек таләп итми торган эшләр генә кертелергә мөмкин. Социаль әһәмиятле эшләрне башкаруга җирлектәге төп эштән яки укудан буш вакытларында өч айга бер тапкырдан да артмаган буш вакытларында җәлеп ителергә мөмкин. Социаль әһәмиятле эшләрнең дәвамлылыгы дүрт сәгать рәттән тәшкил итә алмый. Социаль әһәмиятле эшләрне оештыру һәм матди-техник яктан тәэмин итү җирлек башкарма комитеты тарафыннан башкарыла.

Статья 11. Җирлекнең җирле үзидарә органнары тарафыннан аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыру

1. Җирлекнең җирле үзидарә органнарына, законнар нигезендә, аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыру хокукына, ягъни «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законга туры килмәгән мәсьәләләр буенча вәкаләтләргә бирелергә мөмкин.

2. Җирле үзидарә органнарына Россия Федерациясенең аерым дәүләт вәкаләтләрен бирү федераль законнар һәм Татарстан Республикасы Законнары, Татарстан Республикасының аерым дәүләт вәкаләтләре - Татарстан Республикасы законнары белән гамәлгә ашырыла.

3. Аерым дәүләт вәкаләтләрен җирлекнең җирле үзидарә органнары һәм вазыйфаи затлары тарафыннан үтәү федераль һәм республика бюджетларыннан бирелә торган субвенцияләр исәбеннән гамәлгә ашырыла. Бирелгән дәүләт вәкаләтләрен үтәү өчен үз матди ресурсларын һәм финанс чараларын өстәмә файдалану Советның карарда билгеләнгән ризалыгы белән гамәлгә ашырыла. Үз матди ресурсларыннан һәм финанс чараларыннан файдалану турындагы тәкъдимне, тиешле матди ресурслар һәм финанс чаралары булган очракта, җирлек башлыгы советка җибәрергә хокуклы.

4. Вәкаләтләр тапшыруның гомуми тәртибе, аларны үтәү вакыты, хисаплылык һәм контрольне гамәлгә ашыру законнар белән билгеләнә.

5. Җирлекнең җирле үзидарә органнары бу максатларга җирлеккә бүлеп бирелгән матди ресурслар һәм финанс чаралары чикләрендә аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыру өчен җаваплы.

6. Җирлекнең җирле үзидарә органнары тарафыннан аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыруны, шулай ук әлеге максатларга бирелгән матди ресурсларны һәм финанс чараларын куллануны дәүләт хакимияте органнары контрольдә тота.

7. Җирлекнең җирле үзидарә органнары «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 19 статьясы нигезендә аларга тапшырылмаган дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыруда Совет тарафыннан әлеге вәкаләтләрне гамәлгә ашыруда катнашу хокукын гамәлгә ашыру турында Карар кабул ителгән очракта катнаша.

Статья 12. Авыл җирлеге җирле үзидарә органнарының дәүләт хакимияте органнары белән үзара мөнәсәбәтләре

1. Җирлекнең җирле үзидарә органнары һәм дәүләт хакимияте органнары арасындагы үзара мөнәсәбәтләр аша гамәлгә ашырыла:

1) җирлекнең социаль-икътисадый үсешенә юнәлдерелгән дәүләт программаларын гамәлгә ашыруда җирлекнең җирле үзидарә органнарының катнашуы;

2) җирлекнең җирле үзидарә органнары һәм дәүләт хакимияте органнары арасында шартнамәләр (килешүләр) төзү;

3) даими яисә вакытлыча координацияләү, консультатив, киңәшмә һәм башка эш органнарын булдыру;

4) Татарстан Республикасы Дәүләт Советында җирлек Советының закон чыгару инициативасы;

5) законнарда билгеләнгән башка хезмәттәшлек формалары.

Глава III. ТУРЫДАН-ТУРЫ ГАМӘЛГӘ АШЫРУ ФОРМАЛАРЫ ҖИРЛЕ ҮЗИДАРӘ ҺӘМ КАТНАШУ ҖИРЛЕ ҮЗИДАРӘНЕ ГАМӘЛГӘ АШЫРУДА ХАЛЫК САНЫ

Статья 13. Җирле үзидарә органнарының халык тарафыннан турыдан-туры гамәлгә ашырылу һәм халыкның җирле үзидарәне гамәлгә ашыруда катнашуы формалары

1. Җирлек халкы турыдан-туры җирле үзидарәне гамәлгә ашыра һәм җирле үзидарәне гамәлгә ашыруда түбәндәге формаларда катнаша:

1) җирле референдум;

2) муниципаль сайлаулар;

3) депутат, җирле үзидарәнең сайланулы вазыйфаи затын чакыртып алу буенча тавыш бирү;

4) җирлек чикләрен үзгәртү һәм үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирү;

5) гражданнарның хокукый инициативасы;

6) территориаль иҗтимагый үзидарә;

7) ачык тыңлаулар;

8) гражданнар җыелышы;

9) гражданнар конференциясе (делегатлар җыелышы);

10) халык җыены;

11) гражданнарны сораштыру;

12) җирле әһәмияттәге иң мөһим мәсьәләләр буенча халык фикер алышуы;

13) җирле үзидарә органнарына гражданнар мөрәҗәгатьләре;

14) Россия Федерациясе Конституциясенә, федераль законнарга, Татарстан Республикасы Конституциясенә һәм Татарстан Республикасы законнарына каршы килми торган башка формалар. Җирле үзидарә органнарының муниципаль милектә булмаган предприятиеләр, учреждениеләр, оешмалар, шулай ук физик затлар белән мөнәсәбәтләре, законнарда башкача билгеләнмәгән булса, килешү нигезендә төзелә.

Статья 14. Җирле референдум

1. Турыдан-туры халык тарафыннан җирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү максатыннан җирле референдум үткәрелә.

2. Җирле референдум җирлекнең бөтен территориясендә үткәрелә. Җирле референдумга җирлекнең җирле әһәмияттәге мәсьәләләре генә чыгарылырга мөмкин.

3. Җирле референдум билгеләү һәм үткәрү турында карар Совет тарафыннан кабул ителә:

1) җирле референдумда катнашу хокукына ия Россия Федерациясе гражданнары тарафыннан тәкъдим ителгән инициатива буенча;

2) уставлары сайлауларда һәм (яисә) референдумнарда катнашуны күздә тоткан һәм федераль законда билгеләнгән тәртиптә һәм срокларда теркәлгән сайлау берләшмәләре, башка иҗтимагый берләшмәләр күрсәткән инициатива буенча;

3) Совет һәм авыл җирлеге башлыгы инициативасы буенча, алар тарафыннан бергәләп тәкъдим ителгән.

4. Гражданнар, сайлау берләшмәләре, башка иҗтимагый берләшмәләр тарафыннан тәкъдим ителгән Җирле референдум үткәрү инициативасы «Россия Федерациясе гражданнарының сайлау хокукларының һәм референдумда катнашу хокукының төп гарантияләре турында» 2002 елның 12 июнендәге 67-ФЗ номерлы Федераль закон, «җирле референдум турында» 2004 елның 24 мартындагы 23-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы белән «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында»2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законда каралган үзенчәлекләрне исәпкә алып рәсмиләштерелә һәм гамәлгә ашырыла.

5. Гражданнар, сайлау берләшмәләре, башка иҗтимагый берләшмәләр инициативасы буенча җирле референдумны билгеләү шарты булып әлеге инициативага ярдәм итү өчен имзалар җыю тора, алар саны «Россия Федерациясе гражданнарының сайлау хокукларының һәм референдумда катнашу хокукының төп гарантияләре турында» 2002 елның 12 июнендәге 67-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә җирлек территориясендә теркәлгән җирле

референдумда катнашучылар санынннан биш процентны тәшкил итә, әмма 25 имзадан да ким була алмый.

6. Җирле референдум үткәрү инициативасы җирлек советы һәм Башлыгы белән берлектә җирлек Советы һәм башкарма комитеты җитәкчесенең хокукый актлары белән рәсмиләштерелә.

7. Гражданнар, сайлау берләшмәләре, башка иҗтимагый берләшмәләр тарафыннан тәкъдим ителгән инициатива буенча җирле референдумга чыгару өчен тәкъдим ителә торган мәсьәлә (мәсьәләләр) Совет тарафыннан «Россия Федерациясе гражданнарының сайлау хокукларының һәм референдумда катнашу хокукының төп гарантияләре турында»2002 елның 12 июнендәге 67-ФЗ номерлы Федераль законның 12 статьясында билгеләнгән таләпләргә туры килү-килмәүне тикшерергә тиеш.

Әлеге тикшерү Җирле референдум үткәрү буенча инициатив төркемнең үтенечнамәсе һәм аңа кушып бирелгән җирле референдум комиссиясе тарафыннан тапшырылган документлар советка кергән көннән 20 календарь көненнән дә артмыйча гамәлгә ашырыла.

8. Совет Җирле референдум билгеләү өчен кирәкле документлар кергән көннән 15 календарь көннән дә соңга калмыйча җирле референдум билгеләү турында Карар кабул итә.

Җирле референдум Совет тарафыннан билгеләнгән срокта билгеләнмәгән очракта, җирле референдум гражданнар, сайлау берләшмәләре, җирлек башлыклары, Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары, Татарстан Республикасы Сайлау комиссиясе яисә прокурор мөрәҗәгате нигезендә суд тарафыннан билгеләнә.

Суд билгеләгән җирле референдум муниципаль берәмлекнең тиешле территориаль сайлау комиссиясе (алга таба - комиссия) тарафыннан оештырыла, ә җирле референдумны үткәрүне тәэмин итү Татарстан Республикасы Сайлау комиссиясе яисә җирле референдум үткәрүне тәэмин итү йөкләнгән башка орган тарафыннан гамәлгә ашырыла.

9. Җирле референдумда яшәү урыны җирлек чикләрендә урнашкан Россия Федерациясе гражданнары катнашырга хокуклы. Россия Федерациясе гражданнары яшерен тавыш бирүдә гомуми тигез һәм турыдан-туры ихтыяр белдерү нигезендә җирле референдумда катнаша.

10. Җирле референдумда кабул ителгән тавыш бирү нәтиҗәләре рәсми рәвештә басылып чыгарга (халыкка җиткерелергә) тиеш.

11. Җирлекнең җирле үзидарә органнары җирле референдумда кабул ителгән карарның әлеге Уставта билгеләнгән вәкаләтләрне чикләү нигезендә үтәлешен тәэмин итәләр.

12. Гражданнарның җирле референдумда катнашу хокукы гарантияләре, шулай ук җирле референдумны әзерләү һәм үткәрү тәртибе «Россия Федерациясе гражданнарының сайлау хокукларының һәм референдумда катнашу хокукының төп гарантияләре турында» 2002 елның 12 июнендәге 67-ФЗ номерлы Федераль закон һәм «җирле референдум турында»2004 елның 24 мартындагы 23-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы белән билгеләнә.

Статья 15. Муниципаль сайлаулар

1. Муниципаль сайлаулар, гомуми тигез һәм турыдан-туры сайлау хокукы нигезендә, яшерен тавыш биргәндә, җирлек башлыгын, Совет депутатларын сайлау максатында үткәрелә.

2. Муниципаль сайлауларны үткәргәндә гражданнарның сайлау хокуклары гарантияләре, муниципаль сайлауларны билгеләү, әзерләү, үткәрү һәм үткәрү тәртибе «Россия Федерациясе гражданнарының сайлау хокукларының һәм референдумда катнашу хокукының төп гарантияләре турында» 2002 елның 12 июнендәге 67-ФЗ номерлы Федераль закон, Татарстан Республикасы Сайлау кодексының 2007 елның 7 маендагы 21-ТРЗ номерлы карары белән билгеләнә.

Җирлек Советы депутаты итеп тавыш бирү көнендә 18 яшькә җиткән һәм сайлау хокукына ия Россия Федерациясе гражданы сайлана ала. Муниципаль сайлауларда җирлек башлыгын сайлау абсолют күпчелекнең мажоритар системасы буенча үткәрелә, совет депутатларын сайлау күпчелекнең мажоритар системасы буенча үткәрелә.

3. Муниципаль сайлаулар Совет тарафыннан 90 көннән дә соңга калмыйча һәм тавыш бирү көненә 80 көннән дә соңга калмыйча билгеләнә. Федераль законда билгеләнгән очракларда муниципаль сайлаулар тиешле сайлау комиссиясе яисә суд тарафыннан билгеләнә.

Тавыш бирү көне-сентябрьнең икенче якшәмбесе, анда җирлекнең җирле үзидарә органнарының вәкаләтләре вакыты чыга, ә әгәр вәкаләтләр вакыты чираттагы чакырылыш Россия Федерациясе Федераль Собраниесе Дәүләт Думасына депутатлар сайлауларын үткәрү елында бетсә-күрсәтелгән сайлауларда тавыш бирү көне.

Муниципаль сайлауларда тавыш бирү якшәмбе көнне генә билгеләнергә мөмкин. Эшләми торган бәйрәм көненә, эш көне булмаган бәйрәм көненә һәм билгеләнгән тәртиптә эш көне дип игълан ителгән якшәмбегә тавыш бирү рөхсәт ителми.

Әгәр сентябрьнең икенче якшәмбесе эшләми торган бәйрәм көненә яки аннан алдагы көнгә туры килсә, яки сентябрьнең икенче якшәмбесе билгеләнгән тәртиптә эш көне дип игълан ителсә, муниципаль сайлаулар сентябрьнең өченче якшәмбесенә билгеләнә.

Муниципаль сайлауларны билгеләү турындагы карар массакүләм мәгълүмат чараларында рәсми рәвештә кабул ителгән көннән биш көннән дә соңга калмыйча басыла.

4. Җирлек башлыгы яисә Депутат (депутат) вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган очракта, вакытыннан алда муниципаль сайлаулар вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган көннән алып алты айдан да соңга калмыйча үткәрелергә тиеш.

Вакытыннан алда муниципаль сайлаулар билгеләгәндә әлеге статьяның 3 өлешендә күрсәтелгән сроклар, шулай ук башка сайлау гамәлләрен гамәлгә ашыру сроклары кыскартылырга мөмкин, ләкин өчтән бер өлешеннән дә артмаска тиеш, бу Советның аларны билгеләү турындагы карарында теркәлергә тиеш.

Муниципаль сайлауларда сайланган, аның вәкаләтләре Советның отставкага китерү турындагы карары нигезендә вакытыннан алда туктатылган җирлек башлыгы күрсәтелгән карарга суд тәртибендә шикаять бирсә,

вакытыннан алда җирлек башлыгын сайлау суд карары законлы көченә кергәнче билгеләнергә мөмкин түгел.

5. Авыл җирлеге җирле үзидарә органнарының вакытыннан алда муниципаль сайлаулардан соң үткәрелә торган төп Муниципаль сайлаулар сентябрьнең икенче якшәмбесендә билгеләнергә тиеш.

6. Муниципаль сайлаулар нәтиҗәләре «Россия Федерациясе гражданнарының сайлау хокукларының һәм референдумда катнашу хокукының төп гарантияләре турында»2002 елның 12 июнендәге 67-ФЗ номерлы Федераль законда билгеләнгән срокларда рәсми бастырып чыгарылырга (халыкка җиткерелергә) тиеш.

Статья 16. Җирлек чикләрен үзгәртү, җирлекне үзгәртү мәсьәләләре буенча Совет депутаты, җирлек башлыгы чакыртып алу буенча тавыш бирү

1. Авыл җирлеге башлыгын чакыртып алу буенча тавыш бирү инициативасы җирле референдумда катнашу хокукына ия Россия Федерациясе гражданнарына карый.

2. Совет депутатын, җирлек башлыкларын чакыртып алу өчен бары тик аларның суд тәртибендә расланган очракта конкрет хокукка каршы карарлары яки гамәлләре (гамәл кылмау) гына нигез була ала. Сәяси мотивлар (сәяси эшчәнлек, тавыш биргәндә позиция) совет депутатын, җирлек башлыгы чакыртып алу өчен нигез була алмый.

3. Депутатлар чакыртып алу өчен нигез булып суд тәртибендә расланган Дәүләт Советы депутатлары вәкаләтләрен үтәмәү тора.

Совет депутаты вәкаләтләрен үтәмәгәндә, чакыртып алу өчен нигез буларак, җитди сәбәпләрсез, совет сессияләрен даими (ике тапкыр рәттән) уздырмау, Советның тиешле комиссиясе эшендә катнашмау, шулай ук Совет йөкләмәләрен үтәүдән читләшү яки баш тарту аңлашыла.

4. Җирлек башлыгын суд тәртибендә расланган очракта чакыртып алу өчен нигез булып тора:

1) халыкның турыдан-туры ихтыярын белдерү юлы белән кабул ителгән карарны гамәлгә ашыру өчен кирәкле муниципаль актны бастырып чыгару вакытын бозу.;

2) әлеге Уставта каралган сайлау вазыйфасы буенча вәкаләтләрне үтәмәү гражданнарның хокукларын һәм ирекләрен бозуга китерә. Авыл җирлеге башлыгы вәкаләтләрен үтәмәү сәбәпле, аны чакыртып алу өчен нигез буларак, системалы рәвештә ихтирамсыз кабул итү күздә тотыла

5. Күрсәтелгән нигезләр буенча фикер алышу совет депутатын, җирлек башлыгын федераль законнарда җибәрелгән бозулар өчен билгеләнгән башка җаваплылыктан азат итми.

6. Чакыртып алу хокукы Советның, җирлек башлыгының вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату турындагы мәсьәләне башлап җибәргән көннән алып «Россия Федерациясендә җирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында»2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 73, 74 статьяларында билгеләнгән тәртиптә кулланыла алмый. Совет депутаты, җирлек башлыгы сайлаучыларга чакыртып алу өчен нигез буларак куелган шартлар буенча аңлатмалар бирергә хокуклы.

7. Совет депутатын, авыл җирлеге башлыгын чакыртып алу буенча тавыш бирү инициативасын тәкъдим итү һәм аны яклауга гражданнар имзаларын җыю өчен, 10 кешедән дә ким булмаган Совет депутаты, җирлек башлыгы (алга таба - инициатив төркем) чакыртып алу буенча инициатив төркем оештырырга кирәк. Инициатив төркем әлеге статьяның 1 өлешендә күрсәтелгән гражданнар үз яшәү урыны буенча җыелышта төзелә.

8. Җыелышны үткәрү инициаторлары җыелышны үткәрү вакыты һәм урыны турында комиссиягә һәм аны чакыртып алу инициативасы булган затка алдан хәбәр итәргә тиешләр. Шул ук вакытта күрсәтелгән затка инициатив төркем җыелышында чыгыш ясау мөмкинлеге тәэмин ителергә һәм җыелышта катнашучыларга аны чакыртып алу өчен нигез буларак куела торган хәлләр турында аңлатмалар бирергә тиеш. Күрсәтелгән таләпләрне үтәмәү инициатив төркемгә теркәлүдән баш тарту өчен нигез булып тора. Инициатив төркем төзү турындагы карар яшерен тавыш бирү юлы белән кабул ителә һәм, әгәр аның өчен җыелышта катнашучыларның яртысыннан артыгы тавыш бирсә, тик кимендә 10 кеше тавыш бирсә, кабул ителгән дип санала.

9. Инициатив төркем җыелыш уздырылган көннән өч көннән дә соңга калмыйча инициативалы төркемне комиссиягә теркәү турындагы үтенечнамә белән мөрәҗәгать итә, ул 15 көн дәвамында үтенечнамәне һәм аңа кушып бирелгән документларны карарга тиеш.

Күрсәтелгән үтенечнамәләрнең һәм документларның федераль закон, Татарстан Республикасы законы, әлеге Устав таләпләренә туры килүе очрагында, комиссия аларны советка җибәрү турында Карар кабул итә, югыйсә - инициатив төркемне теркәүдән баш тарту турында дәлилләнгән карар кабул итә.

Инициатив төркем үтенечнамәсендә совет депутатын, җирлек башлыгын чакыртып алу нигезләре, шулай ук фамилиясе, исеме, атасының исеме, туу датасы һәм урыны, паспорт яки гражданин паспортын алмаштыручы документның яисә аны биргән органның исемен яисә кодын, шулай ук инициатив төркемнең һәр әгъзасының һәм аның исеменнән эш итәргә вәкаләтле затларның яшәү урыны күрсәтелергә тиеш. Үтенечнамәгә закон көченә кергән суд карары һәм аны кире алу турында Карар кабул ителгән инициатив төркем җыелышының беркетмәсе беркетмәсе дә беркетелергә тиеш.

Күрсәтелгән беркетмәдә түбәндәге карарлар булырга тиеш:

1) инициатив төркем төзү турында;

2) инициатив төркемнең вәкаләтле вәкилләрен билгеләү турында. Инициативалы төркемгә Дәүләт Советы депутаты, җирлек башлыгы чакыртып алу буенча тавыш бирү инициативасын тәкъдим итүнең әлеге статьяда билгеләнгән тәртибен бозган очракта гына теркәлүдән баш тартырга мөмкин. Инициатив төркемгә теркәгәндә теркәү таныклыгы бирелә, аның формасы комиссия тарафыннан билгеләнә. Теркәү таныклыгының гамәлдә булу срогы, Совет депутаты, җирлек башлыгы чакыртып алу кампаниясе тәмамлану белән бер үк вакытта тәмамлана.

10. Инициатив төркемне теркәү совет депутатын, җирлек башлыгын чакыртып алу буенча тавыш бирү билгеләү өчен кирәкле имзаларны җыю өчен нигез булып тора (алга таба - чакыртып алу буенча тавыш бирү).

Имзалар чакыртып алу буенча тавыш бирүне үткәрү турындагы тәкъдимне үз эченә алган имза кәгазьләрен тутыру юлы белән җыела.

Язылу кәгазьләре 2002 елның 12 июнендәге «Россия Федерациясе гражданнарының сайлау хокукларының һәм референдумда катнашу хокукының төп гарантияләре турында»гы 67-ФЗ номерлы Федераль законга 9 нчы кушымта белән билгеләнгән форма буенча әзерләнә.

11. Депутатны чакыртып алу буенча тавыш бирүне билгеләү өчен кирәкле имзалар саны тиешле сайлау округы территориясендә теркәлгән сайлаучыларның 5 процентын тәшкил итә.

Авыл җирлеге башлыгы чакыртып алу буенча тавыш бирүне билгеләү өчен кирәкле имзалар саны җирлек территориясендә теркәлгән сайлаучыларның 5 процентын тәшкил итә.

12. Чакыртып алу буенча тавыш бирү инициативасын хуплау өчен җыелган имзалар саны чакыртып алу буенча тавыш бирүне билгеләү өчен кирәкле, ләкин 10 проценттан да артмаска мөмкин.

13. Имзалар инициатив төркемне теркәү һәм аңа теркәү таныклыгы бирү көненнән соң килүче көннән үк җыелырга мөмкин. Язылу кәгазьләрен әзерләү тиешле фондтан алынып алыну буенча түләнә. Имзалар җыю чоры 20 көн тәшкил итә.

14. Комиссия ун көн дәвамында имзалар җыю, язылу кәгазьләрен рәсмиләштерү, сайлаучылар турындагы белешмәләрнең һәм сайлаучыларның имзаларының дөреслеген тикшерә. Тапшырылган барлык имзалар да тикшерелергә тиеш.

15. Үткәрелгән тикшерү нәтиҗәләре комиссия карары белән совет депутатын, җирлек башлыгын чакыртып алу буенча инициативаны тәкъдим итү тәртибенең гамәлдәге законнар, әлеге Устав таләпләренә туры килмәве яисә туры килмәве турында рәсмиләштерелә.

Әгәр тиешле тикшерү нәтиҗәсендә тапшырылган имзаларның совет депутатын, җирлек башлыгын чакыртып алу инициативасын тәкъдим итү өчен җитәрлек булуы ачыкланса, комиссия имза кәгазьләрен, имзалар җыю нәтиҗәләре турында беркетмәне һәм имзаларны тикшерү нәтиҗәләре турында үз карарының расланган күчермәсен чакыртып алу буенча тавыш бирү турында Карар кабул итү өчен советка җибәрә (күрсәтелгән карарның күчермәсе инициатив төркемнең вәкаләтле вәкиленә җибәрелә).

16. Совет әлеге статьяның 15 өлешендә күрсәтелгән документларны тапшырганнан соң 15 календарь көннән дә соңга калмыйча чакыртып алу буенча тавыш бирү билгеләү турында Карар кабул итә. Чакыртып алу буенча тавыш бирү билгеләү турындагы карар чакыртып алу буенча тавыш бирү көненә кадәр 55 көннән дә соңга калмыйча кабул ителергә тиеш.

Чакыртып алу буенча тавыш бирү якшәмбегә генә билгеләнергә мөмкин. Бәйрәм алды һәм эшләми торган бәйрәм көннәренә, эшләми торган бәйрәм көннәренә, шулай ук билгеләнгән тәртиптә эш көне дип игълан ителгән якшәмбегә чакыртып тавыш бирү рөхсәт ителми. Чакыртып алу буенча тавыш бирү билгеләү турындагы карар массакүләм мәгълүмат чараларында аны кабул иткән көннән 5 көннән дә соңга калмыйча рәсми бастырып чыгарылырга тиеш.

17. Чакыртып алу буенча тавыш бирү «Россия Федерациясе гражданнарының сайлау хокукларының һәм референдумда катнашу хокукының

төп гарантияләре турында»2002 елның 12 июнендәге 67-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә оештырылган сайлау участоклары чикләрендә гамәлгә ашырыла. Участок комиссияләре сыйфатында чакыртып алу буенча тавыш бирүне уздырганда «Россия Федерациясе гражданнарының сайлау хокукларының һәм референдумда катнашу хокукының төп гарантияләре турында»2002 елның 12 июнендәге 67-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә формалаштырылган участок сайлау комиссияләре эшли.

Чакыртып алу буенча тавыш бирүдә катнашучылар исемлекләрен төзү һәм төгәлләштерү 2002 елның 12 июнендәге 67-ФЗ номерлы «Россия Федерациясе гражданнарының сайлау хокукларының һәм референдумда катнашу хокукының төп гарантияләре турында» Федераль законда, 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законда каралган үзенчәлекләрне исәпкә алып, «җирле референдум турында» 2004 елның 24 мартындагы 23-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законында каралган тәртиптә гамәлгә ашырыла.

17. Чакыртып алу буенча тавыш бирү «Россия Федерациясе гражданнарының сайлау хокукларының һәм референдумда катнашу хокукының төп гарантияләре турында»2002 елның 12 июнендәге 67-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә оештырылган сайлау участоклары чикләрендә гамәлгә ашырыла.

Участок комиссияләре сыйфатында чакыртып алу буенча тавыш бирүне уздырганда «Россия Федерациясе гражданнарының сайлау хокукларының һәм референдумда катнашу хокукының төп гарантияләре турында»2002 елның 12 июнендәге 67-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә формалаштырылган участок сайлау комиссияләре эшли.

Чакыртып алу буенча тавыш бирүдә катнашучылар исемлекләрен төзү һәм төгәлләштерү 2002 елның 12 июнендәге 67-ФЗ номерлы «Россия Федерациясе гражданнарының сайлау хокукларының һәм референдумда катнашу хокукының төп гарантияләре турында» Федераль законда, 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законда каралган үзенчәлекләрне исәпкә алып, «җирле референдум турында» 2004 елның 24 мартындагы 23-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законында каралган тәртиптә гамәлгә ашырыла.

20. Чакыртып алу буенча тавыш бирү «Россия Федерациясе гражданнарының сайлау хокукларының һәм референдумда катнашу хокукының төп гарантияләре турында» 2002 елның 12 июнендәге 67-ФЗ номерлы Федераль закон, «җирле референдум турында» 2004 елның 24 мартындагы 23-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы белән билгеләнгән тәртиптә, «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында»2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законда каралган үзенчәлекләрне исәпкә алып үткәрелә.

21. Дәүләт Советы депутаты чакыртып алу өчен Совет депутаты сайланган сайлау округында теркәлгән сайлаучыларның яртысыннан да ким булмаган өлеше тавыш бирсә, чакыртып алынган дип санала.

Җирлек башлыгы чакыртып алынган дип санала, әгәр чакыртып алу өчен җирлек территориясендә теркәлгән сайлаучыларның яртысыннан да ким булмаган өлеше тавыш бирсә.

22. Әлеге статьяның 21 өлешендә каралган шартлар үтәлмәгән очракта, комиссия депутатны, җирлек башлыгын чакыртып алу турында Карар кабул ителмәгән дип саный.

23. Комиссия чакыртып алу буенча тавыш бирү нәтиҗәләре турындагы беркетмәгә кул куйганнан соң, инициативалы төркемнең вәкаләтле вәкилен чакыртып алу буенча тавыш бирү уздырылган затка хәбәр итә.

24. Чакыртып алу буенча гомуми тавыш бирү нәтиҗәләре, участок сайлау комиссияләрен чакыртып алу буенча тавыш бирү нәтиҗәләре турындагы беркетмәләрне дә кертеп, комиссия тарафыннан чакыртып алу буенча тавыш бирү көненнән бер ай эчендә бастырып чыгарыла.

25. Чакыртып алу буенча тавыш бирү уздырылган Совет депутаты, җирлек башлыгы вәкаләтләре, әгәр комиссия тарафыннан кирәкле санда тавыш бирүләрнең кире алынуы билгеләнгән булса, чакыртып алу буенча тавыш бирү нәтиҗәләрен рәсми бастырып чыгарган көннән туктатыла.

26. «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законда каралган очракларда, җирлек чикләрен үзгәрткәндә, яисә аның бөтен территориясендә яисә аның территориясендә үзгәртеп корганда халыкның ризалыгын алу максатларында җирлек чикләрен үзгәртү, җирлекне үзгәртү мәсьәләләре буенча тавыш бирү үткәрелә.

Күрсәтелгән мәсьәләләр буенча тавыш бирү Совет тарафыннан билгеләнә һәм «Россия Федерациясе гражданнарының сайлау хокукларының һәм референдумда катнашу хокукының төп гарантияләре турында» 2002 елның 12 июнендәге 67-ФЗ номерлы Федераль закон, «җирле референдум турында» 2004 елның 24 мартындагы 23-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы белән билгеләнгән тәртиптә, «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында»2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законда каралган үзенчәлекләрне исәпкә алып үткәрелә.

Бу очракта «Россия Федерациясе гражданнарының сайлау хокукларының һәм референдумда катнашу хокукының төп гарантияләре турында»2002 елның 12 июнендәге 67-ФЗ номерлы Федераль закон нигезләмәләре, «Җирле референдум турында» 2004 елның 24 мартындагы 23-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы законы белән дәүләт органнары, җирле үзидарә органнары, дәүләт һәм муниципаль вазыйфаларны биләүче затлар, шулай ук җирле референдумда кабул ителгән карарның юридик көчен билгели торган нигезләмәләр кулланылмый.

27. Җирлек чикләрен үзгәртү, җирлекне үзгәртү мәсьәләләре буенча «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә үткәрелә торган тавыш бирү, әгәр анда җирлек халкының яртысыннан артыгы яисә аның территориясенең сайлау хокукына ия булган өлешендә катнашса, узган дип санала.

Җирлек чикләрен үзгәртүгә халыкның ризалыгы, җирлек чикләрен үзгәртеп кору, әгәр күрсәтелгән үзгәрешләр өчен җирлекне үзгәртеп кору тавыш бирүдә катнашкан халыкның яртысыннан артыгы тавыш бирсә, җирлек чикләрен үзгәртүгә, җирлекне үзгәртүгә алынган дип санала.

28. Совет депутаты, җирлек башлыгы чакыртып алу буенча тавыш бирү нәтиҗәләре, җирлек чикләрен үзгәртү мәсьәләләре буенча тавыш бирү нәтиҗәләре, җирлекне үзгәртеп кору һәм кабул ителгән карарлар рәсми рәвештә басылып чыгарга (халыкка җиткерелергә) тиеш.

Статья 17. Гражданнарның хокукый инициативасы

1. Гражданнар әлеге Уставта һәм җирлек Советының норматив хокукый актында билгеләнгән тәртиптә хокукый инициативага хокуклы.

2. Сайлау хокукына ия булган гражданнар төркеме сайлау хокукына ия кешеләр санынннан кимендә 2 процент тәшкил итә ала.

3. Хокукый инициативаны гамәлгә ашыру максатларында гражданнар хокуклы:

- яшәү (эш) урыны буенча гражданнар җыелышларын һәм хокукый чыгару инициативасы турында фикер алышу һәм тәкъдим итү буенча башка күмәк чаралар оештырырга һәм үткәрергә;

- хокукый инициативаны тәкъдим итүгә ярдәм итү өчен имзалар җыю буенча инициативалы төркемнәр булдыру

4. Җирлекнең җирле үзидарә органнары һәм вазыйфаи затлары гражданнарга хокукый инициативаны гамәлгә ашыруда ярдәм итәргә тиеш.

5. Гражданнарның хокукый инициативасын гамәлгә ашыру тәртибендә кертелгән муниципаль норматив хокукый акт проекты, әлеге Уставта билгеләнгән компетенциясе нигезендә, ул кертелгән көннән өч ай эчендә җирлек Советы яисә җирлек башлыгы тарафыннан мәҗбүри каралырга тиеш.

6. Гражданнарның хокукый инициативасын гамәлгә ашыру тәртибендә кертелгән муниципаль хокукый акт проектын караганда гражданнарның инициатив төркеме вәкилләренә үз позициясен белдерү мөмкинлеге тәэмин ителергә тиеш.

7. Гражданнарның хокукый инициативасын гамәлгә ашыру тәртибендә кертелгән муниципаль норматив хокукый акт проектын карау процедурасы җирлек Советы Регламенты, җирлек башлыгының норматив хокукый акты белән билгеләнә.

8. Гражданнарның хокукый инициативасын гамәлгә ашыру тәртибендә кертелгән муниципаль хокукый акт проектын карау нәтиҗәләре буенча кабул ителгән дәлилләнгән карар рәсми рәвештә аның инициатив төркеменә кергән гражданнарга язма рәвештә җиткерелергә тиеш.

Статья 18. Территориаль иҗтимагый үзидарә

1. Территориаль иҗтимагый үзидарә астында яшәү урыны буенча гражданнарны җирлек территориясе өлешендә мөстәкыйль һәм үз җаваплылыгы астында җирле әһәмияттәге мәсьәләләр буенча үз инициативаларын гамәлгә ашыру күздә тотыла.

2. Территориаль иҗтимагый үзидарә гамәлгә ашырыла торган территория чикләре әлеге территориядә яшәүче халык тәкъдиме буенча Совет тарафыннан билгеләнә.

3. Җирлектә территориаль иҗтимагый үзидарә турыдан-туры халык тарафыннан гражданнар җыелышлары һәм конференцияләре үткәрү юлы белән,

шулай ук территориаль иҗтимагый үзидарә органнары булдыру юлы белән гамәлгә ашырыла.

4. Территориаль иҗтимагый үзидарә гражданнар яшәешенең түбәндәге территорияләре чикләрендә гамәлгә ашырыла ала: күп фатирлы торак йорт подъезды; күп фатирлы торак йорт; торак йортлар төркеме; торак микрорайон; авыл җирлеге булмаган авыл торак пункты; гражданнарның башка яшәү территорияләре.

5. Территориаль иҗтимагый үзидарә органнары Тиешле территориядә яшәүче гражданнарның җыелышларында яки конференцияләрендә сайлана.

6. Территориаль иҗтимагый үзидарә территориаль иҗтимагый үзидарә уставын теркәгәннән соң җирлек башлыгы булып санала.

Территориаль иҗтимагый үзидарә уставын теркәү тәртибе Советның норматив хокукый акты белән билгеләнә.

Территориаль иҗтимагый үзидарә, аның Уставы нигезендә, юридик зат була ала һәм законнар нигезендә коммерцияле булмаган оешманың оештыру-хокукый формасында дәүләт теркәвенә алынырга тиеш.

7. Территориаль иҗтимагый үзидарәне оештыру һәм гамәлгә ашыру мәсьәләләре буенча гражданнар җыелышы, әгәр анда уналтынчы яшькә җиткән Тиешле территориядә яшәүчеләрнең өчтән береннән дә ким булмаган өлеше катнашса, хокуклы дип санала.

8. Территориаль иҗтимагый үзидарәне оештыру һәм гамәлгә ашыру мәсьәләләре буенча гражданнар конференциясе, әгәр анда уналтынчы яшькә җиткән Тиешле территориядә яшәүчеләрнең кимендә өчтән икесе катнашса, хокуклы дип санала.

9. Территориаль иҗтимагый үзидарәне гамәлгә ашыручы гражданнар җыелышының, конференцияләренең аерым вәкаләтләренә керә:

1) территориаль иҗтимагый үзидарә органнары структурасын билгеләү;

2) Территориаль иҗтимагый үзидарә уставын кабул итү, аңа үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү;

3) территориаль иҗтимагый үзидарә органнарын сайлау;

4) территориаль иҗтимагый үзидарә эшчәнлегенең төп юнәлешләрен билгеләү;

5) территориаль иҗтимагый үзидарәнең керемнәре һәм чыгымнары сметасын һәм аның үтәлеше турындагы хисапны раслау;

6) территориаль иҗтимагый үзидарә органнары эшчәнлеге турындагы хисапларны карау һәм раслау.

10. Территориаль иҗтимагый үзидарә органнары:

1) Тиешле территориядә яшәүче халык мәнфәгатьләрен тәкъдим итәләр;

2) гражданнарның җыелышларында һәм конференцияләрендә кабул ителгән карарларның үтәлешен тәэмин итәләр;

3) территорияне төзекләндерү буенча хуҗалык эшчәнлеген, тиешле территориядә яшәүче гражданнарның социаль-көнкүреш ихтыяҗларын канәгатьләндерүгә юнәлдерелгән башка хуҗалык эшчәнлеген, күрсәтелгән гражданнар акчалары исәбеннән дә, территориаль иҗтимагый үзидарә органнары һәм җирлекнең җирле үзидарә органнары арасындагы килешү нигезендә, җирлек бюджеты акчаларын файдаланып, башка хуҗалык эшчәнлеген гамәлгә ашыра алалар;

4) җирле үзидарә органнарына әлеге органнар һәм җирле үзидарәнең вазыйфаи затлары тарафыннан мәҗбүри каралырга тиешле муниципаль хокукый актлар проектларын кертергә хокуклы, алар әлеге актларны кабул итү компетенциясенә кертелгән.

11. Территориаль иҗтимагый үзидарә уставында билгеләнә:

1) ул гамәлгә ашырыла торган территория;

2) Территориаль иҗтимагый үзидарә эшчәнлегенең максатлары, бурычлары, формалары һәм төп юнәлешләре;

3) территориаль иҗтимагый үзидарә органнарының вәкаләтләрен формалаштыру, туктату, хокуклары һәм бурычлары, вәкаләтләре вакыты;

4) карарлар кабул итү тәртибе;

5) мөлкәт сатып алу тәртибе, шулай ук күрсәтелгән мөлкәттән һәм финанс чараларыннан файдалану һәм файдалану тәртибе;

6) территориаль иҗтимагый үзидарәне гамәлгә ашыруны туктату тәртибе.

12. Җирлекнең җирле үзидарә органнары территориаль иҗтимагый үзидарә уставына өстәмә таләпләр билгеләнми.

13. Территориаль иҗтимагый үзидарәне оештыру һәм гамәлгә ашыру тәртибе, җирлек бюджетыннан кирәкле акчалар бүлеп бирү шартлары һәм тәртибе Советның норматив хокукый актлары белән билгеләнә.

Статья 19. Халык тыңлаулары

1. Авыл җирлеге советы, авыл җирлеге башлыгы катнашында җирле әһәмияттәге мәсьәләләр буенча муниципаль норматив хокукый актлар проектларын тикшерү өчен халык алдында тыңлаулар үткәрергә мөмкин.

2. Халык тыңлаулары халык, җирлек советы яки җирлек башлыгы инициативасы белән үткәрелә. Халык яки авыл җирлеге Советы инициативасы белән үткәрелә торган ачык тыңлаулар җирлек Советы, ә җирлек башлыгы инициативасы белән җирлек башлыгы тарафыннан билгеләнә.

3. Ачык тыңлауларга чыгарылырга тиеш:

1) җирлек уставы проекты, шулай ук әлеге Уставка үзгәрешләр кертү турында муниципаль норматив хокукый акт проекты, Уставка үзгәрешләр бары тик уставта беркетелгән җирле әһәмияттәге мәсьәләләрне һәм аларны хәл итү буенча вәкаләтләрне Россия Федерациясе Конституциясе, федераль законнар белән туры китерү максатларында гына кертелә торган очраклардан тыш;

2) җирлек бюджеты проекты һәм аның үтәлеше турында хисап;

3) муниципаль берәмлекне үстерү планнары һәм программалары проектлары, җирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләре проектлары, территорияләрне планлаштыру проектлары һәм территорияләрне межалау проектлары, территорияләрне төзекләндерү кагыйдәләре проектлары, шулай ук җир кишәрлекләрен һәм капиталь төзелеш объектларын шартлы рәвештә рөхсәт ителгән рәвешкә куллануга рөхсәт бирү мәсьәләләре, капиталь төзелеш объектларын рөхсәт ителгән төзелешнең, реконструкцияләүнең чик параметрларыннан тайпылу мәсьәләләре, җир кишәрлекләрен һәм капиталь төзелеш объектларын рөхсәт ителгән бер төрдән файдалану һәм мондый файдалануның башка төренә үзгәртү мәсьәләләре.;

4) җирлекне үзгәртеп кору мәсьәләләре.

4. Гавами тыңлаулар үткәрү турындагы карар, әгәр гамәлдәге законнарда башкача каралмаган булса, тиешле орган яисә җирлекнең вазыйфаи заты тарафыннан муниципаль норматив хокукый акт проектын караган көнгә кадәр 20 көннән дә соңга калмыйча кабул ителергә тиеш.

5. Ачык тыңлаулар уздыру турындагы карар, аларны үткәрү вакыты һәм урыны күрсәтелгән, һәм гавами тыңлауларга чыгарыла торган тиешле муниципаль норматив хокукый акт проекты, әгәр гамәлдәге законнарда бүтән срок каралмаган булса, гавами тыңлаулар уздырылган көнгә кадәр 7 көннән дә соңга калмыйча басылып чыгарга (халыкка җиткерелергә) тиеш.

6. Халык алдында тыңлаулар үткәрү турындагы карар басылып чыккан көннән алып һәм аларны үткәрү көненә кадәр җирлек башлыгына халык алдында тыңлауларга чыгарыла торган мәсьәлә буенча язмача тәкъдимнәр һәм искәрмәләр, шул исәптән муниципаль норматив хокукый акт проектына карата ачык тыңлауларга чыгарыла торган төзәтмәләр һәм башка тәкъдимнәр җибәрергә хокуклы. Җирлек башлыгы кергән тәкъдимнәрне һәм искәрмәләрне гомумиләштерүне оештыра. Күрсәтелгән тәкъдимнәр һәм искәрмәләр ачык тыңлауларда катнашучыларга җиткерелә.

7. Ачык тыңлаулар муниципаль норматив хокукый акт проекты каралганчыга кадәр 7 көннән дә соңга калмыйча үткәрелә. Гавами тыңлаулар белгечләр, экспертлар, кызыксынган затлар чакыруы белән үткәрелә, әгәр башка срок гамәлдәге законнарда каралмаган булса, җирлектә яшәүче һәр кеше гавами тыңлауларда катнашырга хокуклы.

8. Ачык тыңлаулар үткәрү нәтиҗәләре буенча җирле үзидарә органнары һәм җирлекнең вазыйфаи затлары тарафыннан мәҗбүри каралырга тиешле тәкъдимнәр кабул ителә, алар компетенциясенә муниципаль норматив хокукый акт проектын гавами тыңлауларга чыгару кертелә.

9. Ачык тыңлаулар нәтиҗәләре, кабул ителгән карарның дәлилләнгән нигезләмәсен дә кертеп, гавами тыңлаулар уздырганнан соң 5 көннән дә соңга калмыйча, гамәлдәге законнарда башкача каралмаган булса, бастырып чыгарылырга (халыкка җиткерелергә) тиеш.

10. Ачык тыңлауларны оештыру һәм үткәрү тәртибе Советның норматив хокукый акты белән билгеләнә һәм җирлек халкына гавами тыңлаулар үткәрү вакыты һәм урыны турында алдан хәбәр итүне, муниципаль хокукый акт проекты белән алдан танышуны, җирлек халкын гавами тыңлауларда катнашуны, кабул ителгән карарларның дәлилләнгән нигезләнүен дә кертеп, гавами тыңлаулар нәтиҗәләрен бастыруны (халыкка җиткерүне) тәэмин итә торган башка чараларны күздә тотарга тиеш.

Статья 20. Гражданнар җыелышы

1. Җирле әһәмияттәге мәсьәләләр буенча фикер алышу, халыкка җирле үзидарә органнары һәм җирле үзидарәнең вазыйфаи затлары эшчәнлеге турында мәгълүмат бирү, Территориаль иҗтимагый үзидарәне гамәлгә ашыру өчен җирлек территориясендә гражданнар җыелышлары үткәрелергә мөмкин. Гражданнар җыелышлары микрорайоннар, торак массивлар, кварталлар, урамнар, торак йортлар буенча чакырыла.

2. Гражданнар җыелышы халык, җирлек Советы, җирлек башлыгы инициативасы белән, шулай ук территориаль иҗтимагый үзидарә уставында каралган очракларда үткәрелә.

3. Авыл җирлеге Советы яисә авыл җирлеге башлыгы инициативасы белән үткәрелә торган гражданнар җыелышы җирлек Советы яисә җирлек башлыгы тарафыннан билгеләнә.

4. Халык инициативасы буенча үткәрелә торган гражданнар җыелышы территориаль иҗтимагый үзидарә органнарының, тиешле территориядә яшәүче һәм әлеге территорияләрдә урнашкан предприятие, учреждение, оешма җитәкчеләре, җыелышта катнашырга хокуклы гражданнар төркеменең язма тәкъдиме буенча җирлек Советы тарафыннан билгеләнә. Гражданнар җыелышын үткәрү турындагы тәкъдимдә аны карап тикшерүгә чыгарыла торган мәсьәләләр исемлеге, җыелышны үткәрү вакыты һәм урыны булырга тиеш. Тәкъдим вәкаләтле затлар тарафыннан имзаланырга тиеш, ә җыелышны үткәрү инициативасы белән бер төркем гражданнар - бу гражданнар мөрәҗәгать итсә, аларның һәркайсының фамилиясен, исемен, атасының исемен, туган көнен, яшәү урынын күрсәтеп. Җирлек советы гражданнарның җыелышын якын арада уздыру турындагы тәкъдимне карый. Җирлек советы гражданнарның җыелышын үткәрүдән аның максатка яраксызлыгы аркасында баш тартырга хокуклы түгел.

5. Территориаль иҗтимагый үзидарәне гамәлгә ашыру максатларында гражданнар җыелышын билгеләү һәм үткәрү тәртибе территориаль иҗтимагый үзидарә уставы белән билгеләнә.

6. Гражданнар җыелышын үткәрү вакыты һәм урыны турында һәм фикер алышуга кертелә торган мәсьәләләр турында тиешле территориядә яшәүчеләр җыелыш уздырылган көнгә кадәр 7 көннән дә соңга калмыйча, массакүләм мәгълүмат чараларын, почта хәбәрләрен, һәр фатирны (шәхси) тикшерүләрне, белдерүләрне һәм башка мөмкин булган чараларны кулланып хәбәр итәләр.
Гражданнар җыелышына әзерлек һәм аны үткәрүне җирлек башкарма комитеты тәэмин итә.

7. Җыелышлар эшендә әлеге территориядә яшәүче, сайлау хокукына ия гражданнар катнаша ала. Җыелышта катнашырга хокуклы гражданнарның гомуми саны Россия Федерациясе гражданнарының яшәү урыны һәм яшәү урыны буенча теркәү исәбенә алу күрсәткечләре нигезендә билгеләнә. Гражданнар җыелышы җыелышта катнашырга хокуклы гражданнар саныннан кимендә өчтән бер өлеше катнашса, хокуклы дип санала. Җыелыш карарлары җыелышта катнашкан гражданнарның күпчелек тавышы белән кабул ителә.

8. Гражданнар җыелышы җирле үзидарә органнарына һәм җирле үзидарәнең вазыйфаи затларына мөрәҗәгатьләр кабул итәргә, шулай ук җирле үзидарә органнары һәм җирле үзидарәнең вазыйфаи затлары белән үзара мөнәсәбәтләрдә гражданнар җыелышын бирергә вәкаләтле затларны сайларга мөмкин.

9. Территориаль иҗтимагый үзидарәне гамәлгә ашыруга бәйле мәсьәләләр буенча гражданнар җыелышы территориаль иҗтимагый үзидарә уставы белән аның компетенциясенә кертелгән мәсьәләләр буенча карар кабул итә.

10. Гражданнар җыелышы тарафыннан кабул ителгән мөрәҗәгатьләр җирле үзидарә органнары һәм җирле үзидарәнең вазыйфаи затлары тарафыннан

мәҗбүри каралырга тиеш,алар мөрәҗәгатьләрдә булган мәсьәләләрне хәл итү компетенциясенә кертелгән, язмача җавап җибәрү белән.

11. Гражданнар җыелышын билгеләү һәм үткәрү тәртибе, шулай ук гражданнар җыелышының вәкаләтләре федераль закон, әлеге Устав һәм җирлек Советының норматив хокукый акты, территориаль иҗтимагый үзидарә уставы белән билгеләнә.

12. Гражданнар җыелышының нәтиҗәләре аны үткәргәннән соң бер ай эчендә рәсми бастырып чыгарылырга (халыкка җиткерелергә) тиеш.

Статья 21. Гражданнар конференциясе (делегатлар җыелышы)

1. Гражданнар конференциясе (делегатлар җыелышы) җирле әһәмияттәге мәсьәләләр буенча фикер алышу һәм җирлектәге барлык халык вәкилләренең фикерен ачыклау зарурилыгы очрагында үткәрелә.

Җирлекнең тиешле территориаль өлешләрендә яшәүчеләр арасыннан гражданнар конференциясе (делегатлар җыелышы) гражданнар җыелышын чакыру авырайган, шул исәптән тиешле территориядә яшәүче һәм гражданнар җыелышында катнашырга хокукы булган кешеләр саны 100 кешедән артып киткән очракларда үткәрелә.

2. Гражданнарны (делегатлар җыелышларын) билгеләү һәм үткәрү, делегатлар сайлау тәртибе әлеге Устав, җирлек Советының норматив хокукый акты, территориаль иҗтимагый үзидарә уставы белән билгеләнә.

3. Гражданнар конференциясе (делегатлар җыелышы) гражданнар җыелышының вәкаләтләрен гамәлгә ашыра.

4. Гражданнар конференциясе (делегатлар җыелышы) халык, җирлек Советы, җирлек башлыгы инициативасы белән үткәрелә. Авыл җирлеге Советы яки авыл җирлеге башлыгы инициативасы белән үткәрелә торган гражданнар конференциясе (делегатлар җыелышы) җирлек Советы яисә җирлек башлыгы тарафыннан билгеләнә. Халык инициативасы белән үткәрелә торган гражданнар конференциясе (делегатлар җыелышы) җирлек Советы тарафыннан билгеләнә.

5. Гражданнар конференциясе (делегатлар җыелышы) хокуклы дип санала, әгәр анда уналтынчы яшькә җиткән Тиешле территориядә яшәүчеләрнең өчтән бер өлешеннән дә ким булмаган өлеше катнашса. Конференция карарлары (делегатлар җыелышлары) конференциядә катнашучы делегатларның күпчелек тавышы белән кабул ителә.

6. Гражданнар (делегатлар җыелышлары) конференциясе нәтиҗәләре аны уздырганнан соң бер ай эчендә рәсми бастырып чыгарылырга (халыкка җиткерелергә) тиеш.

Статья 22. Халык җыены

1. «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 25.1 статьясында каралган очракларда гражданнар җыены торак пунктта, әлеге торак пункт территориясен башка җирлек (муниципаль район) территориясенә кертүгә китерә торган күрсәтелгән торак пункт кергән җирлек (муниципаль район) чикләрен үзгәртү мәсьәләсе буенча үткәрелергә мөмкин.

2. Әлеге статьяда каралган гражданнар җыены анда торак пункт яки җирлек халкының сайлау хокукына ия яртысыннан артыгы катнашуда хокуклы.

Гражданнар җыенында катнашучыларның яртысыннан артыгы тавыш бирсә, мондый җыенның карары кабул ителгән дип санала.

Статья 23. Гражданнарны кабул итү

1. Гражданнарны сораштыру җирлекнең бөтен территориясендә яки территориясендә халыкның фикерен ачыклау һәм җирле үзидарә органнары һәм вазыйфаи затлары, шулай ук дәүләт хакимияте органнары тарафыннан карарлар кабул иткәндә исәпкә алу өчен үткәрелә. Сораштыру нәтиҗәләре тәкъдим итү характерына ия.

2. Гражданнарны сораштыруда сайлау хокукына ия җирлек халкы катнаша ала.

3. Гражданнарны сораштыру инициатива буенча үткәрелә:

1) җирлек советы яки Башлыгы - җирле әһәмияттәге мәсьәләләр буенча;

2) Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары - җирлек җирләренең максатчан билгеләнешен республика һәм республика әһәмиятендәге объектлар өчен үзгәртү турында карарлар кабул иткәндә гражданнарның фикерен исәпкә алу өчен.

4. Гражданнар арасында сораштыру үткәрү һәм билгеләү тәртибе Татарстан Республикасы Законы нигезендә җирлек Советының норматив хокукый акты белән билгеләнә.

5. Гражданнарны сораштыру билгеләү турында карар җирлек Советы тарафыннан кабул ителә.

Карарында авыл җирлеге Советы билгеләү турында гражданнар сораштыру билгеләнә:

1) сораштыру үткәрү датасы һәм сроклары;

2) Сораштыру уздырганда тәкъдим ителә торган (тәкъдим ителә торган) мәсьәләне (мәсьәләләрне) формулировкалау;

3) сораштыру үткәрү методикасы;

4) сораштыру кәгазе формасы; 5)сораштыруда катнашучы җирлек халкының минималь саны.

6. Авыл җирлегендә яшәүчеләр халыктан сораштыру үткәрү турында 10 көн алдан хәбәр итә.

7. Гражданнарны сораштыру әзерләүгә һәм үткәрүгә бәйле чараларны финанслау гамәлгә ашырыла:

1) җирлек бюджеты акчалары исәбеннән-җирлекнең җирле үзидарә органнары инициативасы буенча гражданнар арасында сораштыру үткәрү турында;

2) Татарстан Республикасы бюджеты акчалары исәбеннән - Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары инициативасы буенча гражданнар арасында сораштыру уздырганда.

8. Сораштыру нәтиҗәләре аны үткәргәннән соң бер ай эчендә басылып чыгарга (халыкка җиткерелергә) тиеш.

Сораштыру нәтиҗәләре белән җирлектәге һәр кеше таныша ала. Сораштыру нәтиҗәләре җирлекнең җирле үзидарә органнары тарафыннан тиешле карарлар кабул иткәндә исәпкә алынырга тиеш.

Статья 24. Җирле әһәмияттәге иң мөһим мәсьәләләр буенча халык фикер алышуы

1. Муниципаль хокукый актлар проектларын һәм җирле әһәмияттәге башка мөһим мәсьәләләрне халык фикер алышуына чыгару турындагы карар җирлек Советы тарафыннан үз инициативасы яисә тиешле территориядә яшәүче гражданнар таләбе буенча җирлек советы билгеләгән тәртиптә кабул ителә.

2. Муниципаль хокукый акт проекты тексты һәм халык фикер алышуына чыгарыла торган мәсьәләләр буенча башка материаллар, аларны халык фикер алышуына чыгару турында Карар кабул ителгәннән соң биш көннән дә соңга калмыйча, массакүләм мәгълүмат чараларында басылып чыга, җирлек халкына танышу өчен мөмкин булган урыннарда җибәрелә, башка ысуллар белән халыкка игълан ителә.

3. Халык фикер алышуына мәсьәлә чыгару белән бер үк вакытта авыл җирлеге Советы фикер алышу барышында кергән тәкъдимнәрне һәм искәрмәләрне карау эшен оештыру вакытын һәм тәртибен билгели, әлеге максат өчен махсус комиссия төзиләр.

4. Авыл җирлеге Советы җирле әһәмияткә ия булган муниципаль хокукый актлар проектлары һәм башка мөһим мәсьәләләр буенча фикер алышуны тәэмин итә, моның өчен кирәкле шартлар тудыра.

5. Халык фикер алышуына чыгарылган мәсьәләләр буенча тәкъдимнәр һәм искәрмәләр җирлек советына юллана.

6. Муниципаль хокукый акт проектлары һәм җирле әһәмияттәге башка мөһим мәсьәләләр буенча тәкъдимнәр һәм искәрмәләр җирлек Советы тарафыннан карала.

7. Халык фикер алышуы нәтиҗәләре турында халыкка хәбәр ителә.

Статья 25. Җирлекнең иҗтимагый (консультатив) советлары

1. Җирле әһәмияттәге мәсьәләләр буенча карарлар эшләгәндә һәм гамәлгә ашырганда халыкның ихтыяҗларын һәм мәнфәгатьләрен исәпкә алу, җирле үзидарә органнары эшчәнлегенә җәмәгать контролен гамәлгә ашыру максатларында авыл җирлегенең Иҗтимагый советы барлыкка килә.

2. Җирлекнең иҗтимагый советы җирлек халкының, иҗтимагый берләшмәләрнең һәм башка коммерцияле булмаган оешмаларның үз теләге белән катнашуы нигезендә формалаша.

3. Җирлекнең иҗтимагый советын формалаштыру тәртибе, аның утырышларын үткәрү һәм карарлар кабул итү тәртибе, мәгълүмат бирү, консультация бирү һәм башка мәсьәләләр буенча җирлекнең җирле үзидарә органнарының хокуклары, бурычлары һәм җаваплылыгы, аны җибәрү процедурасы, шулай ук аны оештыру һәм эшчәнлегенең башка мәсьәләләре җирлек Советы тарафыннан расланган Нигезләмә белән билгеләнә.

4. Башка иҗтимагый (консультатив) Советлар җирлекнең җирле үзидарә органнарында аларның карарлары нигезендә барлыкка килергә мөмкин.

5. Иҗтимагый (консультатив) советларда эш иҗтимагый башлангычларда алып барыла.

Статья 26. Җирле үзидарә органнарына гражданнар мөрәҗәгате

1. Гражданнар шәхси һәм күмәк мөрәҗәгатьләргә хокуклы.

2. Гражданнар мөрәҗәгатьләре «Россия Федерациясендә гражданнар мөрәҗәгатьләрен карау тәртибе турында» 2006 елның 2 маендагы 59-ФЗ номерлы Федераль закон, «Татарстан Республикасында гражданнар мөрәҗәгатьләре турында»2003 елның 12 маендагы 16-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы белән билгеләнгән тәртиптә һәм срокларда каралырга тиеш.

3. Гражданнар мөрәҗәгатьләрен карау тәртибен һәм срокларын бозган өчен Җирле үзидарәнең вазыйфаи затлары Россия Федерациясе законнары нигезендә җаваплы.

Статья 27. Авыл җирлеге халкы тарафыннан турыдан-туры гамәлгә ашыру һәм аны гамәлгә ашыруда катнашу өчен башка формалар

1. «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законда каралган җирле үзидарә халкын турыдан-туры гамәлгә ашыру һәм халыкның җирле үзидарәне гамәлгә ашыруда катнашуы рәвешләре белән беррәттән гражданнар җирле үзидарәне гамәлгә ашыруда Россия Федерациясе Конституциясенә, федераль законнарга, Татарстан Республикасы Конституциясенә, Татарстан Республикасы законнарына каршы килми торган башка формаларда катнашырга хокуклы.

2. Җирле үзидарәдә яшәүчеләрнең турыдан-туры катнашуы һәм халыкның җирле үзидарәне гамәлгә ашыруда катнашуы законлылык, иреклелек принципларына нигезләнә. Җирле үзидарә органнары һәм җирле үзидарәнең вазыйфаи затлары халыкка җирле үзидарәдә яшәүчеләрнең турыдан-туры гамәлгә ашыруда һәм халыкның җирле үзидарәне гамәлгә ашыруда катнашуында ярдәм итәргә тиеш.

ГЛАВА IV. ҖИРЛЕ ҮЗИДАРӘ ОРГАННАРЫ ҺӘМ ҖИРЛЕ ҮЗИДАРӘНЕҢ ВАЗЫЙФАИ ЗАТЛАРЫ

Статья 28. Җирлекнең җирле үзидарә органнары структурасы

1. Җирлекнең җирле үзидарә органнары структурасын тәшкил итә:

- муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы – Биектау муниципаль районы Шәпше авыл җирлеге Советы;

- муниципаль берәмлек башлыгы - Биектау муниципаль районы Шәпше авыл җирлеге башлыгы;

- муниципаль берәмлекнең башкарма-боеру органы – Биектау муниципаль районы Шәпше авыл җирлеге башкарма комитеты. Җирлекнең җирле үзидарә органнары җирлекнең җирле әһәмияттәге мәсьәләләрен хәл итү буенча үз вәкаләтләренә ия.

2. Җирлекнең җирле үзидарә органнары структурасын үзгәртү әлеге Уставка үзгәрешләр кертү юлы белән генә башкарыла.

3. Җирлекнең җирле үзидарә органнары структурасын үзгәртү турындагы Совет карары, «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында»2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законда каралган очраклардан тыш, күрсәтелгән карарны кабул иткән Советның вәкаләтләре вакыты чыкканнан да иртәрәк үз көченә керә. Советның Уставка

үзгәрешләр кертү турындагы карары, җирлекнең контроль-хисап органын төзүне күздә тоткан карары, рәсми басылып чыкканнан (халыкка җиткерелгәннән) соң үз көченә керә.

4. Җирле үзидарә органнары эшчәнлеген финанс ягыннан тәэмин итү бары тик җирлек бюджетының үз керемнәре хисабына гына гамәлгә ашырыла

Статья 29. Җирлек Советы

1. Совет бер мандатлы сайлау округлары буенча муниципаль сайлауларда сайланучы 10 депутаттан тора.

2. Җирлек советы аның составына билгеләнгән саныннан кимендә өчтән икесен сайлаганда хокуклы була.

3. Совет җирлек халкына турыдан-туры хисап тота һәм үз эшчәнлекләре турында елына кимендә бер тапкыр хисап тота.

4. Совет вәкаләтләре вакыты 5 ел тәшкил итә. Совет депутатларын вакытыннан алда муниципаль сайлауларда сайланган очракта, аларның вәкаләтләре вакыты әлеге Уставның 13 статьясы нигезләмәләрен исәпкә алып билгеләнә.

5. Совет юридик зат хокукларына ия.

6. Җирлек башлыгы советны җитәкли.

7. Җирлек советының исеме язылган мөһер, бланклар бар.

8. Җирлек Советы эшчәнлеген тәэмин итү чыгымнары җирлек бюджетында Россия Федерациясе бюджетларының чыгымнары классификациясе нигезендә аерым юл белән карала.

Статья 30. Җирлек Советы Депутаты

1. Совет депутаты итеп 18 яшькә җиткән Россия Федерациясе гражданы сайлана ала.

2. Депутатның вәкаләтләре, гамәлдәге законнарда һәм әлеге статьяның 7 өлешендә каралган Дәүләт Советы депутаты вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату очракларыннан тыш, яңа чакырылыш Советы эшли башлаган көннән башлана һәм туктатыла. Совет депутаты үз вәкаләтләрен даими рәвештә башкара.

3. Җирлек Советы депутатына Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасы законнары, әлеге Устав, җирлек Советы карарлары нигезендә үз вәкаләтләрен тоткарлыксыз гамәлгә ашыру өчен шартлар тәэмин ителә.

4. Җирлек Советы депутаты җирлек Советы тарафыннан расланган депутат этикасы кагыйдәләрен үтәргә, шул исәптән депутатның түбәндәге йөкләмәләрен дә тотарга тиеш:

1) шәхсән яисә аның якын туганнарына кагылышлы мәсьәләләрне хәл иткәндә җирле үзидарә органнары, оешмалар, вазыйфаи затлар, муниципаль хезмәткәрләр һәм гражданнар эшчәнлегенә йогынты ясау өчен депутат статусыннан файдаланмаска;

2) депутат вазыйфаларын объектив башкаруда шик уятырга мөмкин булган тәртиптән тыелырга, шулай ук аның абруена яисә җирлек советы абруена зыян китерергә сәләтле низаглы ситуацияләрдән котылырга.;

3) мәнфәгатьләр конфликты барлыкка килү куркынычы янаганда-шәхси кызыксыну депутат вазыйфаларының объектив башкарылуына тәэсир итә яки

йогынты ясый алганда, бу хакта җирлек советына хәбәр итә һәм әлеге мәнфәгатьләр конфликтын булдырмауга яисә җайга салуга юнәлтелгән аның карарын үтәргә мөмкин.;

4) җирлек Советында билгеләнгән Халык алдында чыгыш ясау кагыйдәләрен үтәргә;

5) депутат эшчәнлеге белән бәйле булмаган максатларда, Федераль закон нигезендә конфиденциаль характердагы белешмәләргә кертелгән, депутат вазыйфаларын үтәү белән бәйле рәвештә аңа билгеле булган мәгълүматларны таратмаска һәм кулланмаска.;

6) физик һәм юридик затлардан (бүләкләр, акчалата бүләк, ссудалар, хезмәт күрсәтүләр, күңел ачу өчен түләү) депутат вазыйфаларын үтәүгә бәйле рәвештә акча алмаска

5. Совет депутаты Совет сессияләре эшендә һәм аның әгъзасы булган комиссияләр эшендә катнашырга, Совет йөкләмәләрен үтәргә бурычлы. Совет сессиясендә яки аның комиссиясе утырышында катнашу мөмкин булмаса, җитди сәбәп аркасында Совет депутаты бу хакта җирлек Советына алдан хәбәр итә.

6. Депутатка карата җинаять яки административ җаваплылыкка тарту, аны кулга алу, тентү, сорау алу, аңа карата башка җинаять-процессуаль һәм административ-процессуаль гамәлләр кылганда, шулай ук Торак һәм (яки) хезмәт урынын, аның багажын, шәхси һәм хезмәт транспорт чараларын, шәхси һәм хезмәт транспорт чараларын кулга алганда, язып алганда, федераль законнар белән билгеләнә.

7.Совет депутаты әйтелгән фикер, тавыш биргәндә белдерелгән позиция өчен, депутат статусына туры килә торган башка гамәлләр, шул исәптән аның вәкаләтләре вакыты чыкканнан соң да, җинаять яки административ җаваплылыкка тартылырга тиеш түгел.

Әлеге Нигезләмә Дәүләт Советы депутаты тарафыннан халык алдында мыскыл итү, яла ягу яки Федераль закон белән каралган башка хокук бозу очракларына кагылмый.

8. Җирлек Советы депутаты вәкаләтләре вакытыннан алда туктатыла:

1) үлем;

2) үз теләге белән отставкалар;

3) суд тарафыннан эшкә сәләтсез яисә чикләнгән эшчән дип тану;

4) суд тарафыннан хәбәрсез югалган дип тану яисә вафат булган дип игълан итү;

5) судның гаепләү карарының үз көченә керүе;

6) Россия Федерациясеннән читкә даими яшәү урынына чыгу;

7) Россия Федерациясе гражданлыгын туктату, Россия Федерациясенең халыкара шартнамәсендә катнашучы чит ил гражданын туктату, аның нигезендә чит ил гражданы җирле үзидарә органнарына сайланырга, аларга чит ил гражданлыгын алырга йә аларга чит ил гражданының Россия Федерациясе халыкара шартнамәсендә катнашучы булмаган чит ил дәүләтендә даими яшәү хокукын раслаучы башка документ алу хокукына ия, аның нигезендә чит ил гражданы булган Россия Федерациясе гражданы җирле үзидарә органнарына сайланырга хокуклы. ;

8) сайлаучылар фикере;

9) Совет вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату;

10) хәрби хезмәткә чакырылу яки аны алыштыручы альтернатив граждан хезмәтенә җибәрү;

11) «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законда һәм башка федераль законнарда билгеләнгән башка очракларда.

Әлеге статьяның 8 өлешендәге 2 пунктында каралган очракта, үз теләге белән отставкага китү турында гариза биргән Совет депутаты вәкаләтләре Советның якындагы сессиясендә кабул ителә торган карары белән туктатыла.

Әлеге статьяның 8 өлешендәге 1, 3-7, 10 пунктларында каралган очракларда, Дәүләт Советы депутаты вәкаләтләре әлеге пунктларда каралган нигезләр җиткәннән соң туктатыла, бу хакта Советның якындагы сессиясендә тиешле карар кабул ителә.

Әлеге статьяның 8 өлешендәге 8 пунктында каралган очракта, Дәүләт Советы депутаты вәкаләтләре чакыртып алу буенча тавыш бирү нәтиҗәләрен рәсми бастырып чыгарган көннән туктатыла, бу хакта Советның якындагы сессиясендә тиешле карар кабул ителә.

Әлеге статьяның 8 өлешендәге 9 пунктында каралган очракта, Дәүләт Советы депутаты вәкаләтләре тиешле хокукый акт үз көченә кергән көннән яисә анда күрсәтелгән сроктан туктатыла. Совет депутаты вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату турындагы карар Совет сессиясе арасында барлыкка килгән вакыттан соң 30 көннән дә соңга калмыйча кабул ителә.

9. Җирлек Советы депутаты вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган очракта, депутатның өстәмә сайлаулар федераль закон, Татарстан Республикасы Сайлау кодексы нигезендә билгеләнә.

10. Депутат, «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында»2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законда билгеләнгән очраклардан тыш, башка муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы депутаты яисә башка муниципаль берәмлекнең сайланулы вазыйфаи заты вәкаләтләрен бер үк вакытта үти алмый.

11. Совет депутаты муниципаль хезмәт вазыйфаларын били, дәүләт хакимиятенең закон чыгару (вәкиллекле) органнары депутаты була алмый.

12. Совет депутаты «коррупциягә каршы тору турында» 2008 елның 25 декабрендәге 273-ФЗ номерлы Федераль законда һәм башка федераль законнарда билгеләнгән чикләүләрне һәм тыюларны үтәргә һәм бурычларны үтәргә тиеш.

Статья 31. Җирлек Советы депутатының сайлаучылар белән үзара мөнәсәбәтләре

1. Җирлек Советы депутаты сайлаучылар, шулай ук предприятие, оешма коллективлары, дәүләт һәм башка органнар белән үзара элемтәдә тора.

2. Җирлек Советы депутаты сайлаучылар алдында җаваплы һәм аларга хисап тота.

3. Җирлек Советы депутаты сайлаучылар алдында елга бер тапкырдан да ким булмаган эшләре турында хисап тота, җирлек советы эше турында даими хәбәр итә, шулай ук айга бер тапкыр сайлаучыларны кабул итә.

4. Җирлек Советы депутаты җирлек халкының законлы хокукларын, ирекләрен һәм мәнфәгатьләрен тәэмин итү буенча законнарда каралган чаралар күрергә, шул исәптән алардан кергән тәкъдимнәрне, гаризаларны, шикаятьләрне карарга, аларда булган мәсьәләләрне дөрес һәм үз вакытында хәл итәргә тиеш.

32 Статья. Яңа сайланган җирлек советының эшен оештыру

1. Яңа чакырылыш авыл җирлеге Советы беренче утырышка җирлек Советы депутатларының билгеләнгән саныннан кимендә өчтән икесе сайланганнан соң ун көннән дә соңга калмыйча җыела. Сайлаулардан соң беренче утырыш авыл җирлеге башлыгы тарафыннан чакырыла, ә ул булмаганда - җирлек сайлау комиссиясе тарафыннан.

2. Сайлаулардан соң авыл җирлеге Советының беренче утырышын яңа башлык сайланганчы җирлек Советы депутаты ача һәм алып бара.

33 Статья. Җирлек Советы Компетенциясе

1. Җирлек советы компетенциясендә:

1) Устав кабул итү, аңа үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү;

2) җирлек бюджетын раслау һәм аның үтәлеше турында хисап;

3) салымнар һәм җыемнар турында Россия Федерациясе законнары нигезендә җирле салымнарны һәм җыемнарны билгеләү, үзгәртү һәм юкка чыгару;

4) җирлекнең үсеш планнарын һәм программаларын кабул итү, аларның үтәлеше турында хисапларны раслау;

5) җирлекнең муниципаль милкендәге мөлкәт белән идарә итү һәм эш итү тәртибен билгеләү;

6) муниципаль предприятиеләрне төзү, үзгәртеп кору һәм бетерү турында, шулай ук федераль законнарда каралган очраклардан тыш, муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр хезмәт күрсәтүләренә тарифларны билгеләү турында карарлар кабул итү тәртибен билгеләү;

7) җирлекнең муниципальара хезмәттәшлек оешмаларында катнашу тәртибен билгеләү;

8) җирлекнең җирле үзидарә органнары эшчәнлеген матди-техник һәм оештыру ягыннан тәэмин итү тәртибен билгеләү;

9) җирлекнең җирле үзидарә органнары һәм җирле үзидарә вазыйфаи затлары тарафыннан җирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү вәкаләтләрен башкаруны контрольдә тоту;

10) җирлек башлыгын сайлау;

11) җирлек башлыгы урынбасарын сайлау;

12) җирлек башлыгын отставкага җибәрү турында Карар кабул итү.

13) әлеге Устав нигезендә халык алдында тыңлауларны һәм гражданнарны сораштыру билгеләү, ачык тыңлауларны оештыру һәм үткәрү тәртибен билгеләү, шулай ук гражданнарны сораштыру билгеләү һәм үткәрү тәртибен билгеләү.;

14) «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законда каралган очракларда җирлек чикләрен үзгәртүгә, шулай ук җирлекне үзгәртеп коруга бәйле карарлар кабул итү.;

15) җирлек гражданнарының хокукый инициативасын тормышка ашыру тәртибен, территориаль иҗтимагый үзидарәне оештыру һәм гамәлгә ашыру тәртибен һәм җирлек бюджетыннан кирәкле акчалар бүлеп бирү тәртибен, гражданнар (делегатлар) җыелышларын, гражданнар җыелышларын билгеләү һәм үткәрү тәртибен билгеләү;

16) җирле референдум билгеләү турында Карар кабул итү;

17) җирлекнең башкарма комитеты структурасын раслау, аның хезмәткәрләренең чик санын билгеләү;

18) Советның үз-үзен таркату һәм әлеге Уставның 30 статьясындагы 8 өлешендә каралган очракларда Совет депутатлары вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату турында Карар кабул итү, җирлекнең сайланулы вазыйфаи затларының вәкаләтләрен туктату;

19) совет регламентын кабул итү;

20) депутат комиссияләрен төзү, раслау һәм үзгәртү.;

21) законнар нигезендә салымнар буенча салым ташламаларын билгеләү;

22) җирлекнең территориаль планлаштыру документларын, җирлекнең шәһәр төзелеше проектларының җирле нормативларын, җирлек территориясеннән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләрен, Россия Федерациясенең шәһәр төзелеше кодексы нигезендә башка шәһәр төзелеше документларын раслау.;

23) оешма тарафыннан түләүле чаралар үткәргәндә, мәктәпкәчә яшьтәге балалар, инвалидлар, призыв буенча хәрби хезмәт үтүче хәрби хезмәткәрләр өчен ташламалар билгеләү тәртибен билгеләү.;

24) депутат запросларын карау һәм алар буенча карарлар кабул итү;

25) Татарстан Республикасы Дәүләт Советында Закон чыгару инициативасы хокукын гамәлгә ашыру;

26) җирлек Советына депутатлар һәм җирлек башлыгы сайлауларын билгеләү турында Карар кабул итү;

27) җирлекнең муниципаль махсуслаштырылган торак фондыннан торак урыннары бирү тәртибен билгеләү;

28) муниципаль Янгын сагы булдыру турында Карар кабул итү, җирлек территориясендә муниципаль Янгын сагы эшчәнлегенең максатын, бурычларын һәм тәртибен билгеләү, аның башка төр янгын саклау белән үзара бәйләнешләре тәртибен билгеләү;

29) җирлекнең торак пунктлары чикләрендә беренчел янгын куркынычсызлыгы чараларын оештыру-хокукый, финанс һәм матди-техник тәэмин итү тәртибе турында Карар кабул итү;

30) җирлек халкы тәкъдиме буенча территориаль иҗтимагый үзидарә гамәлгә ашырыла торган территория чикләрен билгеләү;

31) җирләү эше мәсьәләләре буенча махсуслаштырылган хезмәтләр эшчәнлегенең тәртибен билгеләү;

32) әлеге Уставның 10 статьясындагы 2 өлеше нигезендә авыл җирлеге өчен әһәмиятле булган эшләрне (шул исәптән дежурлыкларны) ирекле нигездә башкаруга гражданнарны җәлеп итү турында Карар кабул итү;

33) җирлекнең коммуналь транспорт, социаль инфраструктурасы системаларын комплекслы үстерү программаларын раслау;

34) кулланучылар өчен бәяләргә (Тарифлар) өстәмәләр билгеләү;

35) җирлек Советы депутатлары арасыннан муниципаль район Советына җирлек вәкилен сайлау.;

36) җирлек территориясен төзекләндерү һәм карап тоту кагыйдәләрен раслау;

37) җирлек Уставын һәм җирлек Советы карарларын аңлату;

38) җирлек Советы Регламентын һәм үз эшчәнлеген оештыру мәсьәләләре буенча башка карарлар кабул итү;

39) Советның, авыл җирлеге Башкарма комитетының һәм әлеге органнар эшчәнлеге белән бәйле булган оешмаларның мобилизация әзерлеге һәм мобилизациясе белән тәэмин итү һәм җитәкчелек итү;

40) җирле үзидарәнең сайланулы вазыйфаи затларына, җирле үзидарәнең сайланулы органнары әгъзаларына, җирлек Советы депутатларына, муниципаль хезмәткәрләр һәм муниципаль учреждениеләр хезмәткәрләренә һөнәри белем һәм өстәмә һөнәри белем бирүне оештыру.;

41) федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары белән җирлекләрнең вәкиллекле органнары карамагына кертелгән башка вәкаләтләр, шулай ук әлеге устав белән җирлек Советы компетенциясенә кертелгән башка вәкаләтләр.

2. Җирлек советы авыл җирлеге башлыгының еллык эшчәнлеге, җирлек башкарма комитеты һәм җирлек башлыгына караган башка җирле үзидарә органнары эшчәнлеге, шул исәптән җирлек Советы тарафыннан куелган мәсьәләләрне хәл итү турында еллык отчетларын тыңлый.

34 Статья. Җирлек советының эш тәртибе

1. Җирлек советының эш тәртибе әлеге Устав һәм җирлек Советының регламенты белән билгеләнә.

2. Җирлек советы эшчәнлегенең төп формасы-аның утырышлары, аларда җирлек Советы компетенциясенә караган мәсьәләләр хәл ителә.

3. Җирлек советы утырышы сайланган депутатлар санынннан кимендә 50 проценты катнашса, хокуклы була.

4. Җирлек советының чираттагы утырышлары кирәк булган саен, әмма кимендә өч айга бер тапкыр үткәрелә. Чираттан тыш утырышлар җирлек башлыгы яисә депутатлар төркеме инициативасы белән җирлек Советы депутатларының билгеләнгән санынннан кимендә өчтән бер өлеше чакырыла.

5. Совет утырышлары җирлек башлыгы тарафыннан чакырыла. Җирлек Советы депутатлары һәм чакырылган затлар чираттагы утырышның вакыты, урыны һәм көн тәртибе турында биш көннән дә соңга калмыйча, ә чираттан тыш утырыш - аны үткәрүгә кадәр бер көннән дә соңга калмыйча хәбәр ителә.

6. Җирлек Советы утырышлары ачык һәм ачык үткәрелә. Советның ачык утырышларында җирлекнең һәр кешесе катнаша ала. Регламентта каралган очракларда, җирлек Советы ябык утырыш үткәрү турында Карар кабул итәргә хокуклы, анда бары тик җирлек Советы чакырган затлар, шулай ук утырышта законнар нигезендә катнашырга хокуклы затлар гына катнаша ала.

7. Җирлек Советының һәр утырышында утырыш беркетмәсе алып барыла. Утырыш беркетмәсенә утырышны үткәрү датасы, урыны һәм вакыты турында белешмәләр кертелә, карала торган барлык мәсьәләләр күчерелә һәм тавыш бирү нәтиҗәләре күрсәтелгән барлык кабул ителгән карарлар теркәлә. Авыл җирлеге

советы утырышы беркетмәсенә кул куйганнан соң, җирлек башлыгы аның белән җирлектәге һәр кеше таныша ала.

8. Җирлек Советы утырышларында һәр депутат бер тавышка ия. Җирлек Советы депутаты үзенең тавыш бирү хокукын шәхсән үзе гамәлгә ашыра. Җирлек советы утырышларында тавыш бирү ачык (шул исәптән исемле) һәм яшерен булырга мөмкин.

Тавыш бирүнең һәр төрен куллану очраклары әлеге Устав, җирлек Советы Регламенты белән билгеләнә.

35 Статья. Җирлек Советы эшчәнлеген оештыру

1. Җирлек Советы эшчәнлеген авыл җирлеге башлыгы оештыра.

2. Җирлек Советы Регламенты нигезендә, җирлек советы компетенциясенә кергән мәсьәләләрне алдан карау һәм әзерләү өчен, депутатлар арасыннан, җирлек башлыгы һәм аның урынбасарыннан тыш, даими яки вакытлы комиссияләр (яки) әлеге мәсьәләләрне әзерләү өчен җаваплы депутатлар җирлек советы эшчәнлегенең төп юнәлешләре буенча билгеләнә ала. Депутат ике даими комиссиядә дә эшләргә хокуклы.

3. Муниципаль программалар, җирлек Советы карарлары проектларын әзерләү, җирлек Советы каршында иң мөһим мәсьәләләр буенча фикер алышу өчен, аның карары буенча депутатлар, җирлек башкарма комитеты, иҗтимагый берләшмәләр, оешмалар һәм предприятиеләр, белгечләр, экспертлар һәм җирлек халкы составында эшче, эксперт һәм башка киңәшмә төркемнәре төзелергә мөмкин.

36 Статья. Җирлек Советы тарафыннан контроль функцияләр башкару

1. Җирлек советы җирлек территориясендә әлеге Уставның, җирлек Советы тарафыннан кабул ителә торган норматив-хокукый актларның үтәлешен, җирлек бюджетының үтәлешен, бюджеттан тыш фондлар акчаларын куллануны, җирлекнең үсеш программаларын куллануны, җирлекнең башкарма комитеты эшчәнлеген контрольдә тота.

2. Җирлекнең җирле үзидарә органнары һәм аларның вазыйфаи затлары тарафыннан законнарны, әлеге Уставны һәм башка муниципаль норматив хокукый актларны бозу фактлары ачыкланган очракта, җирлек Советы карары белән, депутатлар арасыннан әлеге фактларны тикшерү өчен вакытлыча контроль комиссияләр төзелергә мөмкин.

3. Законнар нигезендә, җирлек Советы инициативасы белән җирлек башлыгы, җирлек бюджеты акчаларын максатчан файдалану, муниципаль милекне файдалануның нәтиҗәлелеге буенча тикшерүләр (ревизияләр) үткәрелергә мөмкин. Күрсәтелгән контроль һәм экспертиза-аналитика чараларын үткәрү тәртибе җирлекнең ревизия комиссиясе турында Нигезләмә белән билгеләнә.

4. Әгәр законда башкача билгеләнмәгән булса, җирлек башкарма комитеты, предприятиеләр, учреждениеләр, оешмалар, җирле иҗтимагый үзидарә органнары, закон белән башкача билгеләнмәгән булса, җирлек советы, аның контроль комиссияләре, җирлек Советы депутаты мөрәҗәгате буенча соратып алына торган мәгълүматны җирлек Советы карамагына караган

мәсьәләләр буенча бирергә, ә законнарны, муниципаль хокукый актларны бозган өчен кичекмәстән чаралар күрергә тиеш.

5. Җирлек советы җирлек башлыгының еллык отчетларын, аның эшчәнлеге, җирлекнең башкарма комитеты һәм башка җирле үзидарә органнары эшчәнлеге, шул исәптән җирлек Советы тарафыннан куелган мәсьәләләрне хәл итү турында отчетларын тыңлый.

6. Авыл җирлеге Советы, контроль функцияләр башкарып, җирлек Башкарма комитетының финанс-хуҗалык һәм башкарма-боеру эшчәнлегенә тыкшынырга хокуклы түгел.

37 Статья. Җирлек вәкилен муниципаль район Советына сайлау

1. Җирлек вәкиле яшерен тавыш бирү юлы белән Биектау муниципаль районы Советына депутатлар арасыннан сайлана.

2. Сайланган дип җирлек Советы депутатларының билгеләнгән санынннан яртысыннан артыгы тавыш биргән кандидат санала.

38 Статья. Җирлек Советы вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату

1. Совет вәкаләтләре «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында»2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 73 статьясында каралган тәртиптә һәм нигезләрдә вакытыннан алда туктатылырга мөмкин. Совет вәкаләтләре шулай ук туктатыла очракта:

1) Совет тарафыннан үз-үзен таркату турында Карар кабул итү;

2) җирлек Советы депутатларының әлеге составының законсызлыгы турында, шул исәптән депутатларның үз вәкаләтләре туктатылуга бәйле рәвештә, Татарстан Республикасы Югары суды карарының үз көченә керүе;

3) «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә, шулай ук җирлек бетерелгән очракта, үзгәрешләр авыл җирлеге;

4) җирлекнең шәһәр округы белән берләшүенә бәйле рәвештә муниципаль берәмлек статусын югалтуы;

5) җирлек чикләрен үзгәртү яки җирлекнең шәһәр округы белән берләшүе нәтиҗәсендә килеп чыккан сайлаучыларның санын 25% тан арттыру;

6) гражданнарны ихтыяр белдерү юлы белән кабул ителгән карарны гамәлгә ашыру өчен таләп ителә торган муниципаль хокукый актны бастырып чыгару срогын бозу.

2. Үз-үзен таркату инициативасы белән Совет депутатлары төркеме, Советның сайланган депутатлары саныннан кимендә өчтән бер өлеше, җирлек башлыгы чыгыш ясарга мөмкин.

Үз-үзен таркату турындагы Инициатива язма гариза белән рәсмиләштерелә һәм советка кертелә. Инициатив төркемнең барлык депутатлары, авыл җирлеге башлыгы имзалаган язма гаризада үз-үзен таркату сәбәпләрен күрсәтеп, үз-үзен таркату турында тәкъдим, үзен таркату инициаторы яки инициаторлары (фамилиясе, исеме, атасының исеме), шәхси имзасы һәм аны кертү датасы күрсәтелгән булырга тиеш.

3. Үз-үзен таркату турында гариза советның чираттагы йә чираттан тыш сессиясендә каралырга тиеш, ләкин Документлар советка кергән көннән бер айдан да соңга калмыйча. Советның үз-үзен таркату турындагы мәсьәләне карау дәвамлылыгы барлык хәлләрне һәм үз-үзен таркату инициативасының нигезләрен һәрьяклы һәм объектив тикшерү мөмкинлеген гарантияләргә тиеш.

4. Үз-үзен таркату турындагы карар Совет депутатларының билгеләнгән саныннан кимендә өчтән ике тавышы белән Советның якындагы сессиясендә яшерен тавыш бирү юлы белән йә Советның чираттан тыш сессиясендә кабул ителә.

5. Совет депутатларының вәкаләтләрен вакытыннан алда туктатуга китерә.

6. Совет яисә аның үз-үзен таркату вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган очракта, яңа чакырылыш Дәүләт Советы депутатларын муниципаль сайлаулар законнар нигезендә билгеләнә һәм уздырыла.

39 Статья. Җирлек советының үз-үзен таркату турында Карар кабул итү тәртибе

1. Җирлек советының үз-үзен таркату турындагы карары җирлек башлыгы яки депутатлар төркеме инициативасы белән җирлек Советы депутатларының билгеләнгән саныннан кимендә яртысыннан да ким булмаган санда кабул ителергә мөмкин.

2. Үз-үзен таркату турында Карар кабул итү инициативасы күрсәтелергә тиеш түгел:

1) җирлек Советы сайланганнан соң беренче ел дәвамында;

2) җирлек бюджетын кабул итү һәм аның үтәлеше турында хисап раслау чорында;

3) җирлек башлыгын чакыртып алу турында тавыш бирү уздыру чорында йә аның вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган очракта.

3. Җирлек советының үз-үзен таркату турындагы язма тәкъдимендә үз-үзен таркату мотивлары булырга тиеш, шулай ук аңа үз-үзен таркату сәбәпләрен нигезләүче башка материаллар кушылырга мөмкин.

4. Депутатлар арасыннан үз-үзен таркату мәсьәләсен алдан карау өчен җирлек Советы карары белән комиссия төзелә. Авыл җирлеге Советы яки авыл җирлеге башлыгы карары белән җирлек советының үз-үзен таркату турындагы мәсьәлә халык алдында тыңлауларга чыгарылырга мөмкин.

5. Авыл җирлеге Советының үз-үзен таркату турындагы мәсьәләне карау дәвамлылыгы җирлек Советы депутатлары һәм җирлек халкы тарафыннан үз-үзен таркату инициативасының барлык шартлары һәм нигезләмәләре буенча һәрьяклы һәм объектив фикер алышу мөмкинлеген гарантияләргә тиеш.

Үз-үзеңне таркату турында карар үз-үзеңне таркату турындагы инициативаны тәкъдим иткән көннән ике ай узгач кабул ителергә мөмкин.

6. Җирлек советының үз-үзен таркату турындагы карар, яшерен тавыш бирү юлы белән, җирлек Советы депутатларының билгеләнгән саныннан өчтән ике тавыш белән кабул ителә.

7. Җирлек Советы үз-үзен таркату турында тәкъдим кире каккан очракта, үз-үзен таркату турында кабат инициатива үз-үзен таркату турындагы мәсьәлә буенча тавыш биргән көннән бер елдан да соңга калмыйча күрсәтелергә мөмкин.

40 Статья. Җирлек Башлыгы

1. Җирлек башлыгы җирлекнең иң югары вазыйфаи заты булып тора, әлеге устав белән җирлекнең җирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү буенча үз вәкаләтләре бирелә.

2. Җирлек башлыгы җирлек Советы тарафыннан сайлана һәм аның рәисе булып тора.

3. Авыл җирлеге башлыгы вазыйфасының рәсми атамасы - «Татарстан Республикасы Биектау муниципаль районы Шәпше авыл җирлеге башлыгы»

3. Җирлек башлыгы үз вәкаләтләрен даими нигездә башкара.

4. Җирлек башлыгы бер үк вакытта җирлек советын һәм җирлек башкарма комитетын җитәкли.

5. Авыл җирлеге башлыгы авыл җирлеге халкына һәм советка контроль һәм хисап тотты.

6. Җирлек башлыгы закон һәм әлеге Устав нигезендә яшерен тавыш биргәндә гомуми тигез һәм турыдан-туры сайлау хокукы нигезендә 5 елга сайлана. Җирлек башлыгы вакытыннан алда муниципаль сайлауларда сайланган очракта, аның вәкаләтләре вакыты әлеге Уставның 13 статьясындагы 4 өлеше нигезләмәләрен исәпкә алып билгеләнә.

7. Җирлек башлыгы итеп тавыш бирү көненә 21 яшькә җиткән Россия Федерациясе гражданы сайлана ала. Җирлек башлыгы вәкаләтләре яңа сайланган җирлек башлыгы вазифасына кергән көннән башлана һәм туктатыла.

8. Авыл җирлеге башлыгы вазыйфасына керешү Совет утырышында тантаналы рәвештә сайланганнан соң өч атнадан да соңга калмыйча башкарыла.

9. Җирлек башлыгы Россия Федерациясе Федераль Собраниесе Дәүләт Думасы депутаты, Россия Федерациясе Федераль Собраниесе Федерация Советы әгъзасы, Россия Федерациясе субъектлары дәүләт хакимиятенең закон чыгару (вәкиллекле) органнары депутаты була алмый, Россия Федерациясенең башка дәүләт вазыйфаларын, Россия Федерациясе субъектларының дәүләт вазыйфаларын, шулай ук дәүләт граждан хезмәте вазыйфаларын һәм муниципаль хезмәт вазыйфаларын били алмый.

10. Җирлек башлыгы хокуклы түгел:

1), Әгәр федераль законнарда башкасы каралмаган булса яисә федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә муниципаль хокукый актта билгеләнгән тәртиптә муниципаль хокукый актта билгеләнгән тәртиптә каралмаган булса, хуҗалык итүче субъект (торак, торак-төзелеш, гараж кооперативларыннан, бакчачылык, яшелчәчелек, дача кулланучылар кооперативларыннан тыш) белән идарә итүдә катнашырга, шулай ук әлеге оешма белән идарә итүдә катнашырга йөкләмә бирелмәгән булса (федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә муниципаль хокукый актта билгеләнгән тәртиптә аңа әлеге оешма белән идарә итүдә;

2) башка түләүле эшчәнлек белән шөгыльләнергә, мөгаллимлек, фәнни һәм башка иҗади эшчәнлектән тыш. Шул ук вакытта мөгаллимлек, фәнни һәм башка иҗади эшчәнлек бары тик чит ил дәүләтләре, халыкара һәм чит ил оешмалары, чит ил гражданнары һәм гражданлыгы булмаган затлар акчалары хисабына гына финанслана алмый, әгәр Россия Федерациясенең халыкара килешүендә яки Россия Федерациясе законнарында башкача каралмаган булса;

3) Россия Федерациясенең халыкара шартнамәсендә яисә Россия Федерациясе законнарында башкасы каралмаган булса, идарә органнары, Попечительләр яки Күзәтчелек советлары, Россия Федерациясе территориясендә эшләүче чит ил коммерцияле булмаган хөкүмәтнеке булмаган һәм аларның структур бүлекчәләре составына керергә.

11. Җирлек башлыгы, «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында»2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законда билгеләнгән очраклардан тыш, башка муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы депутаты яисә башка муниципаль берәмлекнең сайланулы вазыйфаи заты вәкаләтләрен бер үк вакытта үти алмый.

12. Җирлек башлыгының җинаять яки административ җаваплылыкка тарту, аны кулга алу, тентү, сорау алу, аңа карата башка җинаять-процессуаль һәм административ-процессуаль гамәлләр кылганда, шулай ук торак һәм (яки) хезмәт урынын, аның багажын, шәхси һәм хезмәт транспорт чараларын тоткарлаганда, кулга алу, тентү, Сорау алганда, җирлек башлыгына карата оператив-эзләү чаралары үткәргәндә, федераль законнар белән билгеләнә.

13. Авыл җирлеге башлыгы әйтелгән фикер, тавыш биргәндә белдерелгән позиция һәм җирлек башлыгы статусына туры килә торган башка гамәлләр, шул исәптән аның вәкаләтләре вакыты чыкканнан соң да, җинаять яки административ җаваплылыкка тартылырга тиеш түгел. Әлеге нигезләмә авыл җирлеге башлыгы тарафыннан халык алдында мыскыл итү, яла ягу яки Федераль закон белән каралган башка хокук бозу очракларына кагылмый.

14. Авыл җирлеге башлыгы гражданлык яки җинаять эше яки административ хокук бозу эше буенча яклаучы яки вәкил (законлы вәкиллек очракларыннан тыш) буларак катнаша алмый.

15. Җирлек башлыгы 2008 елның 25 декабрендәге «Коррупциягә каршы тору турында» 273-ФЗ номерлы Федераль закон һәм башка федераль законнар белән билгеләнгән чикләүләрне һәм тыюларны үтәргә һәм бурычларны үтәргә тиеш.

41 Статья. Җирлек Башлыгы Вәкаләтләре

1. Җирлек башлыгы үз вәкаләтләре чикләрендә:

1) башка муниципаль берәмлекләрнең җирле үзидарә органнары, дәүләт хакимияте органнары, гражданнар һәм оешмалар белән мөнәсәбәтләрдә җирлек исеменнән эш итә, ышанычнамәсез җирлек исеменнән эш итә;

2) җирлек Советы эшен оештыра, Җирлек советы утырышларын чакыра һәм аларга рәислек итә;

3) әлеге Уставта билгеләнгән тәртиптә җирлек Советы кабул иткән хокукый актларга кул куя һәм халыкка җиткерә;

4) үз вәкаләтләре кысаларында җирлек Советы эшчәнлеген оештыру мәсьәләләре буенча хокукый актлар чыгара;

5) җирлек Советы эшендә хәбәрдарлыкны тәэмин итү һәм җәмәгатьчелек фикерен исәпкә алу буенча чаралар күрә;

6) гражданнарны кабул итүне, аларның мөрәҗәгатьләрен, гаризаларын һәм шикаятьләрен карауны оештыра;

7) җирлек Советы сессияләре беркетмәләренә кул куя;

8) җирлек Советы аппараты эшенә җитәкчелек итә;

9) җирлек Советының контроль вәкаләтләрен гамәлгә ашыруны координацияли;

10) җирлек акчалары белән расланган Бюджет вәкаләтләре чикләрендә эш итә; Җирлек советы эшчәнлеген карап тоту һәм тәэмин итү өчен җирлек бюджетында каралган чыгымнар буенча чараларны бүлүче булып тора;

11) законнар һәм әлеге Устав нигезендә гражданнарның турыдан-туры ихтыярын белдерү юлы белән кабул ителгән карарны гамәлгә ашыру буенча җирлек советының хокукый актын кабул итүне оештыра;

12) җирлек территориясендә эш итүче җирле үзидарә органнарының федераль башкарма хакимият органнарының территориаль органнары, башка федераль органнар, Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары белән тиешле үзара хезмәттәшлеген тәэмин итә;

13) җирлек исеменнән икътисадый һәм социаль-мәдәни өлкәләрдә хезмәттәшлек турында дәүләт хакимияте органнары, башка муниципаль берәмлекләрнең җирле үзидарә органнары белән шартнамәләр һәм килешүләр, Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары белән үзара хезмәттәшлек һәм гамәлләрне координацияләү турында килешүләр һәм килешүләр төзи;

14) җирле үзидарә органнары тарафыннан җирле әһәмияттәге мәсьәләләрне һәм федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән җирле үзидарә органнарына тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыруны тәэмин итә;

15) авыл җирлеге башкарма комитеты эшчәнлегенә бертөсле идарә итү принципларында җитәкчелек итә һәм җирлек башкарма комитеты тарафыннан аның вәкаләтләренә кергән вәкаләтләрне үтәү өчен шәхси җаваплылык тота;

16) җирлек Советы, башка җирле үзидарә органнары һәм башка муниципаль берәмлекләр, дәүләт хакимияте органнары, гражданнар һәм оешмалар белән мөнәсәбәтләрдә җирлекнең башкарма комитетын тәкъдим итә.;

17) җирлек Советы каравына җирлек бюджеты проектларын һәм аның үтәлеше турында хисапларны тәкъдим итә;

18) җирлек Советы каравына җирлекнең комплекслы социаль-икътисадый үсеше планнары һәм программалары проектларын һәм аларның үтәлеше турында хисапларны тәкъдим итә;

19) җирлек Советы раславына Башкарма комитет структурасы проектын кертә, җирлек Башкарма комитетының штат расписаниесенраслый, хезмәткәрләрнең чик санына һәм хезмәткә түләү фондына билгеләнгән чик санга туры килә.;

20) муниципаль хезмәткәрләрне һәм авыл җирлеге Башкарма комитетының башка хезмәткәрләрен вазыйфага билгели һәм вазыйфадан азат итә, аларның эшчәнлеген контрольдә тота, аларга карата кызыксындыру һәм дисциплинар җаваплылык чаралары күрә;

21) җирлек башкарма комитеты Федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән җирле үзидарә органнарына тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыруны тәэмин итә, аларның үтәлеше өчен персональ җавап тота; тиешле законнар нигезендә һәм үтәү йөзеннән тапшырылган дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыруга бәйле мәсьәләләр буенча хокукый актлар чыгара.;

22) җирлек башкарма комитеты компетенциясенә кертелгән җирле әһәмияттәге мәсьәләләр буенча хокукый актлар, шулай ук җирлек башкарма комитеты эшен оештыру мәсьәләләре буенча хокукый актлар чыгара;

23) җирлек советына үз эшчәнлеге һәм Башкарма комитет эшчәнлеге турында хисап бирә;

24) халыкка даими рәвештә җирлек башкарма комитеты эшчәнлеге турында хәбәр итә, авыл җирлеге башкарма комитеты хезмәткәрләре тарафыннан гражданнарны кабул итүне оештыра, айга бер тапкырдан да ким булмаган күләмдә гражданнарны кабул итә, гражданнарның тәкъдимнәрен, гаризаларын һәм шикаятьләрен карый, алар буенча карарлар кабул итә;

25) дәүләт һәм башка органнарда җирлек мәнфәгатьләрен тәэмин итү һәм яклау буенча чаралар күрә, җирлек башкарма комитеты исеменнән судка гариза бирә, ышанычнамәләр бирә;

26) җирлек территориясендә гражданнар оборонасы белән җитәкчелек итүне гамәлгә ашыра.

27) федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары белән җирлекләр башлыклары карамагына кертелгән башка вәкаләтләрне, шулай ук әлеге Устав, җирлек Советы карарлары белән җирлек башлыгы компетенциясенә кертелгән башка вәкаләтләрне гамәлгә ашыра.

2. Җирлек башлыгы вакытлыча булмаганда яисә үз вәкаләтләрен вакытыннан алда туктаткан очракта, аның вәкаләтләрен әлеге мәсьәлә буенча махсус чыгарылган хокукый акт нигезендә җирлекнең җирле үзидарә вазыйфаи заты тулысынча гамәлгә ашыра.

3. Авыл җирлеге башлыгы җирлек советына ел саен үз эшчәнлеге, Башкарма комитет эшчәнлеге, шул исәптән җирлек Советы тарафыннан куелган мәсьәләләрне хәл итү турында отчет бирә.

42 Статья. Җирлек башлыгы урынбасары

1. Җирлек башлыгы тәкъдиме белән җирлек Советы тарафыннан депутатлар арасыннан җирлек башлыгы урынбасары сайлана.

2. Җирлек башлыгы урынбасары, әгәр җирлек Советы тавыш бирүнең башка тәртибен билгеләмәсә, яшерен тавыш бирү юлы белән сайлана.

3. Җирлек Советы депутаты, әгәр аны сайлау өчен җирлек Советы депутатларының билгеләнгән санынннан яртысыннан артыгы тавыш бирсә, җирлек башлыгының сайланган урынбасары булып санала.

4. Җирлек башлыгы урынбасары җирлек Советы Регламентында билгеләнгән вазыйфаларны бүлү буенча функцияләрне үти, җирлек башлыгы йөкләмәләрен үти, ә вакытлыча булмаганда (авыру яки отпускка бәйле рәвештә) яки үз бурычларын үти алмаса, яисә вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылса, җирлек башлыгы вазыйфаларын башкара.

5. Җирлек башлыгы урынбасары вәкаләтләре әлеге Уставның 38 статьясында каралган нигезләр буенча вакытыннан алда туктатыла.

6. Авыл җирлеге башлыгы урынбасары, җирлек башлыгы инициативасы белән яисә җирлек Советы депутатларының билгеләнгән саныннан кимендә өчтән бер өлеше таләбе буенча кабул ителә торган авыл җирлеге Советы карары буенча да вазыйфадан теләсә кайсы вакытта чакыртып алынырга мөмкин.

Җирлек башлыгы урынбасарын чакыртып алу турындагы карар җирлек Советы депутатларының билгеләнгән санынннан күпчелек тавыш белән кабул ителә.

43 Статья. Җирлек башлыгы вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату

1. Җирлек башлыгы вәкаләтләре вакытыннан алда туктатыла:

1) үлем;

2) үз теләге белән отставкалар;

3) «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында»2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 74.1 статьясы нигезендә отставкага җибәрү;

4) «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында»2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 74 статьясы нигезендә вазыйфадан читләштерү.;

5) суд тарафыннан эшкә яраксыз яисә чикләнгән эшчән дип тану;

6) суд тарафыннан хәбәрсез югалган дип тану яисә вафат булган дип игълан итү;

7) судның гаепләү карарының үз көченә керүе;

8) Россия Федерациясеннән читкә даими яшәү урынына чыгу;

9) Россия Федерациясе гражданлыгын туктату, Россия Федерациясенең халыкара шартнамәсендә катнашучы чит ил гражданын туктату, аның нигезендә чит ил гражданы җирле үзидарә органнарына сайланырга, аларга чит ил гражданлыгын алырга йә аларга чит ил гражданының Россия Федерациясе халыкара шартнамәсендә катнашучы булмаган чит ил дәүләтендә даими яшәү хокукын раслаучы башка документ алу хокукына ия, аның нигезендә чит ил гражданы булган Россия Федерациясе гражданы җирле үзидарә органнарына сайланырга хокуклы. ;

10) сайлаучылар тарафыннан фикерләр;

11) сәламәтлек торышы буенча суд тәртибендә билгеләнгән сәләтсезлек дәрәҗәсе буенча җирлек башлыгы вәкаләтләрен гамәлгә ашырырга;

12) «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 13 статьясы нигезендә, шулай ук җирлек бетерелгән очракта, җирлекне үзгәртеп кору;

13) җирлекнең шәһәр округы белән берләшүенә бәйле рәвештә муниципаль берәмлек статусын югалтуы;

14) җирлек чикләрен үзгәртү яки җирлекнең муниципаль берәмлек белән берләшүе нәтиҗәсендә килеп чыккан сайлаучыларның санын 25% тан арттыру.;

15) гамәлгә ашыру өчен таләп ителә торган муниципаль хокукый актны бастырып чыгару срогын бозу.;Турыдан-туры ихтыяр белдерү юлы белән кабул ителгән карарны

2. Авыл җирлеге башлыгы үз теләге белән җирлек Советына отставкага китү турында гариза җибәрә.

Отставка нәтиҗәсендә авыл җирлеге башлыгы вәкаләтләрен туктату, үз теләге белән, гариза бирелгән көннән алып 1 айдан да соңга калмыйча, Совет карары белән рәсмиләштерелә.

Әгәр Совет билгеләнгән срокта карар кабул итмәсә, җирлек башлыгы вәкаләтләре күрсәтелгән сроктан соң киләсе көннән туктатылган дип санала.

Җирлек башлыгының отставкага китүе турындагы гаризасы Совет карары кабул ителгәннән соң кире алынмый.

Әлеге статьяның 1 өлешендәге 1, 5-9, 11 пунктларында каралган очракларда җирлек башлыгы вәкаләтләре әлеге пунктларда каралган нигезләр җиткәннән соң туктатыла, бу хакта Советның якындагы сессиясендә тиешле карар кабул ителә.

Әлеге статьяның 1 өлешендәге 3, 4, 12-14 пунктларында каралган очракларда җирлек башлыгы вәкаләтләре тиешле хокукый акт үз көченә кергән көннән яисә анда күрсәтелгән сроктан туктатыла.

Әлеге статьяның 1 өлешендәге 10 пунктында каралган очракта, җирлек башлыгы вәкаләтләре чакыртып алу буенча тавыш бирү нәтиҗәләрен рәсми бастырып чыгарган көннән туктатыла, бу хакта Советның якындагы сессиясендә тиешле карар кабул ителә.

3. Җирлек башлыгы 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» гы Федераль законда билгеләнгән чикләүләрне үтәмәгән очракта, аның вәкаләтләре вакытыннан алда туктатыла.

4. Әгәр җирлек башлыгы вәкаләтләре вакытыннан алда җирлек Советы вәкаләтләре тәмамланганчы алты айдан да кимрәк вакыт эчендә туктатылса, җирлек Советы карары буенча яңа башлык сайлау үткәрелмәскә мөмкин.

44 Статья. Авыл җирлеге башкарма комитеты

1. Җирлекнең башкарма комитеты әлеге устав белән җирлекнең җирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү буенча һәм федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән җирле үзидарә органнарына тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыру өчен вәкаләтләр бирелгән җирлекнең башкарма – боеру органы булып тора.

2. Авыл җирлеге Башкарма комитетының рәсми атамасы – «Татарстан Республикасы Биектау муниципаль районы Шәпше авыл җирлеге башкарма комитеты»

3.Авыл җирлеге башкарма комитеты авыл җирлеге Советына хисап тотты һәм контрольдә тотылды.

4. Авыл җирлеге башкарма комитеты үз исеме белән мөһер, бланклар, шулай ук үзенә Граждан хәле актларын дәүләт теркәвенә алу вәкаләтләрен гамәлгә ашыру өчен бирелгән Россия Федерациясе гербы сурәте төшерелгән түгәрәк мөһер бар.

5. Җирлекнең башкарма комитеты эшчәнлеген тәэмин итү чыгымнары җирлек бюджетында Россия Федерациясе бюджетларының чыгымнары классификациясе нигезендә аерым юл белән карала.

45 Статья. Җирлек башкарма комитеты структурасы

1. Башкарма комитетның структурасы җирлек башлыгы тәкъдиме буенча җирлек Советы тарафыннан раслана.

2. Авыл җирлеге башкарма комитеты структурасына түбәндәгеләр керә: Башкарма комитет җитәкчесе – Җирлек башлыгы, Башкарма комитет секретаре, Башкарма комитетның башка вазыйфаи затлары.

46 Статья. Җирлек башкарма комитетының бюджет вәкаләтләре Башкарма комитет түбәндәге бюджет вәкаләтләрен башкара:

1) җирлек бюджеты проектын, шулай ук җирлекнең комплекслы социаль - икътисадый үсеше программалары проектларын Советка тәкъдим итү өчен төзи;

2) җирлек бюджетының үтәлешен тәэмин итә һәм күрсәтелгән бюджетның үтәлеше турында хисап һәм җирлекнең комплекслы социаль - икътисадый үсеше программаларының үтәлеше турында хисап төзи, аларны советка бирү өчен;

3) муниципаль бурыч алулар, муниципаль бурыч белән идарә итү һәм муниципаль активлар белән идарә итүне гамәлгә ашыра, муниципаль гарантияләр, бюджет кредитлары бирә;

4) җирлекнең икътисады һәм социаль өлкәсе торышын характерлый торган статистик күрсәткечләр җыюны оештыра, күрсәтелгән мәгълүматларны Россия Федерациясе Хөкүмәте билгеләгән тәртиптә дәүләт хакимияте органнарына тапшыра;

5) җирлекнең муниципаль программаларын эшләү, аларны формалаштыру һәм тормышка ашыру турында карарлар кабул итү тәртибен билгели;

6) Россия Федерациясе Бюджет кодексы һәм бюджет хокук мөнәсәбәтләрен җайга сала торган башка норматив хокукый актлар нигезендә бүтән бюджет вәкаләтләрен гамәлгә ашыра.

47 Статья. Авыл җирлеге башкарма комитетының муниципаль милек белән идарә итү, җирлек территориясендә предприятиеләр, учреждениеләр һәм оешмалар белән үзара мөнәсәбәтләр өлкәсендә вәкаләтләре

Авыл җирлеге башкарма комитеты муниципаль милек белән идарә итү өлкәсендә түбәндәге вәкаләтләрне башкара:

1) җирлекнең муниципаль милкендәге мөлкәте белән идарә итә, муниципаль милек объектларын төзү, сатып алу, куллану, алар белән эш итү һәм арендалау мәсьәләләрен хәл итә;

2) җирлек Советы карары белән билгеләнә торган очракларда җирлек Советы килешүенә (раславына) муниципаль милекне читләштерү, шул исәптән аны хосусыйлаштыру турында тәкъдимнәр әзерли һәм кертә;

3) муниципаль милектә булмаган предприятиеләр, оешмалар белән җирлекнең икътисадый һәм социаль үсешендә хезмәттәшлек турында килешүләр төзи; җирлек территориясендә халыкка хезмәт күрсәтү өлкәсендә төрле милек формасындагы предприятиеләр булдыруга ярдәм итә;

4) җирлек советы билгеләгән тәртиптә муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр төзи, аларның эшчәнлек максатларын, шартларын һәм тәртибен билгели, аларның уставларын раслый, муниципаль казна учреждениеләрен һәм Предприятиеләрне үзгәртеп кору һәм бетерү мәсьәләләрен хәл итә, контракт нигезендә билгели һәм аларның җитәкчеләрен биләп торган вазыйфадан азат итә;

5) муниципаль заказ формалаштыра һәм урнаштыра; бюджет һәм автоном муниципаль учреждениеләр тарафыннан муниципаль заданиене үтәүне финанс ягыннан тәэмин итүне гамәлгә ашыра; җирлекне төзекләндерү, халыкка коммуналь хезмәт күрсәтү, социаль инфраструктура объектларын төзү һәм ремонтлау, продукция җитештерү, халыкның көнкүреш һәм социаль – мәдәни

ихтыяҗларын канәгатьләндерү өчен кирәкле хезмәтләр күрсәтү, моның өчен каралган үз матди һәм финанс чараларыннан файдаланып, башка эшләр башкаруга заказ бирә;

6) кече һәм урта эшкуарлыкны үстерү өчен шартлар тудыра;

7) федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә башка вәкаләтләр.

48 Статья. Авыл җирлеге башкарма комитетының халыкка коммуналь-көнкүреш, сәүдә хезмәте күрсәтү, кулланучылар хокукларын яклау өлкәсендә вәкаләтләре

Авыл җирлеге башкарма комитеты халыкка коммуналь-көнкүреш, сәүдә хезмәте күрсәтү, кулланучылар хокукларын яклау өлкәсендә түбәндәге вәкаләтләрне башкара:

1) җирлек чикләрендә электр, җылылык, газ һәм су белән тәэмин итүне, шулай ук халыкны ягулык белән тәэмин итүне һәм халыкны Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән вәкаләтләр чикләрендә ягулык белән тәэмин итүне оештыра;

2) халыкны су белән тәэмин итүне оештыра, шул исәптән кайнар су белән тәэмин итүне, салкын су белән тәэмин итүне һәм (яки) ташландык суларны агызуны хәл итүче оешмалар үз йөкләмәләрен, йә күрсәтелгән оешмаларның үз йөкләмәләрен үтәүдән баш тарткан очракта, халыкны су белән тәэмин итүне һәм (яки) ташландык суларны агызуны оештыру буенча чаралар күрә;

3) җирлекнең су белән тәэмин итү һәм ташландык суларны агызу схемаларын раслый;

4)җирлек территориясен төзекләндерүне (урамнарны яктырту, территорияләрне яшелләндерүне, урам исемнәре һәм йорт номерлары язылган күрсәткечләр урнаштыруны, кече архитектура формаларын урнаштыруны һәм карап тотуны да кертеп) оештыра;

5) җирлек халкының массакүләм ял итү өчен шартлар тудыра һәм халык күпләп ял итә торган урыннарны төзекләндерүне оештыра;

6) җирлек халкын сәүдә, җәмәгать туклануы, көнкүреш хезмәте күрсәтү хезмәтләре белән тәэмин итү өчен шартлар тудыра; базарлар һәм ярминкәләр оештыра;

7) Күмү урыннарын карап тоту һәм ритуаль хезмәтләр оештыра;

8) көнкүреш калдыкларын һәм чүп-чар җыюны һәм чыгаруны оештыра;

9) кулланучыларның шикаятьләрен карый, кулланучылар хокукларын яклау мәсьәләләре буенча аларга консультацияләр бирә;

10) кулланучылар хокукларын яклауга (билгесез кулланучылар даирәсен)судларга мөрәҗәгать итә.;

11) кулланучының сыйфатсыз товарлар (эшләр, хезмәт күрсәтүләр), шулай ук тормыш, сәламәтлек, кулланучылар мөлкәтенә һәм әйләнә-тирә мохит өчен куркыныч булган товарлар (эшләр, хезмәт күрсәтүләр)кулланучысының шикаяте буенча ачыкланганда, бу хакта товарларның (эшләр, хезмәтләрнең) сыйфатын һәм куркынычсызлыгын тикшереп торучы федераль башкарма хакимият органнарына кичекмәстән хәбәр итә.;

12) кулланучыларның билгесез даирәсенә карата җитештерүче (башкаручы, сатучы, вәкаләтле оешма яки вәкаләтле индивидуаль эшкуар,

импортер) тарафыннан хокукка каршы гамәлләрне туктату турында судларга дәгъвалар белдерә;

13) авыл хуҗалыгы җитештерүен үстерүдә ярдәм итә, кече һәм урта эшкуарлыкны үстерү өчен шартлар тудыра;

14) торак пунктларда гражданнарның урамнар, мәйданнары һәм башка яшәү территорияләренә исем бирә, йортларның номерларын билгеләү, урамнарны яктыртуны оештыру һәм урам исемнәре һәм йорт номерлары язылган күрсәткечләр куюны үз эченә ала.;

15) федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә башка вәкаләтләр.

49 Статья. Авыл җирлеге башкарма комитетының төзелеш, транспорт һәм элемтә өлкәсендә вәкаләтләре

Авыл җирлеге башкарма комитеты төзелеш, транспорт һәм элемтә өлкәсендә түбәндәге вәкаләтләрне башкара:

1) җирлекнең генераль планы проектын эшли;

2) җирлекнең җирдән файдалану һәм төзелеш Кагыйдәләре проектын эшли, җирлек территориясен планлаштыру буенча документлар әзерли;

3) җирлек территориясендә капиталь төзелеш объектларын төзүне, үзгәртеп коруны тормышка ашырганда, Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексында, башка федераль законнарда каралган очраклардан тыш), объектларны файдалануга тапшыруга рөхсәт бирә.;

4) җирлекнең шәһәр төзелеше проектлаштыруның җирле нормативларын эшли;

5) Биектау муниципаль районы муниципаль берәмлегенең территориаль планлаштыру схемасы проектын, җирлекнең социаль-икътисадый үсешенә, әлеге объектларның җирлек территориясендә әйләнә-тирә мохиткә тискәре йогынты ясавы ихтималы өлешендә, Биектау муниципаль районы муниципаль берәмлегенең территориаль планлаштыру схемасы проектын килештерә.;

6) җирлекнең коммуналь, транспорт, социаль инфраструктурасы системаларын комплекслы үстерү программаларын эшли;

7) җирлек чикләрендә халыкка транспорт хезмәте күрсәтү һәм халыкка транспорт хезмәте күрсәтүне оештыру өчен шартлар тудыра;

8) почта элемтәсе оешмаларына җирлек территориясендә почта элемтәсе объектларын урнаштыруда ярдәм күрсәтә, әлеге оешмаларның торак булмаган биналар бүлеп бирү яки почта элемтәсе бүлекчәләрен һәм башка почта элемтәсе объектларын урнаштыру өчен биналар төзү турындагы тәкъдимнәрен карый;

9) җирле почта маршрутларының тотрыклы эшен булдыруга һәм аларга ярдәм итә, почта элемтәсе операторларына билгеләнгән контроль срокларда почта җибәрүләрен китерүдә ярдәм итә.;

10) федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә башка вәкаләтләр.

50 Статья. Автомобиль юлларыннан файдалану, юл эшчәнлеген гамәлгә ашыру өлкәсендә авыл җирлеге башкарма комитеты вәкаләтләре.

Авыл җирлеге башкарма комитеты автомобиль юлларыннан файдалану, юл эшчәнлеген гамәлгә ашыру өлкәсендә түбәндәге вәкаләтләрне башкара:

1) җирлекнең торак пунктлары чикләрендә җирле әһәмияттәге автомобиль юлларына карата юл эшчәнлеген һәм аларда юл хәрәкәте иминлеген тәэмин итүне, шул исәптән парковкалар (парковка урыннары) булдыруны һәм эшләвен тәэмин итүне, җирлекнең торак пунктлары чикләрендә җирле әһәмияттәге автомобиль юлларының сакланышына муниципаль контрольне гамәлгә ашыра;;

2) әлеге объектларны проектлау нормалары, төзелеш планнары һәм генераль схемалары нигезендә җирлек юлларын каралган сервис объектлары белән тәэмин итү буенча чаралар күрә;

3) юл хәрәкәтендә катнашучыларның ихтыяҗларын максималь канәгатьләндерү һәм аларның куркынычсызлыгын тәэмин итү максатларында сервис объектларының эшен оештыра;

4) юл хәрәкәтендә катнашучыларга сервис объектларының булуы һәм якын-тирә медицина оешмаларының, элемтә оешмаларының урнашуы турында мәгълүмат, шулай ук тиешле юлларда хәрәкәт итү шартлары турында мәгълүмат бирә;

5) федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә башка вәкаләтләр.

51 Статья. Җирлек башкарма комитетының торак мөнәсәбәтләре өлкәсендә вәкаләтләре.

Авыл җирлеге башкарма комитеты торак мөнәсәбәтләре өлкәсендә түбәндәге вәкаләтләрне башкара:

1) җирлекнең муниципаль торак фонды исәбен алып бара һәм муниципаль торак контролен гамәлгә ашыра;

2) билгеләнгән тәртиптә социаль наем шартнамәләре буенча бирелә торган торак урыннарына мохтаҗлар буларак гражданнарны исәпкә алуны алып бара;

3) торак биналарны торак булмаган биналарга һәм торак булмаган биналарга Россия Федерациясе Торак кодексы һәм шәһәр төзелеше эшчәнлеге турындагы законнар таләпләрен үтәүне исәпкә алып торак урыннарына күчерүне гамәлгә ашыра;

4) торак биналарны үзгәртеп коруны һәм яңадан планлаштыруны килештерә;

5) җирлекнең муниципаль торак фондының торак урыннарын билгеләнгән тәртиптә яшәү өчен яраксыз дип таный.;

6) Гражданнарны аз керемлеләр дип тану һәм аларга муниципаль торак фондыннан социаль наем шартнамәләре буенча торак урыннары бирү максатларында гаиләнең һәр әгъзасына туры килә торган керем күләмен һәм гаилә әгъзалары милкендәге һәм салым салынырга тиешле мөлкәт хакын билгели;

7) җирлекнең муниципаль торак фондын карап тотуны, төзүне оештыра, торак төзелеше өчен шартлар тудыра;

8) җирлекнең муниципаль торак фондыннан социаль наем шартнамәләре буенча аз керемле гражданнарга билгеләнгән тәртиптә торак урыннары бирә;

9) энергияне сак тоту һәм энергетика нәтиҗәлелеген арттыру өлкәсендә муниципаль программаларны гамәлгә ашыра, биналары муниципаль берәмлек чикләрендә муниципаль торак фонды булган күпфатирлы йортларга энергетика

тикшерүен үткәрүне оештыра, энергияне сак тоту һәм энергетика нәтиҗәлелеген арттыру турында законнарда каралган башка чараларны оештыра һәм үткәрә;

10) коммуналь инфраструктура системасына тоташуга тарифларны, коммуналь комплекс оешмаларының тоташуга тарифларын, коммуналь комплекс оешмалары товарларына һәм хезмәт күрсәтүләренә тарифларга өстәмәләр, кулланучылар өчен бәяләргә (тарифларга) өстәмәләр тарифларны җайга сала.

11) федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә башка вәкаләтләр.

52 Статья. Җир мөнәсәбәтләрен җайга салу һәм җир асты байлыкларыннан файдалану өлкәсендә авыл җирлеге башкарма комитеты вәкаләтләре

Җир мөнәсәбәтләрен җайга салу һәм җир асты байлыкларыннан файдалану өлкәсендә җирлекнең башкарма комитеты:

1) җирлекнең муниципаль милкендәге җир кишәрлекләре белән идарә итә һәм эш итә;

2) җирләрне, авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге җирләрдән тыш, билгеләнгән тәртиптә бер категориядән икенчесенә күчерү;

3) җирлек чикләрендә җирләрне резервлый һәм җир кишәрлекләрен җирлекнең муниципаль ихтыяҗлары өчен тартып ала;

4) муниципаль җир контролен гамәлгә ашыра;

5) Россия Федерациясе Җир кодексында каралган очракларда, җирлекнең муниципаль милкендәге җир кишәрлекләрен бирә;

6) җирлекнең генераль планы проектын һәм җирлекнең башка шәһәр төзелеше документлары проектларын Россия Федерациясенең шәһәр төзелеше кодексы нигезендә әзерли һәм җирлек Советына раслауга кертә, аларның үтәлешен тәэмин итә;

7) халыкка экологик хәл турында хәбәр итә, тиешле органнарга предприятиеләрнең, учреждениеләрнең, оешмаларның әйләнә-тирә мохиткә куркыныч тудыручы, табигатьтән файдалану турындагы законнарны бозучы гамәлләре турында хәбәр итә;

8) муниципаль милектә булган җирләрдән рациональ файдалану һәм саклауны планлаштыруны һәм оештыруны гамәлгә ашыра;

9) гомумтаралган файдалы казылмалар чыгарганда, шулай ук файдалы казылмалар чыгаруга бәйле булмаган җир асты корылмаларын төзегәндә җир асты байлыкларыннан файдалануны һәм саклауны контрольдә тота;

10) федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә башка вәкаләтләр.

53 Статья. Авыл җирлеге башкарма комитетының су объектларыннан файдалану һәм аларны саклау өлкәсендәге вәкаләтләре.

Авыл җирлеге башкарма комитеты су объектларыннан файдалану һәм аларны саклау өлкәсендә түбәндәге вәкаләтләрне башкара:

1) җирлекнең муниципаль милкендәге су объектларына карата Россия Федерациясе Су кодексында каралган вәкаләтләрне гамәлгә ашыра;

2) су объектларында кешеләрнең куркынычсызлыгын тәэмин итү, аларның тормышын һәм сәламәтлеген саклау чараларын гамәлгә ашыра;

3) җирлекнең муниципаль милкендә булган су объектларыннан файдалану чикләүләре турында халыкка хәбәр итә;

4) суның тискәре йогынтысын булдырмау һәм аның нәтиҗәләрен бетерү чараларын гамәлгә ашыра;

5) федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә башка вәкаләтләр.

54 Статья. Җирлек башкарма комитетының халыкка социаль-мәдәни хезмәт күрсәтү, Архив эше өлкәсендә вәкаләтләре.

Авыл җирлеге башкарма комитеты халыкка социаль-мәдәни хезмәт күрсәтү, Архив эше өлкәсендә түбәндәге вәкаләтләрне башкара:

1) халыкка китапханә хезмәте күрсәтүне, җирлек китапханәләренең китапханә фондларының сакланышын тәэмин итүне һәм туплауны оештыра;

2) җирлек халкын мәдәният оешмалары хезмәтләре белән тәэмин итү һәм ял оештыру өчен шартлар тудыра;

3) җирлек милкендә булган мәдәни мирас объектларын (тарихи һәм мәдәни һәйкәлләрне) саклауны, куллануны һәм популярлаштыруны гамәлгә ашыра;

4) җирле (муниципаль) әһәмияттәге мәдәни мирас объектларын дәүләт тарафыннан саклауны гамәлгә ашыра;

5) җирле традицион халык сәнгатен үстерү өчен шартлар тудыра, җирлектә халык сәнгатен саклап калу, торгызу һәм үстерүдә катнаша;

6) җирлек территориясендә физик культура һәм массакүләм спорт үсеше өчен шартлар тәэмин итә, җирлекнең рәсми физкультура-сәламәтләндерү һәм спорт чараларын үткәрүне оештыра;

7) җирлектә балалар һәм яшьләр белән эшләү чараларын оештыра һәм тормышка ашыра;

8) җирлекнең архив фондларын формалаштыра;

9) федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә башка вәкаләтләр.

55 Статья. Җирлек башкарма комитетының территориаль, Гражданнар оборонасы, халыкны һәм җирлек территориясен табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрдән яклау өлкәсендәге вәкаләтләре.

Авыл җирлеге башкарма комитеты территориаль, Гражданнар оборонасы, халыкны һәм территорияне табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрдән яклау өлкәсендә түбәндәге вәкаләтләрне башкара:

1) территориаль оборона һәм гражданнар оборонасы, халыкны һәм җирлек территориясен табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрдән яклау чараларын оештыра һәм тормышка ашыра;

2) үткәрә чаралар буенча гражданнар оборонасы, эшли һәм тормышка ашыра планнарын Гражданнар оборонасы һәм халыкны яклау;

3) җирлек халкын гражданнар оборонасы өлкәсендә әзерләү һәм укыту уздыра;

4) хәрби гамәлләр алып барганда яки бу гамәлләр нәтиҗәсендә барлыкка килгән куркынычлар турында, шулай ук табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләр барлыкка килү куркынычы турында, саклау корылмалары

һәм башка гражданнар оборонасы объектлары турында халыкка хәбәр итүнең муниципаль системаларын даими әзерлек хәлендә булдыра һәм хуплый.;

5) куркынычсыз районнарга халыкны, матди һәм мәдәни кыйммәтләрне эвакуацияләү буенча чаралар үткәрә;

6) сугыш вакытында оешмаларның тотрыклы эшләвен тәэмин итү буенча беренчел чаралар үткәрә;

7) Гражданнар оборонасы максатларында азык-төлек, медицина чаралары һәм башка чаралар запасларын булдыра һәм үз эченә ала;

8) халыкка үз вакытында хәбәр итүне, шул исәптән халыкка, хәрби гамәлләр алып барганда яки бу гамәлләр нәтиҗәсендә барлыкка килгән куркынычлар турында, шулай ук табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләр барлыкка килү яисә барлыкка килү куркынычы турында халыкка ашыгыч хәбәр итүне тәэмин итә;

9) халыкны, җирлек территориясен гадәттән тыш хәлләрдән яклау өчен кирәкле көчләр һәм чаралар әзерләүне һәм аларны әзерләүне, халыкны бу хәлләрдә саклану ысулларына һәм гамәлләргә өйрәтүне гамәлгә ашыра;

10) халыкка гадәттән тыш хәлләр турында мәгълүмат бирүне гамәлгә ашыра;

11) халыкны һәм җирлек территориясен гадәттән тыш хәлләрдән яклау өлкәсендәге чараларны финанслауны гамәлгә ашыра;

12) гадәттән тыш хәлләрне бетерү өчен финанс һәм матди ресурслар резервларын булдыра;

13) авария-коткару һәм башка кичектергесез эшләрне оештыра һәм үткәрә, шулай ук аларны уздырганда җәмәгать тәртибен хуплый; үз көчләре һәм чаралары җитәрлек булмаганда, Татарстан Республикасы башкарма хакимияте органнарына ярдәм сорап мөрәҗәгать итә.;

14) оешмаларның гадәттән тыш хәлләрдә тотрыклы эшләвенә ярдәм итә;

15) федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә башка вәкаләтләр.

56 Статья. Авыл җирлеге башкарма комитетының муниципаль Янгын сагы һәм авария-коткару хезмәтләре эшчәнлеге өлкәсендә вәкаләтләре.

Авыл җирлеге башкарма комитеты муниципаль Янгын сагы һәм авария-коткару хезмәтләре эшчәнлеге өлкәсендә түбәндәге вәкаләтләрне башкара:

1) җирлекнең торак пунктлары чикләрендә беренчел янгын куркынычсызлыгы чараларын тәэмин итә;

2) ирекле янгын сагы оештыру, шулай ук Гражданнарның беренчел янгын куркынычсызлыгы чараларын тәэмин итүдә катнашуы өчен башка формаларда шартлар тудыра;

3) янгын куркынычсызлыгын тәэмин итү буенча чаралар, җирлек территориясен үстерү планнары, схемалары һәм программалары үз эченә ала;

4) Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнарына янгын куркынычсызлыгы чаралары турында халыкка мәгълүмат бирүдә, шул исәптән Халык җыелышларын оештыру һәм үткәрү юлы белән дә, ярдәм күрсәтә;

5) җирлек территориясендә авария-коткару хезмәтләрен һәм (яки) авария-коткару формированиеләрен булдыра, аларның эшчәнлеген оештыра һәм оештыра;

6) федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә башка вәкаләтләр.

57 Статья. Коммуналь комплекс оешмаларының тарифларын һәм өстәмә түләүләрен җайга салу өлкәсендә авыл җирлеге башкарма комитеты вәкаләтләре.

Коммуналь комплекс оешмаларының тарифларын һәм өстәмәләрен җайга салу өлкәсендә җирлекнең башкарма комитеты түбәндәге вәкаләтләрне башкара:

1) коммуналь комплекс оешмалары хезмәтләрен кулланучылар өчен үтемлелек билгеләү өчен кулланыла торган критерийлар системасын билгели;

2) тарифлар һәм өстәмәләр турында мәгълүмат бастыра;

3) «коммуналь комплекс оешмалары тарифларын җайга салу нигезләре турында» 2004 елның 30 декабрендәге 210-ФЗ номерлы Федераль закон белән билгеләнгән, коммуналь комплекс оешмалары тарафыннан үтәлергә тиешле вәкаләтләр чикләрендә карарлар кабул итә һәм күрсәтмәләр бирә.;

4) Татарстан Республикасының җайга салу органы тарафыннан җирлек өчен билгеләнгән чик индекс нигезендә коммуналь комплекс оешмалары хезмәтләре күрсәтүгә тарифларга өстәмәләр билгели;

5) федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә башка вәкаләтләр.

58 Статья. Федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән җирле үзидарә органнарына тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен үтәү өлкәсендә авыл җирлеге башкарма комитеты вәкаләтләре.

1) федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә җирлекнең җирле үзидарә органнарына тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыра;

2) дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыру өчен бирелгән матди һәм финанс чараларын исәпкә алып бара һәм тиешле файдалануны тәэмин итә;

3) федераль законнарда һәм Татарстан Республикасы законнарында билгеләнгән тәртиптә тапшырылган дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыру турында хисаплар тапшыра;

59 Статья. Оборона, мобилизацион әзерлек һәм мобилизация өлкәсендә авыл җирлеге башкарма комитеты вәкаләтләре

1) үз компетенциясе кысаларында хәрби идарә органнары белән үзара бәйләнештә тору, җирлек территориясендә оборона өлкәсендә законнарның үтәлешен тәэмин итү;

2) эшчәнлек күрсәтелгән органнар эшчәнлеге белән бәйле булган башкарма комитетның һәм оешмаларның мобилизацион әзерлеген һәм мобилизацияләнүен оештыру, тәэмин итү һәм аңа җитәкчелек итү.

Статья 60. Җирлек башкарма комитетының башка вәкаләтләре.

1. Җирлек башкарма комитеты түбәндәге башка вәкаләтләрне башкара:

1) җирлек ихтыяҗлары өчен ясалма җир кишәрлекләре булдыру өчен кирәкле эшләрне башкаруны, «Федераль милектә булган су объектларында ясалма җир кишәрлекләре турында һәм Россия Федерациясенең аерым закон актларына үзгәрешләр кертү хакында»2011 елның 19 июлендәге 246-ФЗ

номерлы Федераль закон нигезендә ясалма җир кишәрлеге төзү турында шартнамә төзү хокукына ачык аукцион үткәрүне тәэмин итә.;

2) җирлек башлыгы эшчәнлеген оештыру, хокукый, мәгълүмати, матди-техник һәм башка яктан тәэмин итүне гамәлгә ашыра;

3) җирлекнең архив фондларын формалаштыруны тәэмин итә;

4) җирлекнең җирле әһәмияттәге мәсьәләләрен хәл итү максатларында, әлеге Уставның 8 статьясындагы 1 өлешенең 4, 6 һәм 9 пунктларында каралган гражданнарны җирлек өчен әһәмиятле булган эшләрне (шул исәптән дежурлыкларны) ирекле нигездә башкаруга җәлеп итү турында Карар кабул итә һәм аларны үткәрүне оештыра.;

5) муниципаль хокукый актларны бастырып чыгару, җирле әһәмияттәге мәсьәләләр буенча муниципаль хокукый актлар проектлары турында фикер алышу, муниципаль берәмлек халкына муниципаль берәмлекнең социаль-икътисадый һәм мәдәни үсеше, аның иҗтимагый инфраструктурасын үстерү һәм башка рәсми мәгълүматны җиткерү өчен массакүләм мәгълүмат чарасын гамәлгә куя;

6) федераль законнар нигезендә халыкара һәм тышкы икътисадый элемтәләрне гамәлгә ашыра;

7) җирлекнең җирле әһәмияттәге мәсьәләләре буенча, законнар, әлеге Устав, җирлек Советы карарлары белән җирлек Советы яисә башка җирле үзидарә органнары вәкаләтләреннән тыш, башка вәкаләтләрне гамәлгә ашыра.

2. Башкарма комитет җирлекнең җирле әһәмияттәге мәсьәләләренә кертелмәгән мәсьәләләрне хәл итү буенча түбәндәге вәкаләтләрне гамәлгә ашыра:

1) җирлек музейлары төзи;

2) җирлектә нотариус булмаган очракта законнарда каралган нотариаль гамәлләр кыла;

3) опека һәм попечительлек эшчәнлеген тормышка ашыруда катнаша;

4) җирлек территориясендә җирле милли-мәдәни мохтариятләрнең хокукларын гамәлгә ашыру белән бәйле эшчәнлекне гамәлгә ашыру өчен шартлар тудыра;

5) Россия Федерациясе халыкларының милли-мәдәни үсешенә һәм җирлек территориясендә милләтара мөнәсәбәтләр өлкәсендәге чараларны тормышка ашыруга ярдәм итә;

6) җирлек территориясендә урнашкан муниципаль предприятиеләрне һәм учреждениеләрне мобилизацион әзерләү чараларын оештыруда һәм тормышка ашыруда катнаша;

7) муниципаль Янгын сагы булдыра;

8) туризмны үстерү өчен шартлар тудыра;

9) кеше хокукларын тәэмин итүгә җәмәгать контролен һәм мәҗбүри тоту урыннарында булган затларга ярдәм күрсәтә.

10) «Россия Федерациясендә инвалидларны социаль яклау турында»1995 елның 24 ноябрендәге 181-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә инвалидларның иҗтимагый берләшмәләренә, шулай ук Гомумроссия инвалидлар иҗтимагый берләшмәләре тарафыннан оештырылган оешмаларга ярдәм күрсәтә.; 11) федераль законнарда билгеләнгән тәртиптә һәм шартларда

оешмалар тарафыннан хезмәт күрсәтү сыйфатын бәйсез бәяләүне үткәрүне оештыру өчен шартлар тудыра.

61 Статья. Муниципаль контроль

1. Җирлекнең җирле үзидарә органнары җирлекнең җирле әһәмияттәге мәсьәләләре буенча кабул ителгән муниципаль хокукый актларында билгеләнгән таләпләрнең үтәлешен, ә тиешле контроль төрләре федераль законнар белән җирлекнең җирле үзидарә органнары вәкаләтләренә кертелгән очракта, шулай ук федераль законнарда, Татарстан Республикасы законнарында билгеләнгән таләпләрнең үтәлешен муниципаль контрольне оештыралар һәм гамәлгә ашыралар. Җирлекнең «дәүләт контролен (күзәтчелеген) һәм муниципаль контрольне гамәлгә ашырганда юридик затларның һәм шәхси эшкуарларның хокукларын яклау турында» 2008 елның 26 декабрендәге 294-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә муниципаль контрольне гамәлгә ашыруга вәкаләтле җирле үзидарә органы булып җирлекнең башкарма комитеты тора. Муниципаль контрольне гамәлгә ашыруга вәкаләтле орган буларак, җирлек башкарма комитетының функцияләре, эшчәнлек тәртибе, вазыйфаи затлар исемлеге, аларның вәкаләтләре җирлек башкарма комитеты тарафыннан кабул ителә торган муниципаль хокукый акт белән билгеләнә.

2. Муниципаль контроль өлкәсендә авыл җирлеге башкарма комитеты вәкаләтләренә керә:

1) җирлек территориясендә муниципаль контроль оештыру һәм гамәлгә ашыру;

2) җирлекнең җирле үзидарә органнарына бирелгән региональ дәүләт контролен (күзәтчелеген) оештыру һәм гамәлгә ашыру;

3) эшчәнлекнең тиешле өлкәләрендә муниципаль контрольне гамәлгә ашыруның административ регламентларын эшләү. Күрсәтелгән административ регламентларны эшләү һәм кабул итү Татарстан Республикасы норматив хокукый актларында билгеләнгән тәртиптә гамәлгә ашырыла;

4) федераль законнарда, законнарда һәм Татарстан Республикасының башка норматив хокукый актларында каралган башка вәкаләтләрне гамәлгә ашыру.

3. Тиешле эшчәнлек өлкәсендә муниципаль контрольне оештыру һәм гамәлгә ашыру тәртибе, гамәлдәге законнар нигезендә, җирлек башкарма комитеты тарафыннан билгеләнә.

62 Статья. Җирле үзидарә органнары-юридик затлар

1. Җирлек советына һәм Башкарма комитетына юридик зат хокуклары бирелә, идарә итү функцияләрен гамәлгә ашыру өчен төзелә торган муниципаль казна учреждениеләре булып тора һәм законнар нигезендә юридик затлар сыйфатында дәүләт теркәве узарга тиеш.

2. Җирлек советы һәм Башкарма комитеты, юридик затлар буларак, әлеге төр оешмалар өчен Гомуми нигезләмәләр нигезендә, Россия Федерациясе Граждан кодексы нигезендә, казна учреждениеләренә карата эш итәләр.

3. Җирлекнең җирле үзидарә органнарын юридик затлар буларак дәүләт теркәвенә алу өчен җирлекнең тиешле җирле үзидарә органын юридик зат хокуклары белән төзү турында Устав һәм карар нигез булып тора.

4. Юридик затлар сыйфатында органнарны дәүләт теркәвенә алу өчен нигез булып, тиешле органны муниципаль казна учреждениесе рәвешендә гамәлгә кую турында Совет карары һәм җирлек башлыгы тәкъдиме буенча Совет тарафыннан аны раслау тора.

ГЛАВА V. БАШКА ҖИРЛЕ ҮЗИДАРӘ ОРГАННАРЫ ҖИРЛЕ ҮЗИДАРӘ ОРГАННАРЫНЫҢ ҮЗАРА ХЕЗМӘТТӘШЛЕГЕ

63 Статья. Җирлек Советы, җирлек башлыгы, авыл җирлеге башкарма комитеты һәм башка җирле үзидарә органнарының үзара хезмәттәшлеге нигезләре.

1. Әлеге Уставта билгеләнгән вәкаләтләрне бүлешү нигезендә җирлек Советы, җирлек башлыгы һәм җирлек башкарма комитеты үз вәкаләтләрен мөстәкыйль гамәлгә ашыралар.

2. Җирлек советы һәм авыл җирлеге башкарма комитеты, җирлекнең икътисади һәм социаль үсеше процесслары белән нәтиҗәле идарә итү максатыннан, законнарда, әлеге Уставта билгеләнгән формаларда, халык мәнфәгатьләрендә хезмәттәшлек итәргә тиеш.

3. Җирлек советы һәм авыл җирлеге башкарма комитеты бер-берсенә кабул ителгән норматив-хокукый актларны кул куйган көннән җиде көн эчендә җибәрәләр.

4. Җирлек башлыгы, җирлекнең башкарма комитеты җитәкчесе буларак, җирлек Советының, авыл җирлеге советының хокукый актларын кабул итү, гамәлдән чыгару, үзгәртү турындагы тәкъдим белән җирлек Советына мөрәҗәгать итәргә хокуклы, шулай ук аларга суд тәртибендә шикаять бирергә хокуклы.

5. Башка җирле үзидарә органнарының үзара хезмәттәшлеге тәртибе җирлек Советы тарафыннан билгеләнергә мөмкин.

64 Статья. Җирле үзидарә органнары арасында бәхәсләрне хәл итү.

Җирлекнең җирле үзидарә органнары арасында аларның вәкаләтләрен гамәлгә ашыру мәсьәләләре буенча бәхәсләр килештерү процедураларын үткәрү юлы белән йә суд тәртибендә хәл ителә.

ГЛАВА VI. МУНИЦИПАЛЬ ХЕЗМӘТ

65 Статья. Муниципаль хезмәтне хокукый җайга салу

Җирлектә муниципаль хезмәтне хокукый җайга салу, муниципаль хезмәт вазыйфаларына таләпләрне, муниципаль хезмәткәрнең статусын билгеләү, муниципаль хезмәт үтү шартлары һәм тәртибе дә кертеп, «Россия Федерациясендә муниципаль хезмәт турында» 2007 елның 2 мартындагы 25-ФЗ номерлы Федераль закон, Татарстан Республикасы Муниципаль хезмәт турында 2013 елның 25 июнендәге 50-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы кодексы, җирлек Советы тарафыннан расланган Муниципаль хезмәт турындагы Нигезләмә һәм җирлекнең муниципаль хокукый актлары белән гамәлгә ашырыла.

ГЛАВА VII. САЙЛАУ КОМИССИЯСЕ

66 Статья. Җирлекнең сайлау комиссиясе.

1. Җирлекнең сайлау комиссиясе муниципаль сайлауларны, җирле референдумны, депутат, җирле үзидарәнең сайланулы органы әгъзасы, җирле үзидарәнең сайланулы вазыйфаи затын чакыртып алу буенча тавыш бирүне, муниципаль җирлек чикләрен үзгәртү мәсьәләләре буенча тавыш бирүне, муниципаль җирлекне үзгәртеп коруны оештыра.

2. Җирлекнең сайлау комиссиясе җирле үзидарә органнары структурасына керми торган муниципаль орган булып тора.

3. Җирлекнең сайлау комиссиясе федераль законнарда, Татарстан Республикасы Сайлау Кодексында билгеләнгән тәртиптә җирлек Советы тарафыннан төзелә.

4. Җирлек сайлау комиссиясенең вәкаләтләре вакыты биш ел тәшкил итә.

5. Җирлекнең сайлау комиссиясе хәлиткеч тавыш бирү хокукы белән 6 әгъзадан тора.

6. Җирлек сайлау комиссиясе эшчәнлеген финанс ягыннан тәэмин итү җирлек бюджетында Россия Федерациясе бюджетларының чыгымнары классификациясе нигезендә аерым юл белән күздә тотыла.

7. Җирлекнең сайлау комиссиясе вәкаләтләре, аның эшчәнлеге тәртибе һәм гарантияләре федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары, әлеге Устав, җирлек Советы тарафыннан расланган сайлау комиссиясе турында Нигезләмә белән җайга салына. Җирлек Советы мөрәҗәгате нигезендә кабул ителгән Татарстан Республикасы Үзәк сайлау комиссиясе карары буенча җирлек сайлау комиссиясенең вәкаләтләре территориаль сайлау комиссиясенә йөкләнә ала.

ГЛАВА VIII. СОЦИАЛЬ ҺӘМ БАШКА ГАРАНТИЯЛӘР, БИРЕЛӘ ТОРГАН ҖИРЛЕК БАШЛЫГЫНА ҺӘМ БАШКА ВАЗЫЙФАИ ЗАТЛАРГА ҖИРЛЕК

67 Статья. Җирлек башлыгына һәм җирлекнең башка вазыйфаи затларына бирелә торган социаль һәм башка гарантияләр.

Җирлек башлыгы һәм җирлекнең башка вазыйфаи затлары эшчәнлегенең социаль һәм башка гарантияләре «Татарстан Республикасында муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы депутаты, җирле үзидарәнең сайланулы вазыйфаи заты вәкаләтләрен гамәлгә ашыру гарантияләре турында» 2009 елның 12 февралендәге 15-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы һәм җирлек Советы карарлары нигезендә билгеләнә.

68 Статья. Җирлек Советы депутаты, башка вазыйфаи затлар эшчәнлегенең социаль һәм башка гарантияләре.

1. Азат ителмәгән нигездә эшләүче җирлек Советы депутатына, җирлек Советы һәм аның органнары утырышларында катнашкан, җирлек Советы йөкләмәләрен үтәгән вакытта, гамәлдәге законнарда каралган акчалата компенсация һәм башка түләүләр түләнә.

2. Үз вәкаләтләрен бушатылмаган нигездә башкаручы авыл җирлеге башлыгы урынбасарына, әлеге Уставта каралган очракларда, җирлек башлыгы

вазыйфаларын башкарганда, җирлек башлыгының айлык акчалата бүләкләренең 90% ы күләмендә түләнә.

ГЛАВА IX. ОРГАННАРҺӘМ ВАЗЫЙФАИ ЗАТЛАРНЫҢ ҖАВАПЛЫЛЫГЫ ҖИРЛЕКНЕҢ ЖИРЛЕ ҮЗИДАРӘ ОРГАННАРЫ

69 Статья. Җирле үзидарә органнарының һәм вазыйфаи затларының җаваплылыгы.

Җирлекнең җирле үзидарә органнары һәм вазыйфаи затлары законнар нигезендә җирлек халкы, дәүләт, физик һәм юридик затлар алдында җаваплы.

70 Статья. Җирлек Советы депутатларының җирлек халкы алдында җаваплылыгы.

1. Җирлек Советы депутатларының, шул исәптән авыл җирлеге башлыкларының, җирлек халкы алдында җаваплылыгы, аны сайлаган кешеләрнең ышанычы югалту нәтиҗәсендә барлыкка килә. 2. Җирлек халкының ышанычын югалткан җирлек Советы депутаты, шул исәптән җирлек башлыгы, әлеге Уставта каралган нигезләр буенча һәм тәртиптә чакыртып алынырга мөмкин.

71 Статья. Җирлекнең җирле үзидарә органнарының һәм вазыйфаи затларының дәүләт алдында җаваплылыгы

1. Федераль законнар нигезендә авыл җирлеге Советының, авыл җирлеге башлыгының җаваплылыгы Россия Федерациясе Конституциясе, федераль конституциячел законнар, федераль законнар, Татарстан Республикасы Конституциясе, әлеге Устав, шулай ук җирлекнең җирле үзидарә органнарына тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен тиешенчә башкармаган очракта, тиешле суд карары нигезендә башкарыла.

2. Авыл җирлеге Советының нигезләре һәм тәртибе «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында»2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон белән билгеләнә.

72 Статья. Ышаныч югалуга бәйле рәвештә затларны, муниципаль вазыйфаларны эштән азат итү (вазыйфадан азат итү).

1. Федераль законнарда, Татарстан Республикасы законнарында, муниципаль норматив хокукый актларда каралган тәртиптә муниципаль вазыйфа биләүче зат, ышаныч югалуга бәйле рәвештә, эштән азат ителергә (вазыйфадан азат ителергә) тиеш:

1) мәнфәгатьләр конфликтын булдырмау һәм (яки) җайга салу буенча зат тарафыннан чаралар күрү, аны яклавы ул булган;

2) зат тарафыннан үз керемнәре, мөлкәте һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре турында, шулай ук хатынының (иренең) һәм балигъ булмаган балаларының керемнәре, мөлкәте һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре

турында мәгълүмат бирү яисә белә торып дөрес булмаган яки тулы булмаган мәгълүмат бирү турында;

3) затның, Федераль законда билгеләнгән очраклардан тыш, коммерция оешмасы белән идарә итү органы эшчәнлегендә түләүле нигездә катнашуы;

4) зат тарафыннан эшкуарлык эшчәнлеген гамәлгә ашыру;

5) затның, әгәр Россия Федерациясенең халыкара шартнамәсендә яисә Россия Федерациясе законнарында башкасы каралмаган булса, идарә органнары, попечительлек яки Күзәтчелек советлары, чит ил коммерцияле булмаган хөкүмәтнеке булмаган һәм Россия Федерациясе территориясендә эш итүче башка чит ил коммерцияле булмаган оешмалары һәм аларның структур бүлекчәләре составына керүе.

2. Үзенә буйсынган затның мәнфәгатьләр конфликтына китерә яки китерә ала торган шәхси кызыксынуы барлыкка килүе турында мәгълүм булган муниципаль вазыйфаны биләп торучы зат тарафыннан үзенә буйсынган зат тарафыннан мәнфәгатьләр конфликтын булдырмау һәм (яки) җайга салу чаралары кабул ителгән очракта да, ышаныч югалуга бәйле рәвештә эштән азат ителергә (вазыйфадан азат ителергә) тиеш.

Статья 73. Җирлек башлыгының отставкага китүе

1. Совет «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә, җирлек башлыгын җирлек Советы депутатлары инициативасы буенча яки Татарстан Республикасы Президенты инициативасы белән "Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында"Федераль закон белән билгеләнгән тәртиптә һәм нигезләр буенча отставкага җибәрергә хокуклы.

2. Җирлек башлыгын отставкага җибәрү өчен нигез булып тора:

1) «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында»2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 75 статьясындагы 1 өлешенең 2 һәм 3 пунктларында каралган нәтиҗәләргә китергән җирлек башлыгының карарлары, гамәлләре (гамәл кылмавы) ;

2) җирлекнең җирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү, «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законда, башка федераль законнарда, әлеге Уставта каралган вәкаләтләрне гамәлгә ашыру буенча өч һәм аннан да күбрәк ай дәвамында җирлекнең җирле үзидарә органнарына федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыруны тәэмин итү буенча вазыйфаларны һәм (яисә) вазыйфаларны өч ай дәвамында үтәмәү.;

3) җирлек башлыгы эшчәнлегенең Совет тарафыннан аның Совет алдында еллык хисабы нәтиҗәләре буенча канәгатьләнмәслек бәяләнүе, әлеге ике тапкыр рәттән;

4) «коррупциягә каршы тору турында» 2008 елның 25 декабрендәге 273-ФЗ номерлы Федераль законда һәм башка федераль законнарда билгеләнгән чикләүләрне һәм тыюларны һәм бурычларны үтәмәү.

5) раса, милләт, тел, дин һәм башка шартларга, раса, милли, тел яки дини билгеләр буенча хокукларны һәм дискриминацияне чикләү һәм дискриминацияләүне, әгәр бу милләтара һәм конфессияара татулыкны бозуга китерә һәм милләтара (этникара) һәм конфессияара конфликтлар барлыкка килүгә ярдәм итә.

3. Совет депутатларының җирлек башлыгын отставкага җибәрү турындагы, Совет депутатларының билгеләнгән саныннан кимендә өчтән бер өлешен күрсәткән инициативасы советка кертелә торган мөрәҗәгать рәвешендә рәсмиләштерелә. Күрсәтелгән мөрәҗәгать җирлек башлыгын отставкага җибәрү турында Совет карары проекты белән бергә кертелә. Әлеге инициативаны авыл җирлеге башлыгы һәм Татарстан Республикасы Президентына тәкъдим итү турында әлеге мөрәҗәгатьне советка кертү көненнән соң килүче көннән дә соңга калмыйча хәбәр ителә.

4. Җирлек башлыгын отставкага җибәрү турында Совет депутатлары инициативасын карау Татарстан Республикасы Президенты фикерен исәпкә алып гамәлгә ашырыла.

5. Җирлек башлыкларын отставкага җибәрү турында Совет депутатлары инициативасын караганда, федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән җирле үзидарә органнарына тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен җирле үзидарә органнары тарафыннан гамәлгә ашыруны тәэмин итүгә кагылышлы мәсьәләләрне һәм (яисә) җирлек башлыгының «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 75 статьясындагы 1 өлешенең 2 һәм 3 пунктларында каралган нәтиҗәләргә китергән карарларны, гамәлләрне (гамәл кылмау) гамәлгә ашыруны тәэмин итүгә кагылышлы мәсьәләләрне карау күздә тотылган очракта, җирлек башлыгын отставкага җибәрү турында карар бары тик Татарстан Республикасы Президенты ризалыгы белән генә кабул ителергә мөмкин.

6. Татарстан Республикасы Президентының отставкага җибәрү турындагы инициативасы, Советның тиешле карары проекты белән бергә, җирлек Советына кертелә торган мөрәҗәгать рәвешендә рәсмиләштерелә. Әлеге инициативаны авыл җирлеге башлыгына тәкъдим итү турында әлеге мөрәҗәгатьне советка керткән көннән соң килүче көннән дә соңга калмыйча хәбәр ителә.

7. Җирлек башлыгын отставкага җибәрү турында Совет депутатлары яисә Татарстан Республикасы Президенты инициативасын карау тиешле мөрәҗәгать кергән көннән бер ай эчендә Совет тарафыннан гамәлгә ашырыла.

8. Җирлек башлыгын отставкага җибәрү турында Совет карары, Әгәр аның өчен Совет депутатларының билгеләнгән саныннан кимендә өчтән икесе тавыш бирсә, кабул ителгән дип санала.

9. Җирлек башлыгын отставкага җибәрү турындагы карар җирлек Советы депутаты, Совет сессиясендә рәислек итүче тарафыннан имзалана.

10. Авыл җирлеге башлыгын отставкага җибәрү турында җирлек Советы тарафыннан карар кабул ителгәндә һәм кабул ителгәндә, алар белән тәэмин ителергә тиеш:

1) Советның тиешле утырышын уздыру датасы һәм урыны турында аларга алдан хәбәрнамә алу, шулай ук Совет депутатлары яисә Татарстан Республикасы

Президенты мөрәҗәгате һәм аны отставкага җибәрү турында Совет карары проекты белән танышу.;

2) аңа отставкага җибәрү өчен нигез буларак тәкъдим ителә торган хәлләргә карата Совет депутатларына аңлатма бирү мөмкинлеге бирү.

11. Әгәр җирлек башлыгы Советның отставкага җибәрү турындагы карары белән килешмәсә, ул үзенең аерым фикерен язма рәвештә бәян итәргә хокуклы.

12. Советның отставкага җибәрү турындагы карары кабул ителгән көннән биш көннән дә соңга калмыйча рәсми бастырып чыгарылырга (халыкка җиткерелергә) тиеш. Әгәр җирлек башлыгы аны отставкага җибәрү мәсьәләсе буенча үзенең аерым фикерен язма рәвештә белдерсә, ул Советның күрсәтелгән карары белән бер үк вакытта басылып чыгарга (халыкка җиткерелергә) тиеш.

13. Совет депутатлары яисә Татарстан Республикасы Президентының җирлек башлыгын отставкага җибәрү турындагы инициативасы Совет тарафыннан кире кагылган очракта, җирлек башлыгын отставкага җибәрү турындагы мәсьәлә совет утырышы уздырылган көннән ике айдан да соңга калмыйча совет каравына чыгарылырга мөмкин.

14. Совет тарафыннан аны отставкага җибәрү турында Карар кабул ителгән җирлек башлыгы әлеге карарның рәсми басылып чыккан көннән соң 10 көн эчендә судка шикаять бирү турында гариза белән мөрәҗәгать итәргә хокуклы.

74 Статья. Физик һәм юридик затлар алдында җирле үзидарә органнарының һәм җирле үзидарә вазыйфаи затларының җаваплылыгы.

Физик һәм юридик затлар каршында җирле үзидарә органнарының һәм җирле үзидарәнең вазыйфаи затларының җаваплылыгы федераль законнарда билгеләнгән тәртиптә башкарыла.

75 Статья. Җирле үзидарә органнары һәм җирле үзидарә органнарының вазыйфаи затлары эшчәнлеген контрольдә тоту.

Җирле үзидарә органнары һәм җирле үзидарәнең әлеге Устав нигезендә контроль функцияләр бирелгән вазыйфаи затлары җирле үзидарә органнары һәм җирле үзидарәнең вазыйфаи затлары эшчәнлегенең әлеге Уставка һәм Советның аның нигезендә кабул ителгән карарларына туры килүен тикшереп торалар.

ГЛАВА X. ҖИРЛЕКНЕҢ МУНИЦИПАЛЬ ХОКУКЫЙ АКТЛАРЫ

Статья 76. Җирлекнең муниципаль хокукый актлары системасы

1. Җирлекнең муниципаль хокукый актлары системасына керә:

1) җирлек уставы, җирле референдумда (гражданнар җыенында)кабул ителгән хокукый актлар;

2) җирлек Советының норматив һәм башка хокукый актлары;

3) әлеге Уставта каралган җирлек башлыгының, Башкарма комитетның һәм башка органнарның, җирле үзидарәнең вазыйфаи затларының норматив һәм башка хокукый актлары. Хокукый актлар норматив хокукый яисә норматив булмаган хокукый актлар булып торырга мөмкин һәм рәсми документ белән рәсмиләштерелә. Норматив хокукый акт астында билгеләнгән тәртиптә җирле үзидарә органы яисә җирле үзидарә вазыйфаи заты тарафыннан бастырып

чыгарылган, билгесез затлар даирәсе өчен мәҗбүри булган, күп тапкыр куллануга исәпләнгән һәм актта каралган конкрет хокукый мөнәсәбәтләр барлыкка килүгә яисә туктатылуга карамастан, гамәлдә булган хокукый нормаларны (тәртип кагыйдәләрен) билгели торган акт аңлашыла.

Статья 77. Муниципаль хокукый актларны әзерләү

1. Муниципаль хокукый актлар проектлары җирлекнең җирле үзидарә органына, җирлек башлыгы, Совет депутатлары, Биектау районы прокуроры, территориаль иҗтимагый үзидарә органнары, гражданнарның инициатив төркемнәре компетенциясенә керә.

2. Муниципаль хокукый актлар проектларын кертү тәртибе, аларга кушып бирелә торган документлар исемлеге һәм рәвеше җирле үзидарә органнарының норматив хокукый актлары яисә җирле үзидарәнең вазыйфаи затлары тарафыннан билгеләнә, аларга карап тикшерүгә әлеге проектлар кертелә.

Статья 78. Муниципаль хокукый актларны юкка чыгару һәм аларның гамәлдә булуын туктатып тору

1. Муниципаль хокукый актлар юкка чыгарылырга яисә аларның гамәле тиешле муниципаль хокукый актны кабул иткән (чыгарган) җирле үзидарә органнары яисә җирле үзидарәнең вазыйфаи затлары тарафыннан, мондый органнар яисә тиешле вазыйфалар юкка чыгарылган очракта, яисә күрсәтелгән органнарның яисә вазыйфаи затларның - җирле үзидарә органнары яисә җирле үзидарәнең вазыйфаи затларының вәкаләтләре исемлеге үзгәртелергә мөмкин, яисә муниципаль хокукый актның гамәлдә булуын туктатып тору яисә туктатып тору вакытына тиешле муниципаль хокукый актны кабул итү (бастырып чыгару) кертелгән җирле үзидарә органнары яисә җирле үзидарә; ә җирле үзидарә органнарының федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыруны җайга салучы өлешендә-Россия Федерациясе дәүләт хакимиятенең вәкаләтле органы (Татарстан Республикасы дәүләт хакимиятенең вәкаләтле органы).

Норматив характерга ия булмаган муниципаль хокукый актның гамәлдә булуы, Эшкуарлар хокукларын яклау буенча Россия Федерациясе Президенты каршындагы вәкаләтле вәкилнең Эшкуарлар хокукларын яклау буенча Россия Федерациясе законнары нигезендә бирелгән тиешле күрсәтмәне алган очракта, җирле үзидарә органы яисә җирле үзидарәнең вазыйфаи заты тарафыннан кичекмәстән туктатыла. Бирелгән күрсәтмәнең үтәлеше турында җирлекнең җирле үзидарә вазыйфаи затлары Россия Федерациясе Президенты каршындагы эшмәкәрләрнең хокукларын яклау буенча вәкаләтле вәкилгә - өч көн, ә җирлек Советына алар карар кабул иткән көннән өч көннән дә соңга калмыйча хәбәр итәргә тиешләр.

2. Муниципаль берәмлек статусын билгеләү турында Татарстан Республикасының яңа законы үз көченә кергәнче гамәлдә түгел дип тану әлеге муниципаль берәмлекнең суд карары законлы көченә кергәнче кабул ителгән муниципаль хокукый актларының суд тәртибендә гамәлдә булмавын тану яисә әлеге муниципаль хокукый актларны юкка чыгару өчен нигез була алмый.

Статья 79. Уставны кабул итү,

Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү

1. Устав Совет тарафыннан кабул ителә.

2. Устав проекты, Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында муниципаль хокукый акт проекты, Уставны кабул итү, Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турындагы мәсьәләне караганчыга кадәр 30 көннән дә соңга калмыйча, Устав проекты, күрсәтелгән муниципаль хокукый акт проекты буенча тәкъдимнәрне исәпкә алу тәртибен, шулай ук гражданнарның анык фикер алышуында катнашу тәртибен бер үк вакытта бастырып чыгару (халыкка җиткерү) белән рәсми бастырып чыгарылырга (халыкка җиткерелергә) тиеш.

Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында муниципаль хокукый акт проекты буенча тәкъдимнәрне исәпкә алу тәртибен, шулай ук Уставны Россия Федерациясе Конституциясенә, федераль законнарга туры китерү максатларында үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертелгән очракта, гражданнарның аның фикер алышуында катнашу тәртибен рәсми бастырып чыгару (халыкка җиткерү) таләп ителми.

3. Устав, муниципаль хокукый акт Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында Совет депутатларының билгеләнгән саныннан өчтән икесе күпчелек тавыш белән кабул ителә. Уставны, муниципаль хокукый актны кабул иткәндә җирлек башлыгы Уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында җирлек Советы депутаты тавышы буларак исәпкә алына.

4. Устав, муниципаль хокукый акт Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында муниципаль хокукый акт «муниципаль берәмлекләр уставларын дәүләт теркәвенә алу турында»2005 елның 21 июлендәге 97-ФЗ номерлы Федераль закон белән билгеләнгән тәртиптә муниципаль берәмлекләр уставларын теркәү өлкәсендә башкарма хакимиятнең федераль органының территориаль органында дәүләт теркәвенә алынырга тиеш.

5. Устав, Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында муниципаль хокукый акт дәүләт теркәвенә алынганнан соң рәсми бастырып чыгарылырга (халыкка җиткерелергә) тиеш һәм алар рәсми басылып чыкканнан (халыкка җиткерелгәннән) үз көченә керә. Җирлек башлыгы теркәлгән Уставны, Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында муниципаль хокукый актны муниципаль берәмлекләр уставларын теркәү өлкәсендә федераль башкарма хакимият органының территориаль органыннан кергән көннән җиде көн эчендә бастырып чыгарырга (халыкка җиткерергә) бурычлы.

Статья 80. Җирле референдумда кабул ителгән карарлар

1. Җирле референдумда кабул ителгән карар гомуми мәҗбүри булып тора һәм дәүләт хакимиятенең яисә җирле үзидарәнең нинди дә булса органнары (вазыйфаи затлары) тарафыннан өстәмә рәвештә раслауга мохтаҗ түгел.

2. Җирле референдумда кабул ителгән карар җирлекнең бөтен территориясендә гамәлдә була һәм яңа җирле референдумда карар кабул итү юлы белән генә, әмма ул кабул ителгәннән соң ике елдан да иртәрәк булмаган очракта, яисә суд тәртибендә гамәлдә түгел дип танылырга мөмкин.

3. Җирле референдумда кабул ителгән карар җирлек Советында теркәлә.

4. Җирле референдумда кабул ителгән карарны гамәлгә ашыру өчен әлеге мәсьәлә үз вәкаләтенә кергән җирле үзидарә органы, норматив хокукый акт чыгару таләп ителә икән, җирле референдумда кабул ителгән карар үз көченә

кергән көннән 15 көн эчендә мондый актны әзерләү вакытын билгеләргә тиеш. Күрсәтелгән срок өч айдан да артмаска тиеш.

5. Муниципаль хокукый актның халыкка турыдан-туры ихтыяр белдерү юлы белән кабул ителгән карарны гамәлгә ашыру өчен кирәкле булу вакытын бозу җирлек башлыгын чакыртып алу яисә Совет вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату өчен нигез булып тора.

81 Статья. Җирлек советының хокукый актлары.

1. Совет федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары, әлеге устав белән аның компетенциясенә кертелгән мәсьәләләр буенча җирлек территориясендә үтәү өчен мәҗбүри булган кагыйдәләрне, җирлек башлыгын отставкага җибәрү турында Карар кабул итә, шулай ук Совет эшчәнлеген оештыру мәсьәләләре буенча һәм федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары, әлеге устав белән аның компетенциясенә кертелгән башка мәсьәләләр буенча карарлар кабул итә.

2. Советның хокукый актлары Совет Регламенты нигезендә аның сессияләрендә кабул ителә.

3. Әгәр Совет уставы яки регламентында башкасы каралмаган булса, Совет депутатлары саныннан яртысыннан артыгы аның өчен тавыш бирсә, Советның хокукый акты кабул ителгән дип санала. Совет карарлары, әгәр «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында»2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законда башкача билгеләнмәгән булса, җирлек территориясендә үтәлергә тиешле кагыйдәләрне билгели торган карарлар Совет депутатларының билгеләнгән саныннан күпчелек тавыш белән кабул ителә.

Хәлиткеч тавыш хокукына ия авыл җирлеге башлыгы тавышы совет карарларын кабул иткәндә Совет депутаты тавышы буларак исәпкә алына

4. Советның хокукый актлары, әгәр җирлек Советының иң хокукый актта башкача билгеләнмәгән булса, Россия Федерациясе Салым кодексы нигезендә үз көченә керә торган салымнар һәм җыемнар турындагы норматив хокукый актларыннан тыш, кул куелган көннән үз көченә керә. Кеше һәм граждан хокукларына, ирекләренә һәм бурычларына кагылышлы муниципаль хокукый актлар аларны рәсми бастырып чыгарганнан (халыкка җиткерелгәннән) соң үз көченә керә.

5. Совет тарафыннан кабул ителгән норматив хокукый акт 10 көн эчендә кул кую һәм халыкка җиткерү өчен җирлек башлыгына җибәрелә. Җирлек башлыгы Совет кабул иткән норматив хокукый актны кире кагарга хокуклы. Бу очракта күрсәтелгән норматив хокукый акт 10 көн эчендә кире кагуның дәлилләнгән нигезләнүе йә аңа үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында тәкъдимнәр белән советка кире кайта. Әгәр җирлек башлыгы норматив хокукый актны кире какса, ул яңадан Совет тарафыннан карала. Әгәр күрсәтелгән норматив хокукый акт кабат караганда, Совет депутатлары саныннан кимендә өчтән икесенең күпчелек очракта элек кабул ителгән редакциясендә хупланса, ул җиде көн эчендә җирлек башлыгы тарафыннан имзаланырга һәм халыкка җиткерелергә тиеш.

6. Совет карарында аны тормышка ашыру өчен кирәкле финанс, матди-техник һәм башка ресурсларга күрсәтмә булырга тиеш. 7. Советның җирле

салымнарны һәм җыемнарны билгеләү, үзгәртү һәм юкка чыгаруны, җирлек бюджеты акчаларыннан чыгымнарны гамәлгә ашыруны күздә тоткан норматив-хокукый актлары җирлек башлыгы инициативасы яисә җирлек башлыгы бәяләмәсе булганда гына совет каравына кертелергә мөмкин.

Статья 82. Җирлек башлыгының хокукый актлары

Җирлек башлыгы үз вәкаләтләре чикләрендә законнар һәм Устав нигезендә хокукый актлар чыгара.

Җирлек башлыгы Совет рәисе вәкаләтләрен башкарганда совет эшчәнлеген оештыру мәсьәләләре буенча карарлар һәм күрсәтмәләр рәвешендә хокукый актлар чыгара.

Статья 83. Авыл җирлеге башкарма комитетының хокукый актлары

1. Федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары, әлеге Устав, авыл җирлеге Советының норматив хокукый актлары белән билгеләнгән вәкаләтләре чикләрендә җирлекнең җирле әһәмияттәге мәсьәләләре буенча башкарма комитет карарларын, федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән җирле үзидарә органнарына тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыруга бәйле мәсьәләләр буенча карарлар, шулай ук Башкарма комитетның авыл җирлеге башкарма комитеты эшен оештыру мәсьәләләре буенча боерыкларын чыгара.

2. Башкарма комитет карарлары һәм боерыклары, әгәр башка тәртип законнарда, әлеге Уставта яисә карар (күрсәтмә) белән билгеләнмәгән булса, кул куелган көннән үз көченә керә.

Статья 84. Муниципаль норматив хокукый актларны бастырып чыгару (халыкка җиткерү) һәм аларның үз көченә керүе тәртибе.

1. Җирлек Советы карарлары җирлек башлыгы кул куйганнан соң 10 көн узгач үз көченә керә, әгәр башкасы карар белән билгеләнмәгән булса.

2. Җирле салымнар һәм җыемнарны билгеләү яисә юкка чыгару, аларны түләү тәртибенә үзгәрешләр кертү турында Совет карары рәсми басылып чыккан көннән бер ай узгач һәм чираттагы салым чорының 1 числосыннан да иртәрәк түгел, Россия Федерациясе Салым кодексында каралган очраклардан тыш, үз көченә керә.

Тарифлар (өстәмәләр) билгеләү турында муниципаль хокукый актлар аларны билгеләгәннән соң бер календарь айдан да соңга калмыйча үз көченә керә ала. Җирлек советының әлеге Уставны кабул итү яки әлеге Уставка үзгәрешләр кертү турындагы карарлары Федераль законда, әлеге Уставта билгеләнгән тәртиптә үз көченә керә.

3. Җирлек башлыгының, Җирле үзидарәнең башка вазыйфаи затларының хокукый актлары, әгәр актларда башкасы билгеләнмәгән булса, аларга кул куелган көннән үз көченә керә.

4. Кеше һәм граждан хокукларына, ирекләренә һәм бурычларына кагылышлы муниципаль норматив хокукый актлар аларны рәсми бастырып чыгарганнан (халыкка җиткерелгәннән) соң үз көченә керә.

5. Һәр муниципаль хокукый актта аның реквизитлары: аның исеме, имзасы (җирлек Советы тарафыннан кабул ителгән хокукый актлар өчен - шулай ук

җирлек Советы кабул иткән датага), теркәү номеры, хокукый актка кул куйган вазыйфаи затның исеме, мөһере булырга тиеш.

6. Җирлек бюджеты турында, аның үтәлеше турында хисап, җирле салымнар һәм җыемнар билгеләү турында, җирлек Советы Регламенты, җирлек Советы, җирлек башлыгы тарафыннан кабул ителгән башка норматив-хокукый актлар, муниципаль норматив хокукый актлардан яисә аларның федераль закон белән чикләнгән белешмәләре булган аерым нигезләмәләреннән тыш, аларга кул куелган көннән алып җиде көн эчендә рәсми бастырып чыгарылырга (халыкка җиткерелергә) тиеш.

7. Муниципаль сайлаулар, җирле референдум, җирлек Советы депутатын чакыртып алу буенча тавыш бирү, чикләрне үзгәртү, җирлекне үзгәртү, җирлек башлыгын һәм аның урынбасарын сайлау мәсьәләсе буенча норматив хокукый актлар һәм законнар нигезендә башка актлар мәҗбүри басылып чыгарга (халыкка җиткерелергә) тиеш.

8. Законнар яисә әлеге Устав нигезендә мәҗбүри булмаган рәсми бастырып чыгару (халыкка җиткерү) мәҗбүри булмаган норматив булмаган муниципаль хокукый актлар аларны чыгарган органнар яисә җирле үзидарә вазыйфаи затлары карары буенча бастырып чыгарылырга (халыкка җиткерелергә) мөмкин.

9. Бастырып чыгарганда (халыкка җиткергәндә) муниципаль хокукый актның реквизитлары күрсәтелә.

Муниципаль хокукый актларны рәсми бастырып чыгару (халыкка җиткерү) юлы белән гамәлгә ашырыла:

- хокукый акт текстын җирлекнең җирле үзидарә органнары гамәлгә куйган басма МАССАКҮЛӘМ мәгълүмат чараларында яисә җирлек территориясендә таратыла торган бүтән массакүләм мәгълүмат чараларында бастырып чыгару.

Хокукый акт текстын башка массакүләм мәгълүмат чараларында бастырганда әлеге басылуның рәсми булуы турында билге булырга тиеш;

- хокукый акт текстын авыл җирлеге территориясендә махсус мәгълүмат стендларында урнаштыру.

Күрсәтелгән стендларның саны һәм аларның урнашу урыннары җирлек Советы тарафыннан раслана һәм җирлек халкы тарафыннан муниципаль хокукый акт тексты белән каршылыксыз танышу мөмкинлеген тәэмин итәргә тиеш;

- хокукый акт текстын Татарстан Республикасы хокукый мәгълүмат рәсми порталында түбәндәге адрес буенча урнаштыру: http://pravo.tatarstan.ru.

хокукый акт текстын яки хокукый акт проектын Татарстан Республикасы Муниципаль берәмлекләре порталында «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә түбәндәге адрес буенча урнаштыру : vysokaya-gora.tatarstan.ru;

9. Муниципаль хокукый актны бастырып чыгарганда (халыкка җиткергәндә) массакүләм мәгълүмат чарасының чыгу датасы яки тиешле актны халыкка җиткерү датасы турында белешмәләр күрсәтелергә тиеш, алар актны җибәрә башлау (тарату) датасына яки аны мәгълүмат стендында урнаштыру датасына туры килергә тиеш.

10. Муниципаль норматив хокукый актлар, шул исәптән хокукый актлар рәвешендә рәсмиләштерелгән, җирле референдумда (гражданнар җыенында)

кабул ителгән карарлар Татарстан Республикасы муниципаль норматив хокукый актлары регистрына кертелергә тиеш, аны оештыру һәм алып бару Татарстан Республикасы Законында билгеләнгән тәртиптә Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары тарафыннан гамәлгә ашырыла.

ГЛАВА XI. ҖИРЛЕКНЕҢ ИКЪТИСАДИ НИГЕЗЕ

Статья 85. Җирлекнең муниципаль мөлкәте.

1. Җирлекнең икътисади нигезен муниципаль милектәге милек, җирлек бюджеты акчалары, шулай ук җирлекнең милек хокуклары тәшкил итә. 2. Җирлек милкендә булырга мөмкин: 1) «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законда билгеләнгән җирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү өчен билгеләнгән мөлкәт.;

2) федераль законнарда һәм Татарстан Республикасы законнарында билгеләнгән очракларда җирлекнең җирле үзидарә органнарына тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыру өчен билгеләнгән мөлкәт, шулай ук «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында»2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 15 статьясындагы 4 өлешендә каралган тәртиптә җирле үзидарә органнарының аерым вәкаләтләрен гамәлгә ашыру өчен бирелгән мөлкәт.;

3) Советның норматив хокукый актлары нигезендә җирле үзидарә органнары һәм җирле үзидарә органнары вазыйфаи затлары, муниципаль хезмәткәрләр, муниципаль предприятиеләр һәм җирлек учреждениеләре хезмәткәрләре эшчәнлеген тәэмин итү өчен билгеләнгән мөлкәт.;

4) имущество, необходимое для решения вопросов, право решения, которых предоставлено органам местного самоуправления поселения федеральными законами и которые не отнесены к вопросам местного значения поселения;

5) «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 14 статьясындагы 3 өлеше нигезендә җирлекнең җирле әһәмияттәге мәсьәләләрен хәл итү өчен билгеләнгән мөлкәт, шулай ук күрсәтелгән Федераль законның 17 статьясындагы 1 һәм 1.1 өлешләре нигезендә җирлекнең җирле әһәмияттәге мәсьәләләрен хәл итү вәкаләтләрен гамәлгә ашыру өчен билгеләнгән мөлкәт. 3. Җирлектә әлеге статьяның 2 өлеше таләпләренә туры килми торган мөлкәткә милек хокукы барлыкка килгән очракта, күрсәтелгән мөлкәт яңадан профильләштерелергә (милекнең максатчан билгеләнеше үзгәртелергә) йә читләштерелергә тиеш. Мондый мөлкәтне читләштерү тәртибе һәм сроклары федераль закон белән билгеләнә.

Статья 86. Җирлекнең муниципаль милкенә ия булу, файдалану һәм эш итү. 1. Җирле үзидарә органнары җирлек исеменнән Россия Федерациясе Конституциясе, федераль законнар һәм алар нигезендә кабул итела торган җирле үзидарә органнарының норматив хокукый актлары нигезендә муниципаль мөлкәтне мөстәкыйль белә, файдалана һәм алар белән эш итә. 2. Җирлекнең муниципаль милкен хосусыйлаштыру тәртибе һәм шартлары федераль законнар нигезендә Совет карары белән билгеләнә. 3. Җирлекнең муниципаль милкен кулланудан һәм хосусыйлаштырудан кергән керемнәр җирлек бюджетына керә.

4. Җирле үзидарә органнары, Совет раслаган тәртип нигезендә, җирлектәге муниципаль мөлкәтне физик һәм юридик затларга, Россия Федерациясе дәүләт хакимияте органнарына (Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнарына) һәм башка муниципаль берәмлекләрнең җирле үзидарә органнарына вакытлыча яки даими файдалануга тапшырырга, федераль

законнар нигезендә читләштереп алырга, бүтән алыш-бирешләр кылырга хокуклы. 5. Җирле үзидарә органнары Россия Федерациясе Хөкүмәте, федераль башкарма хакимият органы билгеләгән тәртиптә муниципаль милек реестрларын алып бара.

Статья 87. Муниципаль предприятиеләр, учреждениеләр һәм хуҗалык җәмгыятьләре.

1. Җирлек муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләрне төзи, үзгәртеп кора һәм бетерә, хуҗалык җәмгыятьләрен, шул исәптән җирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү буенча вәкаләтләрне гамәлгә ашыру өчен муниципальара, төзүдә катнаша ала. Муниципаль предприятиеләргә һәм учреждениеләргә карата гамәлгә куючы функцияләрен һәм вәкаләтләрен вәкаләтле җирле үзидарә органнары гамәлгә ашыра.

2. Җирле үзидарә органы муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр эшчәнлегенең максатларын, шартларын һәм тәртибен билгели, аларның уставларын раслый.

3. Җирле үзидарәнең вәкаләтле органы муниципаль предприятие һәм учреждение җитәкчеләрен закон нигезендә вазыйфага билгели һәм вазыйфадан азат итә, аларның эшчәнлеге турындагы хисапларны әлеге статьяда каралган тәртиптә тыңлый. Авыл җирлеге муниципаль унитар предприятиеләре, учреждениеләре җитәкчеләре хезмәт турындагы законнар һәм җирле үзидарә органнарының норматив хокукый актлары нигезендә килешүле нигездә вазыйфага билгеләнә.

4. Җирлекнең җирле үзидарә органнары муниципаль берәмлек исеменнән җирлекнең муниципаль казна учреждениеләре йөкләмәләре буенча субсидия рәвешендә җавап бирәләр һәм аларның федераль законнарда билгеләнгән тәртиптә үтәлешен тәэмин итәләр.

5. Җирлекнең муниципаль учреждениеләре җирле үзидарә органнарына үз эшчәнлекләре нәтиҗәләре һәм аларга беркетелгән муниципаль милектән файдалану турында җирле үзидарә органы билгеләгән тәртиптә төзелә һәм раслана торган һәм раслана торган хисапларны һәм бюджет, салым, иминият, валюта, банк эшчәнлеге өлкәсендә дәүләт сәясәтен эшләү һәм норматив-хокукый җайга салу функцияләрен гамәлгә ашыручы башкарма хакимиятнең федераль органы тарафыннан билгеләнгән гомуми таләпләр нигезендә тапшыралар. Авыл җирлегенең муниципаль предприятиеләре хисап чорыннан соң җирлекнең җирле үзидарә органына бухгалтерлык хисабын һәм исемлекләре җирле үзидарә органы тарафыннан билгеләнә торган башка документларны тапшыралар.

6. Муниципаль предприятие һәм учреждение җитәкчеләре җирлек Советы алдында елга бер тапкырдан да ким булмаган эшчәнлек нәтиҗәләре турында хисап тоталар.

7. Җирле үзидарә органы таләбе буенча муниципаль предприятие һәм учреждение җитәкчеләре ел саен, еллык хисап белән бер үк вакытта муниципаль предприятие яки учреждениенең финанс-хуҗалык эшчәнлеге нәтиҗәләре турында аңлатма язуы да бирергә тиеш.

8. Вакытлы мәҗбүри хисаплылыктан тыш, муниципаль предприятие һәм учреждение җитәкчеләре җирле үзидарә органнары запрослары буенча үзләре җитәкләгән муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр эшчәнлеге турында әлеге таләпләрдә билгеләнгән күләмнәрдә һәм срокларда мәгълүмат һәм хисап бирергә бурычлы.

Җирле үзидарәнең вәкаләтле органы тарафыннан билгеләнгән очракларда, җирлек муниципаль предприятиесенең бухгалтерлык хисаплылыгы бәйсез аудитор тарафыннан ел саен мәҗбүри аудитор тарафыннан тикшерелергә тиеш. Муниципаль предприятие һәм учреждение җитәкчеләре хисапларның дөреслеге һәм үз вакытында бирелүе өчен шәхси җаваплылык тоталар.

ГЛАВА XII. ҖИРЛЕКНЕҢ ФИНАНС НИГЕЗЕ

88 Статья. Җирлек Бюджеты

1. Җирлекнең үз бюджеты (җирлек бюджеты) бар. Җирлек бюджетының состав өлеше буларак аерым торак пунктларның, муниципаль берәмлекләр булмаган башка территорияләрнең керемнәре һәм чыгымнары сметалары каралырга мөмкин. Күрсәтелгән сметаларны төзү, раслау һәм үтәү тәртибе, Россия Федерациясе Бюджет кодексында билгеләнгән таләпләрне үтәп, җирлекнең җирле үзидарә органнары тарафыннан мөстәкыйль билгеләнә.

2. Җирлек бюджеты проектын төзү һәм карау, җирлек бюджетын раслау һәм үтәү, аның үтәлешен тикшереп тору, җирлек бюджеты үтәлеше турындагы хисапны төзү һәм раслау, Россия Федерациясе Бюджет кодексында билгеләнгән таләпләрне үтәп, җирле үзидарә органнары тарафыннан мөстәкыйль гамәлгә ашырыла.

3. Җирлекнең бюджет вәкаләтләре Россия Федерациясе Бюджет кодексы белән билгеләнә.

4. Җирлекнең финанс органы җитәкчесе Россия Федерациясе Хөкүмәте вәкаләтле федераль башкарма хакимият органы тарафыннан билгеләнгән квалификация таләпләренә җавап бирүче затлардан вазыйфага билгеләнә.

5. Җирлек бюджеты проекты, җирлек бюджетын раслау турында карар, аның үтәлеше турында еллык хисап, җирлек бюджетының үтәлеше турында квартал саен мәгълүматлар, җирлекнең муниципаль хезмәткәрләре, муниципаль учреждениеләр хезмәткәрләре саны турында, аларны тотуга фактик чыгымнар күрсәтеп, рәсми рәвештә басылып чыгарга тиеш.

Җирлекнең җирле үзидарә органнары җирлек халкына күрсәтелгән документлар һәм белешмәләр белән аларны бастырып чыгару мөмкин булмаган очракта танышу мөмкинлеген тәэмин итәләр.

Статья 89. Җирлек бюджеты чыгымнары

1. Җирлек бюджеты чыгымнарын формалаштыру җирлекнең җирле үзидарә органнары тарафыннан билгеләнә һәм башкарыла торган чыгым йөкләмәләре нигезендә, Россия Федерациясе Бюджет кодексы таләпләре нигезендә гамәлгә ашырыла.

2. Җирлекнең чыгым йөкләмәләрен үтәү җирлек бюджеты акчалары исәбеннән Россия Федерациясе Бюджет кодексы таләпләренә туры китереп башкарыла.

Статья 90. Җирлек бюджеты керемнәре.

Җирлек бюджеты керемнәрен формалаштыру Россия Федерациясенең бюджет законнары, салымнар һәм җыемнар турындагы законнар һәм башка мәҗбүри түләүләр турындагы законнар нигезендә гамәлгә ашырыла.

Статья 91. Җирлекнең муниципаль ихтыяҗларын тәэмин итү өчен сатып алулар

1. Җирлекнең муниципаль ихтыяҗларын тәэмин итү өчен товарлар, эшләр, хезмәт күрсәтүләрне сатып алу, Дәүләт һәм муниципаль ихтыяҗларны тәэмин итү өчен товарлар, эшләр, хезмәт күрсәтүләрне сатып алу өлкәсендә контракт системасы турында Россия Федерациясе законнары нигезендә гамәлгә ашырыла.

2. Җирлекнең муниципаль ихтыяҗларын тәэмин итү өчен товарлар, эшләр, хезмәт күрсәтүләр сатып алу җирлек бюджеты акчалары исәбеннән гамәлгә ашырыла.

Статья 92. Җирлек бюджеты проектын төзү, җирлек бюджеты проектын карау һәм җирлек бюджетын раслау

1. Җирлек бюджеты проектын төзү, җирлекнең чыгым йөкләмәләрен финанс ягыннан тәэмин итү максатларында, җирлекнең социаль-икътисади үсешен фаразлау нигезендә башкарыла. Җирлекнең социаль-икътисади үсеше фаразы җирлек тарафыннан билгеләнгән тәртиптә ел саен кимендә өч ел дәвамында эшләнә. Җирлекнең социаль-икътисади үсеше фаразы Башкарма комитет тарафыннан җирлек бюджеты проектын советка кертү турында Карар кабул итү белән бер үк вакытта хуплана. Җирлек бюджеты проектын төзү яки карау барышында җирлекнең социаль-икътисади үсеш фаразын үзгәртү җирлек бюджеты проектының төп характеристикаларын үзгәртүгә китерә.

2. Җирлек бюджеты проектын төзү түбәндәгеләргә нигезләнә:

Россия Федерациясе Президентының Россия Федерациясе Федераль Собраниесенә Юлламасының Россия Федерациясендә бюджет сәясәтен (бюджет сәясәтенә таләпләр) билгели торган нигезләмәләре турында;

бюджет сәясәтенең төп юнәлешләре һәм салым сәясәтенең төп юнәлешләре турында;

Россия Федерациясе таможня - тариф сәясәтенең төп юнәлешләре турында;

җирлекнең социаль-икътисадый үсеше фаразы турында;

җирлекнең бюджет фаразы (җирлекнең бюджет фаразы проекты, җирлекнең бюджет фаразына үзгәрешләр кертү турында) ;

җирлекнең муниципаль программалары (җирлекнең муниципаль программалары проектлары, күрсәтелгән программаларга үзгәрешләр кертү проектлары) турында.

3. Җирлек бюджеты проектын төзү тәртибе җирлек тарафыннан Россия Федерациясе Бюджет кодексы таләпләре һәм аның таләпләрен үтәп кабул ителә торган Совет карарлары нигезендә билгеләнә.

Чираттагы финанс елына һәм план чорына җирлек бюджеты проекты, Россия Федерациясе Бюджет кодексы һәм аның таләпләре нигезендә Татарстан Республикасы Бюджет кодексы һәм әлеге Устав нигезендә кабул ителгән тәртиптә һәм срокларда төзелә.

Җирлек бюджеты проекты белән бер үк вакытта советка Россия Федерациясе Бюджет кодексы һәм җирлектә бюджет процессы турындагы Нигезләмә белән каралган документлар һәм материаллар тапшырыла.

4. Җирлек бюджеты проекты халык алдында тыңлауларга чыгарыла. Ачык тыңлаулар нәтиҗәләре басылып чыгарга тиеш.

Ачык тыңлауларда каралганнан соң, җирлек бюджеты проекты Совет тарафыннан карала.

Статья 93. Җирлек гражданнарының үзара салым акчасы

1. Гражданнарның үзара салым акчасы астында бер тапкыр бирелә торган түләүләр аңлана җирле әһәмияттәге конкрет мәсьәләләрне хәл итү өчен гамәлгә ашырыла торган документлар. Гражданнарның үзара салымы тәртибендә түләүләр күләме абсолют зурлыкта җирлекнең барлык халкы өчен тигез билгеләнә, алар саны җирлек халкының гомуми санынннан 30 проценттан артмый торган аерым категорияләрдән тыш, алар өчен түләү күләме киметелергә мөмкин.

2. Әлеге статьяның 1 өлешендә күрсәтелгән гражданнарның түләүләрен кертү һәм куллану мәсьәләләре җирле референдумда хәл ителә.

Статья 94. Муниципаль эчке бурыч алулар, муниципаль гарантияләр

1. Муниципаль эчке бурыч алулар җирлек бюджеты кытлыгын финанслау, шулай ук бурыч йөкләмәләрен түләү максатларында гамәлгә ашырыла.

2. Җирлек исеменнән муниципаль эчке бурыч алуларны гамәлгә ашыру хокукы җирле үзидарә органы карамагында.

3. Муниципаль бурыч алулар программасы җирлек бюджеты турындагы Совет карарына кушымта булып тора.

4. Номиналь бәя буенча муниципаль кыйммәтле кәгазьләрне чыгаруның иң чик күләмнәре җирлек бюджеты турындагы карар белән билгеләнгән муниципаль бурычның иң югары чиге нигезендә Совет тарафыннан билгеләнә. Муниципаль кыйммәтле кәгазьләрне эмиссияләү процедурасы 1998 елның 29 июлендәге 136-ФЗ номерлы «Дәүләт һәм муниципаль кыйммәтле кәгазьләр эмиссиясе һәм мөрәҗәгать итү үзенчәлекләре турында»Федераль закон белән җайга салына.

5. Муниципаль гарантияләр инде килеп туган йөкләмәләрнең дә, киләчәктә барлыкка килергә мөмкин булган йөкләмәләрнең дә үтәлешен тәэмин итү өчен муниципаль берәмлекләргә һәм юридик затларга бирелергә мөмкин.

Муниципаль гарантияләр Чираттагы финанс елына җирлек бюджеты турында Совет карары, җирлек башкарма комитеты Карарлары, шулай ук муниципаль гарантия бирү турында шартнамә нигезендә бирелә.

Муниципаль гарантия бирү турындагы килешүдә аның тарафыннан тәэмин ителә торган йөкләмә күрсәтелергә тиеш.

6. Муниципаль гарантияләр программасы Чираттагы финанс елына бирелә торган муниципаль гарантияләрнең исемлегеннән гыйбарәт.

Муниципаль гарантияләр программасында, күләме 100 мең сумнан артып киткән принципал категорияләрен һәм (яки) атамаларын күрсәтеп, гарантиянең һәр юнәлеше (максаты) аерым каралырга тиеш.

Муниципаль гарантияләр программасы җирлек бюджеты турындагы карарга кушымта булып тора.

7. Җирлек исеменнән муниципаль гарантияләрне бирү хокукы җирле үзидарә органы карамагында.

8. Муниципаль гарантия бирелгән очракта, җирлекнең финанс органы күрсәтелгән гарантия алучының финанс хәлен тикшерергә тиеш. Җирлекнең

финанс органы бирелгән муниципаль гарантияләрнең исәбен алып бара, күрсәтелгән гарантияләр белән тәэмин ителгән үз йөкләмәләренең үтәлешен, шулай ук бирелгән гарантияләр буенча түләүләрне гамәлгә ашыруны исәпкә алып бара.

Статья 95. Җирлек бюджеты үтәлеше

1. Җирлек бюджетын үтәү Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезендә башкарыла һәм җирлекнең башкарма комитеты тарафыннан тәэмин ителә.

2. Җирлек бюджетының үтәлешен оештыру җирлекнең финанс органына йөкләнә һәм алар тарафыннан җыелма бюджет язмасы һәм касса планы нигезендә гамәлгә ашырыла.

3. Җирлек бюджеты үтәлешенә касса хезмәте күрсәтү Россия Федерациясе Бюджет кодексы белән билгеләнгән тәртиптә башкарыла.

Статья 96. Финанс контролен тормышка ашыру

1. Муниципаль финанс контроле Россия Федерациясенең бюджет законнарын һәм бюджет хокук мөнәсәбәтләрен җайга салучы башка норматив хокукый актларны үтәүне тәэмин итү максатларында гамәлгә ашырыла. Муниципаль финанс контроле тышкы һәм эчке, башлангыч һәм алга таба бүленә.

2. Алдан тикшерү авыл җирлеге бюджетын үтәү барышында бюджет бозуларны кисәтү һәм булдырмау максатларында башкарыла. Алга таба контроль аның үтәлешенең законлылыгын, исәп-хисапның дөреслеген билгеләү максатыннан җирлек бюджетының үтәлеше нәтиҗәләре буенча башкарыла.

3. Биектау муниципаль районы Контроль-хисап палатасы, «Россия Федерациясе субъектларының һәм муниципаль берәмлекләрнең контроль-хисап органнарын оештыруның һәм аларның эшчәнлегенең гомуми принциплары турында»2011 елның 7 февралендәге 6-ФЗ номерлы Федераль законны гамәлгә ашыру максатларында, Биектау муниципаль районы Советы белән төзелгән килешү нигезендә, тышкы муниципаль финанс контролен гамәлгә ашыру буенча җирлекнең контроль-хисап органы вәкаләтләрен гамәлгә ашыра.

4.Җирлекнең контроль-хисап органының төп вәкаләтләренә түбәндәгеләр керә:

1) җирлек бюджеты үтәлешен контрольдә тоту;

2) җирлек бюджеты проектына экспертиза;

3) җирлек бюджеты үтәлеше турында еллык хисапны тышкы тикшерү;

4) җирлек бюджеты акчаларын, шулай ук җирлек бюджеты тарафыннан Россия Федерациясе законнарында каралган башка чыганаклардан алына торган акчаларның законлылыгына, нәтиҗәлелегенә (нәтиҗәлелегенә һәм экономиялелегенә) контрольлек итүне оештыру һәм гамәлгә ашыру;

5) җирлекнең муниципаль милкендәге мөлкәт белән, шул исәптән интеллектуаль эшчәнлекнең саклана торган нәтиҗәләре һәм җирлеккә караган индивидуализация чаралары белән идарә итүнең һәм аның белән эш итүнең билгеләнгән тәртибе үтәлешен контрольдә тоту;

6) җирлек бюджеты акчалары исәбеннән салым һәм башка ташламалар һәм өстенлекләр, бюджет кредитлары бирүнең нәтиҗәлелеген бәяләү, шулай ук муниципаль гарантияләрнең һәм поручительлекләрнең законлылыгын бәяләү, шулай ук юридик затлар һәм шәхси эшмәкәрләр тарафыннан җирлек бюджеты

һәм җирлек милкендә булган мөлкәт хисабына башкарыла торган алыш-бирешләр буенча башка ысуллар белән йөкләмәләрнең үтәлешен тәэмин итү буенча муниципаль гарантияләрнең һәм поручительлекләрнең законлылыгын бәяләү;

7) җирлекнең чыгым йөкләмәләренә, шулай ук җирлекнең муниципаль программаларына кагылышлы өлешендә муниципаль хокукый актлар проектларына (финанс-икътисадый нигезләмәләрнең нигезлелеген дә кертеп) финанс-икътисадый экспертиза;

8) җирлектә бюджет процессын анализлау һәм аны камилләштерүгә юнәлдерелгән тәкъдимнәр әзерләү;

9) җирлек бюджетының үтәлеше турында, үткәрелгән контроль һәм экспертиза-аналитика чаралары нәтиҗәләре турында мәгълүмат әзерләү һәм мондый мәгълүматны җирлек советына һәм башлыгына тапшыру; 10) коррупциягә каршы торуга юнәлдерелгән чараларда вәкаләтләр чикләрендә катнашу;

11) тышкы муниципаль финанс контроле өлкәсендә федераль законнар, Совет Уставы һәм карарлары белән билгеләнгән башка вәкаләтләр.

4. Җирлек советы үз утырышларында, Совет комиссияләре утырышларында, советның эшче төркемнәре утырышларында, Совет тарафыннан үткәрелә торган тыңлауларда һәм депутат запрослары белән бәйле рәвештә җирлек бюджеты үтәлешенең аерым мәсьәләләрен карау барышында контрольне гамәлгә ашыра.

5. Җирлекнең җирле үзидарә органы төзегән муниципаль финанс контроле органнары җирлек бюджеты үтәлешен алдан һәм алга таба тикшереп торалар.

6. Җирлекнең финанс органы бюджет йөкләмәләре лимитларын һәм (яисә) бюджет ассигнованиеләрен арттырмау, җирлек бюджеты акчалары исәбеннән түләнергә тиешле акчалата йөкләмә барлыкка килүне раслый торган документлар булуны раслый, шулай ук Россия Федерациясе Бюджет кодексында каралган башка контроль төрләрен гамәлгә ашыра.

7. Җирлек бюджеты акчаларын баш бүлүчеләр (бүлүчеләр) түбәндәгеләргә юнәлдерелгән эчке финанс контролен гамәлгә ашыралар:: муниципаль ихтыяҗларны тәэмин итү өчен товарлар, эшләр, хезмәт күрсәтүләр сатып алу чыгымнарын да кертеп, чыгымнар буенча җирлек бюджетын төзү һәм үтәүнең эчке стандартларын һәм процедураларын үтәү, бюджет хисабын төзү һәм бюджет акчаларын баш бүлүчеләр һәм Аңа буйсынучы бюджет акчаларын алучылар тарафыннан бюджет исәбен алып бару; бюджет чараларын куллануның нәтиҗәлелеген һәм нәтиҗәлелеген арттыру чараларын әзерләү һәм оештыру

8. Җирлек бюджеты керемнәренең баш администраторы (администраторы) керемнәр буенча Эчке стандартларны һәм җирлек бюджетын төзү һәм үтәү процедураларын үтәүгә, бюджет хисаплылыгын төзүгә һәм бюджет исәбен алып баруга юнәлдерелгән эчке финанс контролен гамәлгә ашыра.

9. Җирлек бюджеты кытлыгын финанслау чыганакларының баш администраторы (администраторы) җирлек бюджеты кытлыгын финанслау чыганаклары буенча Эчке стандартларны һәм җирлек бюджетын төзү һәм үтәү процедураларын үтәүгә, бюджет хисаплылыгын төзүгә һәм бюджет исәбен алып баруга юнәлдерелгән эчке финанс контролен гамәлгә ашыра.

Статья 97. Җирлек бюджеты үтәлеше турындагы хисапны әзерләү, карау һәм раслау

1. Җирлек бюджеты үтәлеше турында хисап (алга таба - Хисап) Советның муниципаль хокукый акты проекты рәвешендә эшләнә һәм раслана.

2. Җирлекнең бюджет хисаплылыгы җирлек бюджеты акчаларының тиешле баш администраторларының җыелма бюджет хисаплылыгы нигезендә җирлекнең финанс органы тарафыннан төзелә. Хисап авыл җирлеге Советына Башкарма комитет тарафыннан муниципаль хокукый акт проекты рәвешендә, Россия Федерациясе Бюджет кодексында каралган документлар һәм материаллар белән бергә, агымдагы елның 1 маеннан да соңга калмыйча тапшырыла.

3. Хисапны карый башлаганчы хисапны тышкы тикшерү үткәрелә.

4. Хисап Совет тарафыннан билгеләнә торган ачык тыңлауларга чыгарыла.

5. Совет хисапны тикшерү нәтиҗәләрен алганнан һәм гавами тыңлауларда хисапны караганнан соң хисап буенча карар кабул итә.

6. Хисапны карау нәтиҗәләре буенча Совет җирлек бюджеты үтәлеше турындагы карарны раслау яисә кире кагу турында Карар кабул итә. Җирлек бюджеты үтәлеше турындагы карар кире кагылган очракта, ул мәгълүматларны дөрес булмаган яки тулы булмаган чагылдыру фактларын бетерү һәм бер айдан да артмаган срокта кабат тапшыру өчен кире кайтарыла.

7. Җирлекнең финанс органы бюджет хисаплылыгын Биектау муниципаль районы муниципаль берәмлегенең финанс органына тапшыра.

Статья 98. Муниципаль бурыч белән идарә итү

1. Муниципаль бурыч белән идарә итүне җирлекнең башкарма комитеты башкара.

2. Муниципаль бурыч белән идарә итү Россия Федерациясе Бюджет кодексының 107 һәм 111 статьяларында билгеләнгән таләпләрне үтәп гамәлгә ашырыла. Әгәр җирле бюджетны үтәгәндә Россия Федерациясе Бюджет кодексының 107 һәм 111 статьяларында күрсәтелгән чик күрсәткечләр бозыла икән, җирлекнең вәкаләтле органы, муниципаль бурычны реструктуризацияләү максатларында тиешле бурыч йөкләмәләрен кабул итүдән тыш, яңа бурыч йөкләмәләрен кабул итәргә хокуклы түгел.

Совет җирлек бюджеты турында Карар кабул итү этабында һәм җирлекнең финанс органы, җирлек бюджетын төзү һәм үтәү этабында, шулай ук Муниципаль бурыч белән идарә итү барышында күрсәтелгән чикләүләрнең үтәлешен тәэмин итәргә тиеш.

3. Җирлекнең финанс органы җирлекнең муниципаль бурыч кенәгәсен алып бара, аңа Россия Федерациясе Бюджет кодексы белән билгеләнгән белешмәләр кертелә, шулай ук аның составы, аның составы, тәртибе һәм вакыты җирле үзидарә органы тарафыннан билгеләнә торган башка мәгълүмат

Глава XIII. ЙОМГАКЛАУ НИГЕЗЛӘМӘЛӘРЕ

Статья 99. Уставның үз көченә керүе турында

1. Устав рәсми басылып чыкканнан (халыкка җиткерелгәннән) соң үз көченә керә.

2. Әлеге Уставның 8 статьясындагы 14 пункты 2016 елның 1 гыйнварыннан үз көчен югалта. 3.Әлеге Уставның 8 статьясындагы 16 -20 пунктлары 2016 елның 1 гыйнварыннан үз көченә керә.

Статья 100. Муниципаль хокукый актлар турында

1.Әлеге Устав үз көченә кергәнче кабул ителгән муниципаль хокукый актлар үз көчләрен югалталар һәм әлеге уставка каршы килми торган өлештә кулланыла

Кушымта № 2
Биектау муниципаль районы
Шәпше авыл җирлеге Советы карары
буенча 2015 елның 17 сентябре, № 4

Гражданнарның тәкъдимнәрен исәпкә алу тәртибе Татарстан Республикасы Биектау муниципаль районы Шәпше авыл җирлеге Советының «Биектау муниципаль районы Шәпше авыл җирлеге муниципаль берәмлеге Уставының карары проекты турында " карары проекты хакында »Татарстан Республикасы

1. Биектау муниципаль районы Шәпше авыл җирлеге Советының «Татарстан Республикасы Биектау муниципаль районы Шәпше авыл җирлеге муниципаль берәмлеге Уставы проекты турында» гы Карары проектына тәкъдимнәр Биектау муниципаль районы Шәпше авыл җирлеге советына түбәндәге адрес буенча кертелә: Татарстан Республикасы, Биектау районы, Шәпше авылы, Ленин урамы, 2 нче йорт яисә факсимиль элемтә аша 884365-77-236, кушымта итеп бирелә торган үрнәк нигезендә төзәтмәләр рәвешендә таблицалар рәвешендә язма рәвештә 884365-77-236:

N п/п	Инициатор внесения предложений	Дата внесения	Абзац, пункт, часть, статья	Текст проекта	Текст предложения	Текст проекта с учетом внесенного предложения	Примечание
1	2	3	4	5	6	7	8

2. Биектау муниципаль районы Шәпше авыл җирлеге Советының «Татарстан Республикасы Биектау муниципаль районы Шәпше авыл җирлеге муниципаль берәмлеге Уставы проекты турында» гы карары проекты буенча тәкъдимнәр Биектау муниципаль районы Шәпше авыл җирлеге советына

түбәндәге адрес буенча кертелә: Татарстан Республикасы, Биектау районы, Шәпше авылы, Ленин урамы, 2 нче йорт, авторның фамилиясен, исемен, этисенең туган елын күрсәтеп, язма рәвештә кертелә.

3. Тәкъдимнәр эш көннәрендә 9.00 сәгатьтән 17.00 сәгатькә кадәр Биектау муниципаль районы Шәпше авыл җирлеге Советы карары проекты рәсми рәвештә халыкка җиткерелгән көннән алып 2015 елның 3 октябренә кадәр кабул ителә.

Кушымта № 3
Биектау муниципаль районы
Шәпше авыл җирлеге Советы карары
буенча 2015 елның 17 сентябре, № 4

Гражданнарның катнашу тәртибе Татарстан Республикасы Биектау муниципаль районы Шәпше авыл җирлеге Советының «Биектау муниципаль районы Шәпше авыл җирлеге муниципаль берәмлеге Уставының карары проекты турында " карары проекты хакында »Татарстан Республикасы

1. Ачык тыңлауларда катнашу өчен гаризалар Татарстан Республикасы, Биектау районы, Шәпше авылы, Ленин урамы, 2 нче йорт адресы буенча, шәхсән яисә почта аша ("Устав турында фикер алышу" яки "гавами тыңлаулар" дигән конвертта тамгасы белән), шулай ук 8843-65-77-236 факсы буенча бирелә.

2. Гражданнарның тәкъдимнәре Биектау муниципаль районы Шәпше авыл җирлеге Советы хезмәткәрләре тарафыннан теркәлә һәм карау өчен ачык тыңлаулар үткәрү комиссиясенә тапшырыла.

Кушымта № 4
Биектау муниципаль районы
Шәпше авыл җирлеге Советы карары

буенча 2015 елның 17 сентябре, № 4

Тәртип Биектау муниципаль районы Шәпше авыл җирлеге Советының»Татарстан Республикасы Биектау муниципаль районы Шәпше авыл җирлеге муниципаль берәмлеге Уставы проекты турында " карары проекты буенча ачык тыңлаулар үткәрү турында

1. Биектау муниципаль районы Шәпше авыл җирлеге Советының «Татарстан Республикасы Биектау муниципаль районы Шәпше авыл җирлеге муниципаль берәмлеге Уставының карар проекты турында» гы карары проекты буенча (алга таба - гавами тыңлаулар) ачык тыңлаулар «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» гы ФЗның 28 статьясы, Биектау муниципаль районы Шәпше авыл җирлегендә 2009 елның 8 декабрендәге 171/1 номерлы карары белән расланган ачык тыңлауларны оештыру һәм үткәрү тәртибе турындагы Нигезләмә нигезендә үткәрелә.

2. Гавами тыңлауларда катнашучылар үз тәкъдимнәрен дәлилләү өчен чыгыш ясау хокукы белән гавами тыңлаулар үткәрү датасына кадәр җиде эш көненнән дә соңга калмыйча язмача гаризалар тапшырган затлар катнаша.

Шул ук вакытта керү датасы булып тора керү көне тәкъдимнәр кергән органга, гамәлгә ашыра мондый тәкъдимнәр.

3. Ачык тыңлауларда Шәпше авыл җирлегендә яшәүчеләр дә чыгыш ясау хокукыннан башка катнаша ала.

4. Катнашучыларны теркәү ачык тыңлаулар башланганчы 30 минуттан башлана.

5. Халык алдында тыңлауларда җирлек башлыгы, авыл җирлеге башкарма комитеты җитәкчесе, Җирлек башлыгы вәкаләтле башка затлар рәислек итә.

6. Халык алдында тыңлаулар рәислек итүченең кереш сүзе белән ачыла, ул утырышта катнашучыларга фикер алышына торган мәсьәләнең асылы, тыңлауларны үткәрү тәртибе турында хәбәр итә.

7. Беркетмәне рәсмиләштерү, кергән тәкъдимнәрне, тәкъдимнәрне исәпкә алу өчен, рәислек итүче тәкъдиме буенча гавами тыңлауларның сәркатибе (секретариаты) сайлана.

8. Чыгышларның эзлеклелеге һәм вакыты, карала торган мәсьәләнең эчтәлеген, гавами тыңлауларда катнашу өчен кергән язма гаризаларның санын һәм башка мәсьәләләрне исәпкә алып, гавами тыңлаулар уздыру регламенты белән билгеләнә.

9. Ачык тыңлауларда катнашучылар чыгыш тәмамланганнан соң чыгыш ясаучыларга рәислек итүче рөхсәте белән сораулар бирергә хокуклы.

10. Ачык тыңлаулар уздырганда тәртипне үтәү ачык тыңлауларда катнашу өчен мәҗбүри шарт булып тора. Халык тыңлауларында катнашучылар ачык тыңлаулар барышына тыкшынырга, аларны өзәргә һәм аларны үткәрүгә комачауларга хокуклы түгел.

11. Рәислек итүче гавами тыңлаулар алып бара һәм гавами тыңлауларның көн тәртибендәге мәсьәләләр буенча фикер алышуның тәртибен күзәтә, кирәк булганда, утырышлар залыннан мәсьәләләр буенча фикер алышу тәртибен бозучыларны бетерү буенча чаралар күрергә хокуклы.

12. Ачык тыңлаулар вакытында беркетмә алып барыла. Ачык тыңлауларда катнашучыларның барлык искәрмәләре һәм тәкъдимнәре сәркатипкә (секретариатка) язма рәвештә тапшырыла һәм гавами тыңлаулар беркетмәсенә кушып бирелә.

13. Халык тыңлауларының беркетмәсенә рәислек итүче кул куя һәм Шәпше авыл җирлеге Советында саклана.

14. Шәпше авыл җирлегенең мәгълүмат стендында урнаштыру юлы белән халыкка халыкка җиткерелергә тиешле ачык тыңлаулар нәтиҗәләре буенча бәяләмә мәҗбүри йомгаклау документы булып тора.

15. Ачык тыңлаулар үткәрүне оештыру һәм матди-техник яктан тәэмин итү Биектау муниципаль районы Шәпше авыл җирлеге Советы тарафыннан башкарыла.